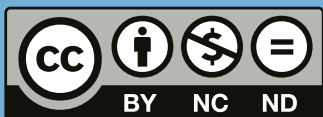

REUS **HORITZ** **32**

DIAGNOSI
ESTRATÈGICA
PARTICIPADA

FEBRER 2022

REUS HORIZÓ 32

Diagnosi estratègica participada

Reus, febrer 2022

AJUNTAMENT DE REUS

REUS
HORIZO
32

Sumari

INTRODUCCIÓ	7
METODOLOGIA	9
PRINCIPIS TRANSVERSALS	10
1. CONTEXT TERRITORIAL	12
1.1 Principals vies de comunicació	12
1.2 Característiques urbanes	12
2. DEMOGRAFIA	13
2.1 Habitants	13
2.2 Piràmide de població	13
2.3 Moviment migratori	14
3. CIUTAT D'OPORTUNITATS	16
3.1 Emprenedoria i oportunitats empresarials	16
3.2 Ocupació	20
3.3 Inserció laboral	23
3.4 Tasques de cura	27
4. CIUTAT AMB QUALITAT DE VIDA	30
4.1 Estat de salut i serveis sanitaris	30
4.2 Hàbits saludables	32
4.3 Salut mental	36
4.4 Necessitats bàsiques	37
4.5 Violències i agressions	38
4.6 Habitatge i pobresa energètica	40
4.7 Medi ambient	45

5. CIUTAT PER GAUDIR	47
5.1 Relacions socials i comunitàries	47
5.2 Espais públics i de trobada	49
5.3 Mobilitat amable	52
5.4 Esport	57
5.5 Accés a la cultura	60
5.6 Projecció de ciutat	61
6. CIUTAT AMB TALENT	63
6.1 Instrucció i alfabetització	63
6.2 Educació formal	65
6.3 Educació no formal	68
6.4 Talent Local	69
6.5 Producció cultural	70
6.6 Patrimoni	72
7. ANÀLISI DE L'ACCIÓ MUNICIPAL	73
7.1 Progrés social	73
7.2 Espai urbà	89
7.3 Desenvolupament econòmic	94
7.4 Gestió, planificació i organització	96
Bibliografia	98

INTRODUCCIÓ

Contextualització

La Diagnosi estratègica participada s'emmarca en el procés d'elaboració del pla estratègic de ciutat **Reus Horitzó 32**, que té l'objectiu de definir col·lectivament la ciutat que volem a 10 anys vista i dissenyar els projectes que ens han de permetre arribar-hi.

Aquest informe és la culminació de la **primera fase** del procés Reus Horitzó 32, que s'adreça a analitzar la situació actual de la ciutat, identificant els seus actius i reptes. En altres paraules, la Diagnosi estratègica participada respon a la pregunta *On som?* per tal d'oferir-nos un punt de partida des del qual poder dissenyar la ciutat del futur.

La configuració de les ciutats i les necessitats de la seva ciutadania reclamen disposar d'una acció municipal que s'organitzi i actuï de forma transversal. Les problemàtiques socials, urbanes o econòmiques afecten a múltiples àmbits d'acció municipal i, per tant, no es poden abordar de forma sectorial. És per això que l'Ajuntament de Reus ha fet una **aposta per les polítiques interdepartamentals i transversals**, que permeten adequar les actuacions municipals a la complexitat de les ciutats actuals.

Aquesta perspectiva es veu reflectida clarament en el 'Pla d'Acció Municipal' (PAM) 2019-2023, que compta amb una estructura temàtica que parteix d'aquesta perspectiva transversal. El Pla Estratègic Reus Horitzó 32 pren aquest marc com a referència i fa una aposta per **situar les persones al centre**, articulant la planificació estratègica de la ciutat des de les necessitats de les persones que hi viuen.

Habitualment, la planificació estratègica es planteja des de la lògica sectorial que organitza l'administració pública. Els ajuntaments solen estar estructurats per àrees sectorials que permeten ordenar les polítiques públiques, però que no reflecteixen la transversalitat de la realitat social. Així, trobem àrees vinculades a medi ambient i urbanisme, cohesió social i benestar, o comerç, entre d'altres.

Atès que el Reus Horitzó 32 vol ser un projecte de ciutat, elaborat per la ciutadania i per a la ciutadania, s'ha optat per trencar amb aquesta perspectiva sectorial i posar les persones al centre. Per fer-ho, s'han dissenyat 4 eixos temàtics que parteixen de com vivim la ciutat:

- 1. Ciutat d'oportunitats:** àmbit que treballarà l'ocupació, des de les oportunitats laborals i empresarials, fins a les tasques de cura i reproductives necessàries per a sostenir la vida.
- 2. Ciutat per gaudir:** àmbit centrat en treballar per un municipi que convidi a estar-s'hi i viure'l; que disposi d'oci, lleure i cultura accessibles.
- 3. Ciutat amb qualitat de vida:** àmbit adreçat a dissenyar una ciutat que permeti viure de forma saludable i que garanteixi que tothom pot arribar a gaudir de benestar.

- 4. Ciutat amb talent:** àmbit dirigit a consensuar com la ciutat ha de promoure la generació d'idees, la producció cultural, protegint i valorant el seu patrimoni

Estructura del document

L'informe, doncs, s'estructura entorn els 4 eixos que vehicularan el Pla estratègic Reus Horitzó 32.

Concretament, el document comença amb la presentació de la **metodologia** emprada. Seguidament, es presenten els **principis transversals** que han guiat l'elaboració de la diagnosi. En tercer lloc, s'exposen dos apartats transversals que emmarquen la diagnosi, explicant les característiques del **context territorial** i realitzant una **anàlisi demogràfica**. A continuació, es desenvolupa la diagnosi de cadascun dels **eixos del Pla estratègic Reus Horitzó 32**, que inclouen els continguts que se sintetitzen a la il·lustració següent. Per últim, el document es tanca amb un annex dedicat a l'anàlisi de l'evolució de **l'acció municipal** de la ciutat.

Taula 1. Continguts dels eixos estratègics

CIUTAT D'OPORTUNITATS

- Emprenedoria i oportunitats empresarials
 - Ocupació
 - Inserció laboral
 - Tasques de cura

CIUTAT AMB QUALITAT DE VIDA

- Estat de salut i serveis sanitaris
 - Hàbits saludables
 - Necessitats bàsiques
- Violències i agressions
 - Habitatge
 - Medi ambient

CIUTAT PER GAUDIR

- Relacions socials i comunitàries
- Espais públics i de trobada
 - Mobilitat
 - Esport
- Accés a la cultura
- Projecció de ciutat

CIUTAT AMB TALENT

- Instrucció i alfabetització
 - Educació formal
 - Educació no formal
 - Talent local
- Producció cultural
 - Patrimoni

METODOLOGIA

Anàlisi documental

L'elaboració d'aquest document ha partit d'una cerca bibliogràfica i l'anàlisi de dades secundàries. Concretament, s'han recopilat i analitzat fonts de dos tipus:

Fonts municipals: plans locals, diagnosis, informes interns, memòries, etc.

Fonts supramunicipals: dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDES-CAT), dades de l'Instituto Nacional de Estadística (INE), etc.

Fòrum Ciutadà

Per tal de complementar i complexificar l'anàlisi de la diagnosi estratègica participada, s'han realitzat un seguit d'espais participatius. En primer lloc, s'ha dut a terme **una sessió** amb la **Taula Transversal** del **Fòrum Ciutadà** per tal d'elaborar continguts diagnòstics generals. Posteriorment, s'han celebrat **8 sessions** de treball amb els diferents grups de treball de la **Taula Sectorial** per tal d'aportar contingut específic dels diferents àmbits de la Diagnosi estratègica. Totes les sessions han comptat amb la participació del cos tècnic, que han emmarcat el debat a partir de la seva expertesa en polítiques municipals.

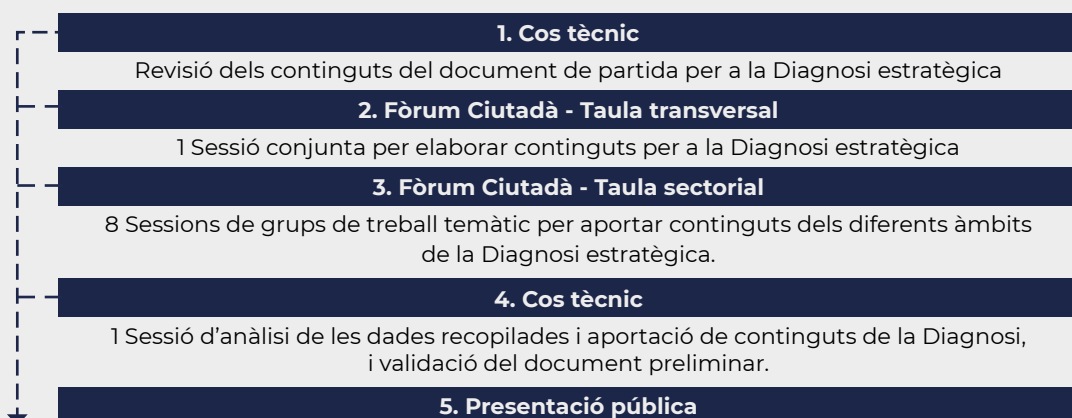
Cos tècnic

A més de la col·laboració en aquests espais, finalment, s'ha realitzat una **sessió tècnica**, on el cos tècnic municipal ha complementat la diagnosi, així com ha participat en l'anàlisi de les dades recollides fins al moment.

Elaboració de l'informe

El tractament de les dades extretes dels espais de participació s'ha dut a terme en base a una **metodologia qualitativa**. El procés ha consistit en la categorització temàtica de la informació extreta dels grups de treball i, posteriorment, l'anàlisi creuada amb les dades secundàries provinents de l'anàlisi documental. La figura següent resumeix el procés que se seguirà per elaborar la Diagnosi estratègica participada.

Il·lustració 1. Elaboració de la Diagnosi estratègica participada

PRINCIPIS TRANSVERSALS

Els principis transversals que es recullen a continuació han orientat l'elaboració de la diagnosi per tal de garantir que l'anàlisi tingués en compte els diferents eixos de desigualtat existents, així com una mirada propositiva i des de la potencialitat de la ciutat.

En primer lloc, quant als **eixos de desigualtat**, l'evidència demostra que no totes les persones es troben en les mateixes condicions de vida. En altres paraules, se sap que hi ha un seguit de factors o determinants que influeixen en la possibilitat que tenim per desenvolupar-nos en els diferents àmbits vitals (àmbit relacional, educatiu laboral, d'oci o cultural, salut, etc.). Aquests factors o eixos de desigualtat, que poden estar vinculats al gènere, als ingressos econòmics, a l'edat, entre d'altres, i s'entrecreuen situant a les persones en una posició que facilita o dificulta gaudir d'unes bones condicions i qualitat de vida.

Tenir en compte com els diferents factors de desigualtat incideixen en la ciutadania de Reus és imprescindible per poder dissenyar, posteriorment, unes polítiques públiques que millorin la vida de totes i totes les reusenques i tots els reusencs, i contribueixin a la cohesió social. Per tal de tenir en compte aquests eixos, la diagnosi s'ha dut a terme en base als següents **principis**, que han guiat la selecció de dades, així com la seva anàlisi:

Perspectiva de la vulnerabilitat socioeconòmica: tenir en consideració la vulnerabilitat socioeconòmica implica tenir en consideració aquelles situacions en què les persones no disposen dels recursos econòmics, laborals, socials i comunitaris suficients per viure en societat en relació d'igualtat amb la resta de la ciutadania. Tenir en compte aquestes diferències permet identificar les desigualtats d'accés a unes condicions de vida dignes i poder mantenir el màxim grau d'autonomia possible.

Perspectiva de gènere: adoptar aquesta perspectiva implica tenir en consideració quins factors diferencials poden afectar homes i dones en els diferents àmbits vitals; així com identificar quins factors influeixen negativament en les seves condicions i qualitat de vida, especialment de les dones. En altres paraules, es tracta d'identificar si hi ha desigualtats de gènere i analitzar què les sosté. A més, també comporta analitzar les desigualtats vinculades amb la diversitat sexual, afectiva i de gènere. En definitiva, aquesta aproximació ha de permetre trobar línies de reflexió i d'actuació adreçades a l'erradicació de les desigualtats de gènere.

Perspectiva del cicle de vida: adoptar una perspectiva del cicle de vida vol dir analitzar com l'edat incideix en els diferents àmbits vitals, així com quins factors de desigualtat vinculats a l'edat poden emergir en cada àmbit. Cal fer especial menció a l'etapa de vellesa, en la qual s'aposta per una perspectiva de l'envelliment actiu que tinguí en compte si la població més gran pot gaudir d'una vida digna, amb una participació activa en la societat.

Perspectiva intercultural: un abordatge intercultural significa analitzar si la manera com llegim socialment atributs culturals diversos constitueix un obstacle en l'accés i les oportunitats de gaudir d'unes bones condicions i qualitat de vida. Vol dir, doncs, tenir en compte la diversitat cultural a l'hora d'analitzar els diferents àmbits vitals per evitar que el fet cultural sigui un factor de desigualtat.

Perspectiva de la diversitat funcional: aquesta perspectiva implica abandonar una visió de la discapacitat com a negativa o patològica, per situar el focus d'anàlisi sobre els factors de la ciutat que poden dificultar que qualsevol persona gaudeixi d'independència en tots els àmbits de la vida quotidiana. També implica, doncs, identificar si totes les persones –independentment de la seves característiques físiques o mentals– disposen de l'entorn i les eines necessàries per desenvolupar-se i prendre el control de la seva pròpia vida.

Model dels determinants socials de la salut: l'aproximació dels determinants socials sosté que la salut està condicionada per les circumstàncies en què les persones neixen, creixen, viuen i envelleixen. Aquestes circumstàncies, conegudes amb el nom de "determinants socials de la salut", inclouen factors econòmics, mediambientals, culturals, socials i polítics vinculats a polítiques no sanitàries. Aquesta aproximació emfatitza que la salut està condicionada per factors biològics, però sobretot pels estils de vida individuals, les xarxes socials i comunitàries, les condicions de vida i, més globalment, per les influències econòmiques, culturals i mediambientals. En definitiva, totes les variables vinculades a les desigualtats socials anteriors són, també el que determina que una persona pugui gaudir de bona salut. Per això, aquesta diagnosi parteix de la concepció que totes les desigualtats identificades en els diferents àmbits vitals tenen una influència directa sobre l'estat de salut i malaltia de la ciutadania de Reus.

En segon lloc, a banda de tenir en compte els eixos de desigualtat existents, és fonamental tenir present que es tracta d'una diagnosi estratègica de ciutat, que serà el punt de partida per dissenyar el model de ciutat que volem a 10 anys vista. Per això, és necessari incorporar una **mirada propositiva** i des de la potencialitat de la ciutat, que no només cerqui les debilitats i fortaleces de la ciutat, sinó que ho faci des d'aquesta voluntat de desenvolupament. Per això, incorporem un darrer principi transversal:

Impuls de la iniciativa: assumir aquesta mirada implica que la diagnosi ha cercat aproximar-se a l'estat de dinamització de la ciutat, tenint en compte quin és el posicionament i referencialitat de la ciutat en els diferents àmbits que la componen. Vol dir, doncs, llegir la ciutat des de la seva capacitat de ser dinàmica econòmicament, socialment i culturalment; així com de generar espais d'innovació i emprenedoria que articulïn el teixit econòmic i social de la ciutat. Necessàriament, aquest principi comporta que constantment s'estigui valorant la situació actual de la ciutat en relació a allò que podria esdevenir. Aquesta aproximació facilitarà la posterior tasca de definir l'horitzó 2032.

1. CONTEXT TERRITORIAL

Reus és la capital de la comarca del Baix Camp. El terme municipal de 52,7 és de **grandària mitjana** dins del conjunt de municipis catalans. Presenta un **relleu pràcticament planer** i es troba a 125 metres sobre el nivell del mar. La xarxa hidrogràfica està dominada per barrancs i rieres de règim irregular que desemboquen al mar Mediterrani.

1.1 Principals vies de comunicació

La xarxa d'infraestructures de transport i comunicació permeten que estigui **ben connectat**. Quant a **comunicacions per carretera** més properes trobem l'autopista del Mediterrani AP-7, la T-11, l'A-7, la C-14 eix Tarragona - Andorra, i la N-420.

En relació a la **xarxa ferroviària**, el municipi compta amb una estació ferroviària d'Adif de les línies Barcelona – Reus – Móra la Nova – Flix i Barcelona – Reus – la Plana Picamoixons – Lleida, operades per l'empresa Renfe. Per aquestes hi circulen els trens de mitjana distància entre Barcelona – Saragossa i Barcelona – Lleida. D'altra banda, Reus es situa a uns 20 km de l'estació del Camp de Tarragona de la línia d'AVE Madrid – Barcelona – frontera francesa.

A nivell ferroviari hi ha projectes de futur sobre la taula, alguns més encarrilats i d'altres menys, en són exemples: l'estació de Bellissens, l'Estació Central o el Tramvia del Camp.

Finalment, respecte el **transport aeri**, es disposa de l'aeroport de Reus, situat a 3 km de la ciutat (Ajuntament de Reus, 2010c).

1.2 Característiques urbanes

L'**estructura urbana** de Reus és **força radial**, a partir del nucli antic la ciutat ha desenvolupat un creixement en totes direccions, formant una zona urbana d'usos residencials, comercials i de serveis.

Als límits de les zones d'ús residencial, hi trobem localitzats diversos **polígons industrials**, com són: el Dyna, Nirsa, la Roureda, el CIM del Camp (situat al sud-oest del municipi, de forma contigua als límits dels termes de Tarragona i Constantí), Mas Sunyer (situat al sud-oest del municipi, de forma contigua als límits dels termes de Tarragona i Vila-seca), Agro-Reus, Mas Batlle, i Mas de les Ànimes.

2. DEMOGRAFIA

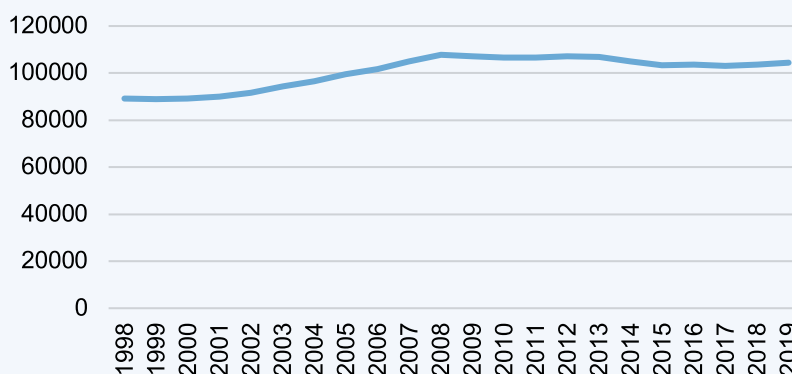
2.1 Habitants

Tot i la progressiva pèrdua de població arran de la crisi econòmica, el **volum de població de l'any 2019 és similar al de l'any 2007**.

Amb **104.173 habitants** el 2019, Reus és el **desè municipi més poblat de Catalunya** i el segon tant de l'Àmbit Territorial del Camp de Tarragona com de la demarcació provincial. Pel que fa a la **densitat poblacional** al 2019 s'elevava a **1.976,0 hab/km², molt per sobre de la de la comarca**, que se situa a 273,9 hab/km (IDESCAT, 2019).

La composició demogràfica de la ciutat està vinculada a un període de creixement intens de la primera dècada de 2000, que durant diversos anys va assolir un ritme de creixement d'un 3% interanual, amb un creixement acumulat entre els anys 2000 i 2008 de 18.600 nous habitants a la ciutat. Des de l'esclat de la crisi al 2008 s'han anat intercalant anys de creixement demogràfic amb anys de pèrdua poblacional, principalment lligats a l'evolució del component migratori.

Gràfic 1. Evolució del nombre d'habitants

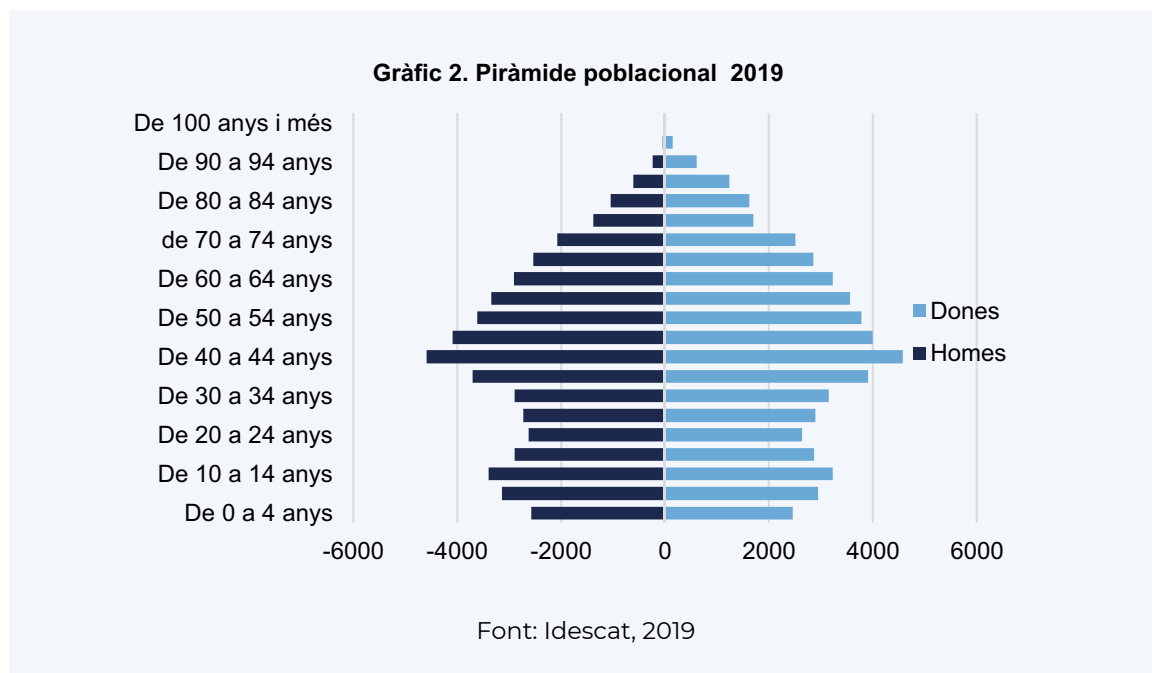
2.2 Piràmide de població

El gruix poblacional se situa a l'edat adulta, però les projeccions indiquen un **envelliment progressiu**, com a la resta de Catalunya.

A 2019, el gruix de la població se situa entre els 40 i 54 anys, és a dir, a la part central de la piràmide. Es tracta de persones nascudes durant l'explosió demo-

gràfica de la dècada de 1970 i persones migrades durant la primera dècada de 2000. La zona inferior de la piràmide és força més estreta: a 2019, un 20,4% de la població de Reus té entre 0 i 17 anys. Tenint en compte les dades anteriors, aquesta piràmide indica una **tendència cap a l'envelliment poblacional**. Les projeccions de població de l'IDESCAT estimen que l'any 2033 **la població de 0 a 17 anys a la ciutat baixarà** fins al 17,5%, és a dir, gairebé 3 punts percentuals menys que al 2019. Per contra, la població de més de 70 anys augmentarà.

2.3 Moviment migratori

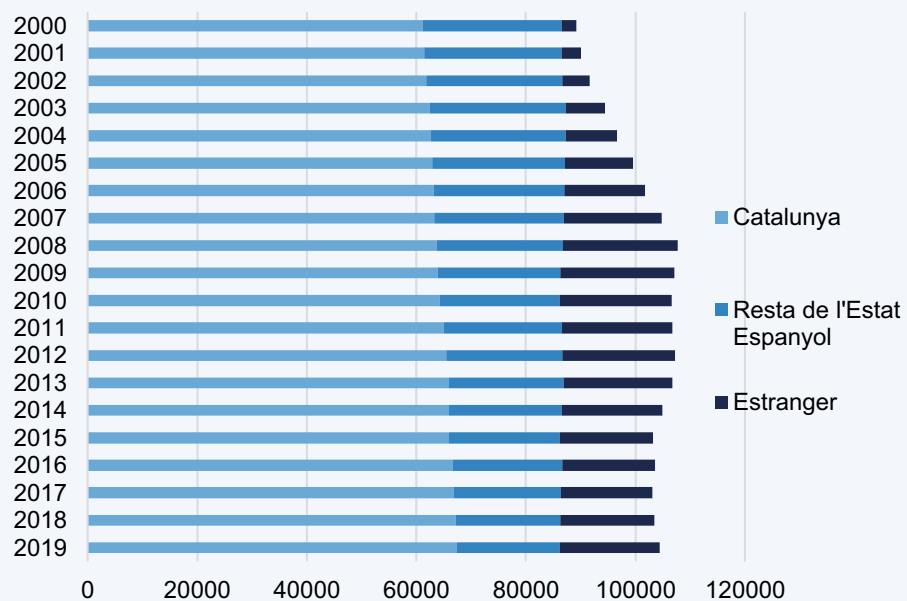
Fins ara, el fenomen de la migració ha incidit en el **creixement demogràfic de Reus** i ha provocat un **alentiment de l'envelliment poblacional**; tot i que a la dècada de 2020 la migració no serà suficient per mantenir aquests efectes.

Tal com s'ha esmentat anteriorment, per entendre la composició demogràfica de la ciutat de Reus cal tenir en compte el factor migratori. L'any **2000** vivien a Reus 2.604 persones nascudes a l'estranger que representaven el **2,9%** de la població. Al final de la dècada, l'any 2010, eren 7,8 vegades més: **20.412 persones** (el **19,1% de la població**). Durant la crisi econòmica iniciada el 2008, a aquesta reducció de l'arribada de població immigrant s'hi va sumar l'augment d'emigració. Al **2019** el moviment migratori es va estabilitzar lleugerament per sota dels nivells de feia 10 anys **amb 18.150** habitants i el **17,4% de la població**. Aquestes dades es troben dins de la tendència general de la comarca, on la població estrangera representa el 17,8% de la població (2019).

El fenomen de la migració explica l'intens creixement demogràfic de la ciutat, com també les modificacions en l'estructura d'edats: la migració ha alenit el procés de despoblació de la franja infantil i adolescent. Ara bé, les previsions migratòries semblen indicar que durant la dècada de 2020 l'arribada de població no serà suficient per revertir l'envelliment progressiu de la població.

Gràfic 3. Població segons lloc de naixement

Font: Idescat, 2019

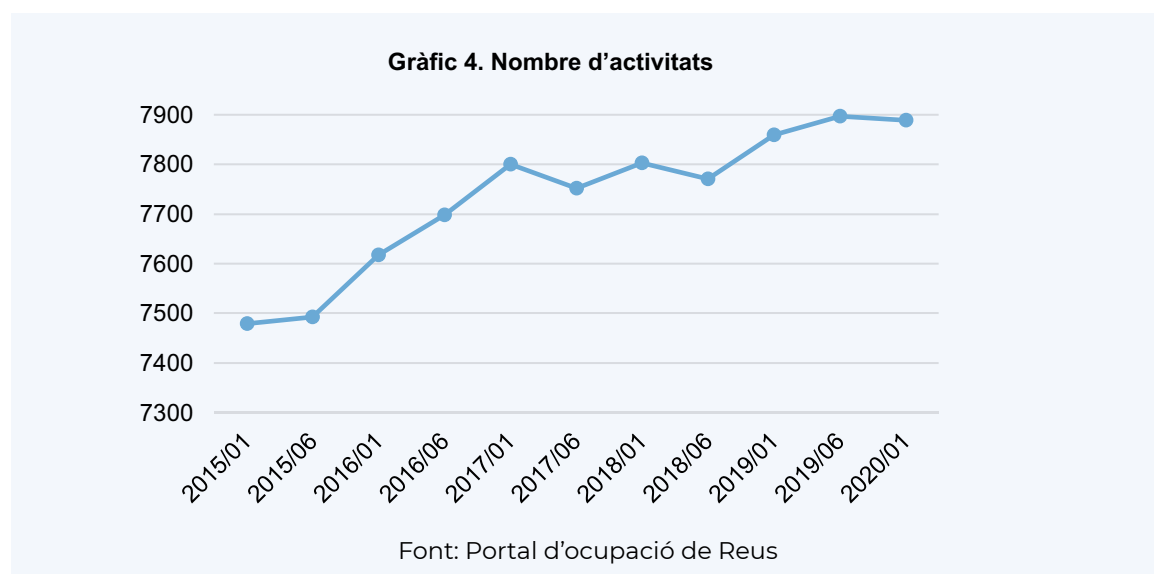
3. CIUTAT D'OPORTUNITATS

3.1 Emprenedoria i oportunitats empresarials

Les **activitats econòmiques** de Reus, que **han augmentat** entre 2015 i 2020, es concentren en el **sector serveis**, destaca especialment el **sector comercial** de la ciutat.

En aquest subapartat recollim una radiografia actual de les activitats econòmiques que es desenvolupen a la ciutat.

El nombre d'activitats econòmiques amb llicència activa a la ciutat ha incrementat progressivament del 2015 al 2020, passant de 7.479 a 7.889; suposant, doncs, un increment de **410 noves activitats**.

Sobre aquesta qüestió, als espais de participació ciutadana s'han detectat dues problemàtiques principals envers la implantació de noves activitats a la ciutat: la burocràcia i la situació de les àrees econòmiques industrials.

• Burocràcia i tràmits

Respecte la burocràcia, es considera que n'hi ha en **excés**. A tall d'exemple, s'explica que fer un canvi de llicència d'activitat implica tot llarg i feixuc procés. També es posa d'exemple la sol·licitud de fons europeus i s'exposa que, fins i tot en el cas de gran empreses on hi ha persones dedicades a demanar aquests fons, segueixen trobant-se amb moltes dificultats per fer-ho.

En aquest sentit, s'explica que hi ha un elevat **desconeixement** en relació a com **accedir als ajuts i suports a l'emprenedoria**. Tot i que hi ha ajuts i acompanya-

ment, costa que les persones que volen emprendre sàpiguen on han d'acudir per demanar-los. Es considera que caldria **actualitzar la manera de difondre la informació** per donar a conèixer més fàcilment els serveis i recursos disponibles.

• Recursos disponibles

En relació al subapartat anterior, cal apuntar que a partir del mes de novembre de 2020 l'IMFE Mas Carandell va posar en marxa un nou **servei per donar resposta a les necessitats** de les persones que volen emprendre un negoci a la ciutat. Aquest servei ha atès **59 persones i ha desenvolupat 6 jornades i seminaris** durant el 2021 i ha realitzat **67 seguiments** a persones que van ser ateses al 2020.

També s'ha explicat que existeixen múltiples recursos que faciliten la implantació de noves activitats. En són exemples el **viver d'empreses** i les **incubadores i acceleradores de nous negocis**. Quant al viver d'empreses **Tecnoredessa i Redessa 1**, s'ha detallat que són espais pioners que s'han sabut posicionar. Això es plasma en el fet que s'hi han instal·lat diverses start-ups en els darrers anys. Es considera que el viver d'empreses és central per impulsar el **talent** a la ciutat.

"Hi ha moltes entitats, com el viver d'empreses, que faciliten l'emprenedoria. Hi ha empreses que han començat molt petites i aquí s'han potenciat."

Per contra, algunes persones tenen la percepció que aquestes espais estan situats lluny del centre de la ciutat i, com veurem més endavant, poc accessibles en transport públic; fet que pot desincentivar la implantació d'empreses. Tot i així, hi ha qui considera que aquest factor no és tant determinant a l'hora de decidir si instal·lar-s'hi.

Als espais participatius també s'ha fet referència a l'existència d'incubadores i acceleradores de nous negocis, com **InnoLAB**, que es valoren molt positivament. En aquest sentit, s'explica que des d'aquests espais s'intenta ajudar projectes que estan en una fase inicial de desenvolupament, facilitant-los mètodes per poder tirar endavant el seu negoci a les primeres etapes.

En aquest sentit, s'opina que a Reus hi ha un **caldo de cultiu d'emprenedors/es**: fet que es fa palès per l'alta demanda d'espais de co-working. És per això que es considera important disposar **d'espais compartits** accessibles per a emprenedors/es, que ara mateix no hi són.

• Àrees econòmiques industrials

Referent a les àrees econòmiques industrials, es percep que hi ha una manca d'espai per al creixement industrial. S'explica que hi ha **diverses àrees** disper-

sades territorialment i que, aquest fet ha incidit sobre la composició del teixit empresarial de la ciutat, ja que, com il·lustra la cita, la limitació d'espai físic pot ser un obstacle per al creixement empresarial.

“Si algú vol ampliar o construir naus, no hi ha sòl urbanitzable, és un dels problemes de cara a l'emprenedoria. Falta sòl industrial gran que permeti retenir el talent.”

Es posa de manifest que hi ha algunes àrees industrials molt saturades i amb poca possibilitat de créixer; ara bé, n'hi ha d'altres amb capacitat per créixer més. S'explica que s'està treballant a nivell municipal per planificar-les de forma més efectiva, per establir un criteri comú que delimiti aquestes àrees econòmiques industrial i, per últim, per facilitar la implantació de noves activitats o el creixement i consolidació d'aquelles ja implantades.

Finalment, com hem vist, hi ha qui considera que la manca d'espai pot esdevenir un topall per a la retenció de talent. Per contra, altres veus apunten que el talent no és intensiu en espai, sinó en coneixement i que, en conseqüència, precisa de llocs on pugui relacionar-se i interaccionar amb altres emprenedors, empreses, Universitat o Centres de Recerca.

• Distribució territorial

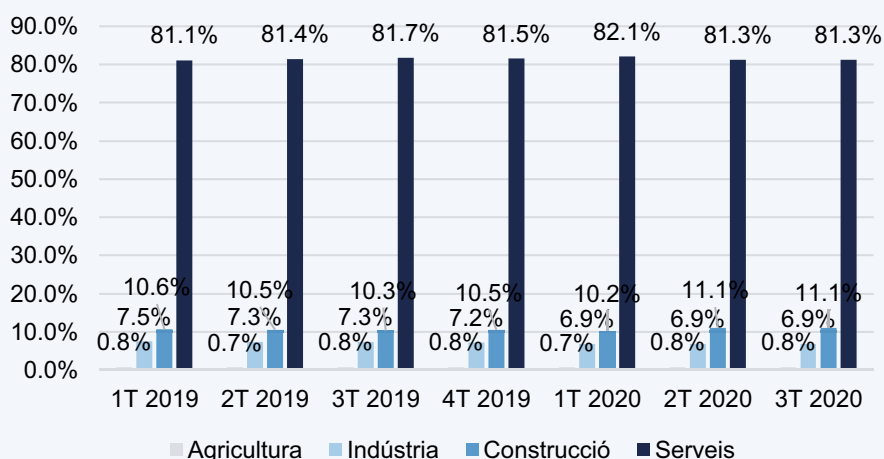
Respecte a la ubicació de les activitats econòmiques el **40% es concentren en cinc barris**: el nucli antic i el barri del Carme, el Carrilet, Horts Miró, Mercat Central i l'Ample. Al gener del 2020 entre aquests barris sumaven un total de 2.914 activitats amb llicència activa (Portal d'ocupació de Reus, 2020).

Cal tenir en compte que la majoria d'aquests barris esmentats s'ubiquen a la zona cèntrica de la ciutat. Amb tot això, dels espais de participació s'ha extret que és **difícil accedir** amb cotxe a la **zona comercial del centre** de la ciutat; una característica que afecta especialment als i les habitants dels municipis veïns que hi van a comprar.

• Sectors d'activitat

A continuació es recullen algunes dades en relació amb el tipus d'activitats implantades a la ciutat. Les darreres dades disponibles, ens mostren que el **sector amb un major nombre d'activitats** amb llicència activa (tercer trimestre del 2020) era el **sector serveis** representant el 81,3% de les empreses de la ciutat, seguit a molta distància del sector de la construcció.

Gràfic 5. Evolució de les empreses segons sectors Reus

Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Departament d'Empresa i Treball.

De fet, pel que fa al sector serveis destaca el sector comercial, que és una de les grans apostes econòmiques de la ciutat. En aquest sentit, als espais de participació ciutadana s'ha recollit que la ciutat compta amb un **teixit comercial** important, que ha estat el tret diferencial de Reus durant anys. Tot i així, s'explica que els darrers anys s'ha produït una pèrdua del comerç local i, sobretot, del comerç tradicional, que s'està desvirtuant com a marca de la ciutat. En aquest sentit, una de les percepcions que s'assenyala als espais de participació és que hi ha una manca de cura del comerç local, que s'està perdent al centre de la ciutat i als eixos comercials dels barris en pro de l'obertura de **grans superfícies** o cadenes i que, en conseqüència, manca una major coordinació i abordatge conjunt entre la ciutadania, el teixit comercial i l'Ajuntament.

A banda de la competència de grans comerços, un altre factor que pot incidir en la pèrdua de comerç local és l'**elevat preu dels lloguers** comercials, així com l'Impost de Béns Immobles. Un tercer factor que hi pot estar influïnt és les dificultats que s'està trobant el petit comerç per adaptar-se a les noves demandes del mercat que passen, per exemple, per la **venda en línia**.

A propòsit dels **sectors productius**, també s'ha expressat certa preocupació per la situació del **sector agroalimentari** i, concretament, per la producció d'oli o avellana. S'ha detallat que és un sector econòmic potent, però que no està prou potenciat o reconegut en l'actualitat. Es considera que la pagesia i la indústria no es coordinen prou i que l'espai de la llotja està poc fomentat.

Encara en sectors productius i tipus d'activitats, als espais de participació s'ha manifestat que hi ha una manca d'**empreses** de **perfil tecnològic** d'alt nivell. En aquest sentit, es considera que si hi hagués una estructura d'empreses més innovadores, les ofertes laborals serien millors.

“L'empresa innovadora necessita un hàbitat i aquí Reus disposa d'elements que ho faciliten, com ara la Fira; però falten més facilitats, que l'entorn que faci més probable la innovació.”

En darrer lloc, als espais de participació s'ha posat de manifest que l'existència de **l'aeroport de Reus** és d'entrada una gran oportunitat. No obstant això s'ha explicat que no s'està aprofitant. Es considera que la xarxa de comunicació per enllaçar-lo amb altres transports no és suficient i que si ho fos, seria possible incrementar el trànsit de mercaderies.

3.2 Ocupació

El mercat laboral està condicionat per factors estructurals que cal abordar: l'**envelleïment** progressiu, l'**escletxa de gènere**, l'**estacionalitat** de l'ocupació, la **cronificació de l'atur** i la baixa **qualificació**.

En aquest subapartat mostrem una radiografia de l'ocupació, n'analitzem algunes conseqüències i, finalment, recopilem algunes característiques generals que defineixen l'estructura de la població activa actual.

• Evolució de l'atur

L'aparició de la COVID-19 ha suposat un **increment l'atur**, retornant a valors similars al 2015. Les **dones** i la població **major de 45 anys** en són les més afectades, així com el **sector de serveis**.

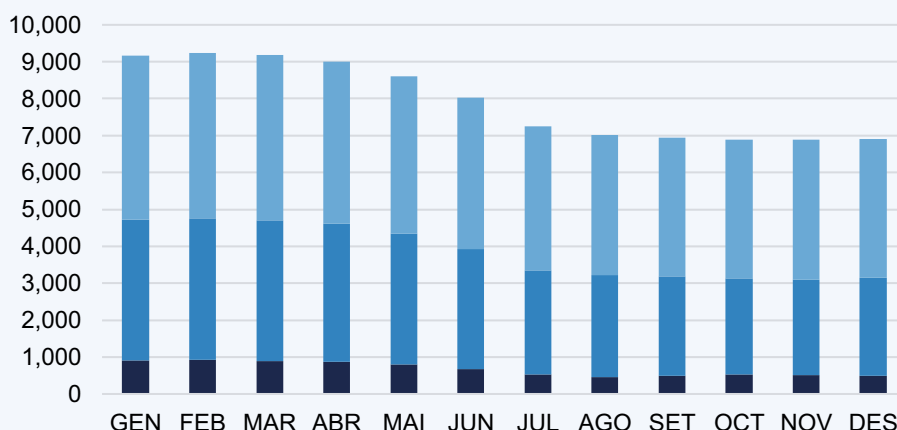
Començant amb l'anàlisi de l'ocupació, el nombre de persones aturades a Reus va assolir un pic el desembre del **2015**, arribant a **10.290 persones aturades**. Aquest nombre s'ha anat reduint progressivament des del 2015 fins al 2019, arribant a **6.991 persones aturades** al desembre de **2019**. Tot i així, al **2020**, possiblement lligat a l'aparició de la COVID-19 les tendències van canviar, i el nombre de persones aturades va augmentar fins a **8.724**; uns valors propers als del 2015. L'any **2021** va començar amb un total de **9.159** persones aturades a la ciutat de Reus, seguint la tendència del 2020, tot i així, a partir del mes de març el nombre de persones aturades ha anat disminuint i l'any ha acabat amb **6.905** persones registrades a l'atur.

L'atur dels darrers mesos ha afectat més les dones que els homes, sent **4048 les dones aturades** al desembre del 2021, front **2857 homes**. Pel que fa a les franques d'edat, les persones més afectades per l'atur a la ciutat han estat aquelles de **més de 45 anys**, representant **el 54,5% de persones aturades** al desembre del 2021. Seguides de la franja de **25 a 45 anys**, que representaven el **38,3% de persones aturades**. Aquesta dada s'ha expressat com a preocupació als espais de participació.

En aquest sentit, s'afirma que el turisme està esdevenint un monocultiu en termes laborals, sobretot en el cas de les persones joves i que la ciutat no està preparada per tenir prou llocs de feina per al jovent, sobre aquesta qüestió s'exposa que és necessari un replantejament general de la dinàmica econòmica de la ciutat.

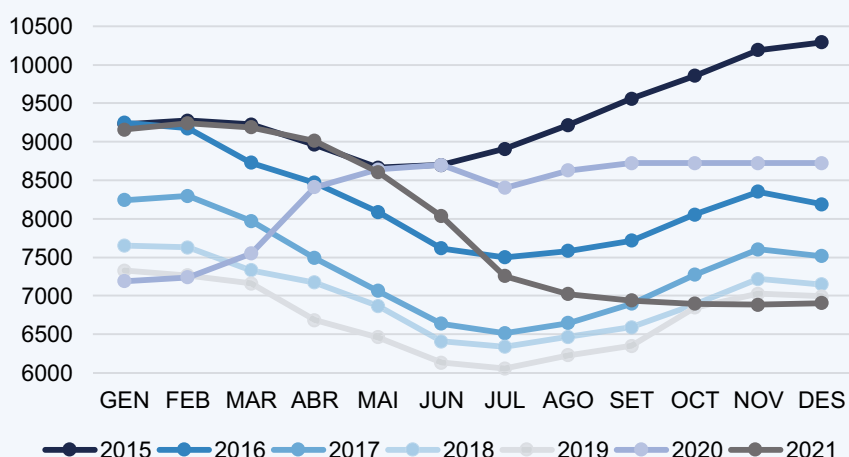
Amb tot, les dades d'atur a la ciutat que s'han exposat anteriorment, tenen una repercussió directa sobre el nombre de **persones ateses** per la xarxa de serveis i recursos d'ocupabilitat de la ciutat. L'any 2020 es van atendre **430 persones**, de les quals un 52% eren homes i un 48% dones. D'aquestes persones, un 50% de no tenia cap noció de noves tecnologies o necessitava suport; un aspecte clau per inserir-se al mercat laboral actualment.

Gràfic 6. Atur per franges d'edat (2021)

Font: Portal d'ocupació de Reus

Gràfic 7. Evolució interanual atur 2015 - 2021

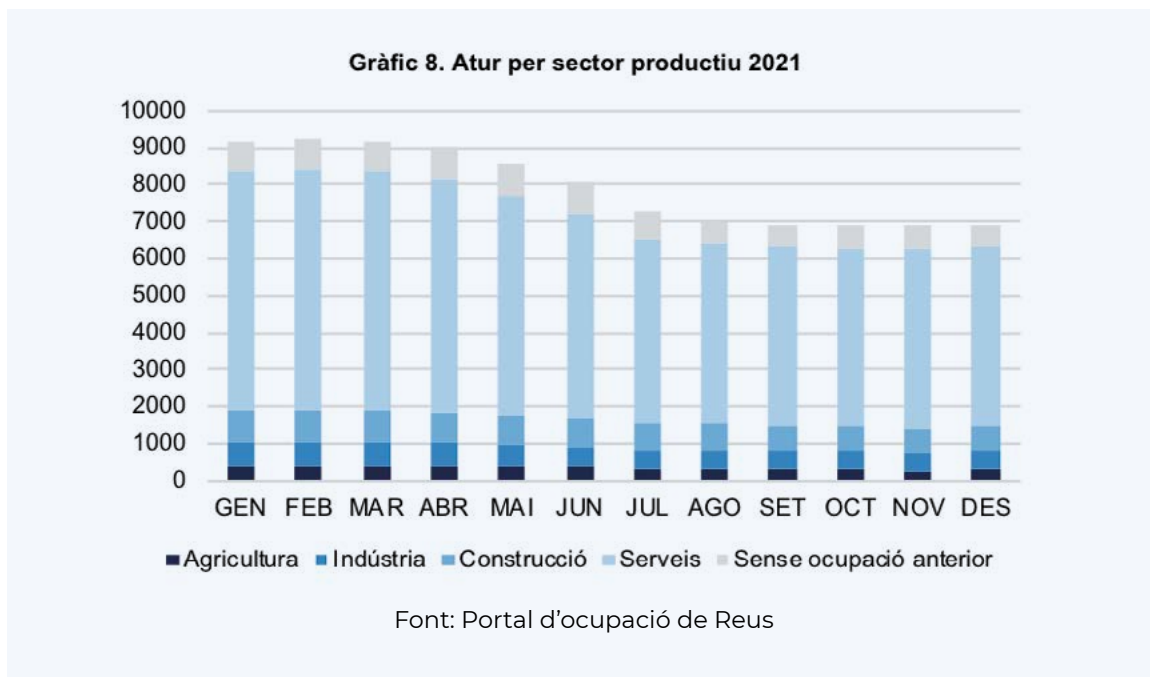

Font: Portal d'ocupació de Reus

Aquestes dades, però, són un reflex d'una tendència més general del mercat laboral, tant de Reus, com de la resta de Catalunya i que no depenen exclusivament de la crisi derivada de la Covid-19. Així, el primer factor a tenir en compte és l'**envelliment** de la població, que està portant a una reducció de la població activa. En segon lloc, trobem l'**escletxa de gènere**, que es mostra tant en el nombre de dones en la població activa, com en la incidència de l'atur que ja hem vist. En tercer lloc, trobem l'**estacionalitat** de part de l'ocupació, que es concentra sobre tot en mesos d'estiu. També la **cronificació de l'atur**, que manté a un elevat nombre de persones amb més de 2 anys a l'atur. Finalment, les persones amb **baixa qualificació**; un element que pot dificultar la cerca de feina (Notus; Institut Municipal de Formació i Empresa, 2019). En contrast, és important remarcar que també trobem un segment de població més jove i formada que també es troba amb problemes a l'hora d'inserir-se al mercat laboral.

• Atur per sectors

Quant al percentatge d'atur per sector productiu el més afectat ha estat el de **serveis**, ja que el 70,7% de persones aturades al desembre del 2021 hi treballaven. Aquesta dada és especialment preocupant si es té en compte que és un dels principals sectors econòmics de la ciutat.

Als espais de participació s'ha assenyalat que es percep que, en els darrers anys, el **sector comercial** ha empitjorat, mentre que el **sector turístic i gastronòmic** ha millorat.

Pel que fa al **sector comercial**, es considera que l'eix comercial està més conservat i cuidat que a altres ciutats, però que tot i així no és suficient. S'exposa que el fet que els horaris i les jornades laborals siguin complicats està provocant cada cop més que moltes persones evitin treballar-hi, s'afirma que:

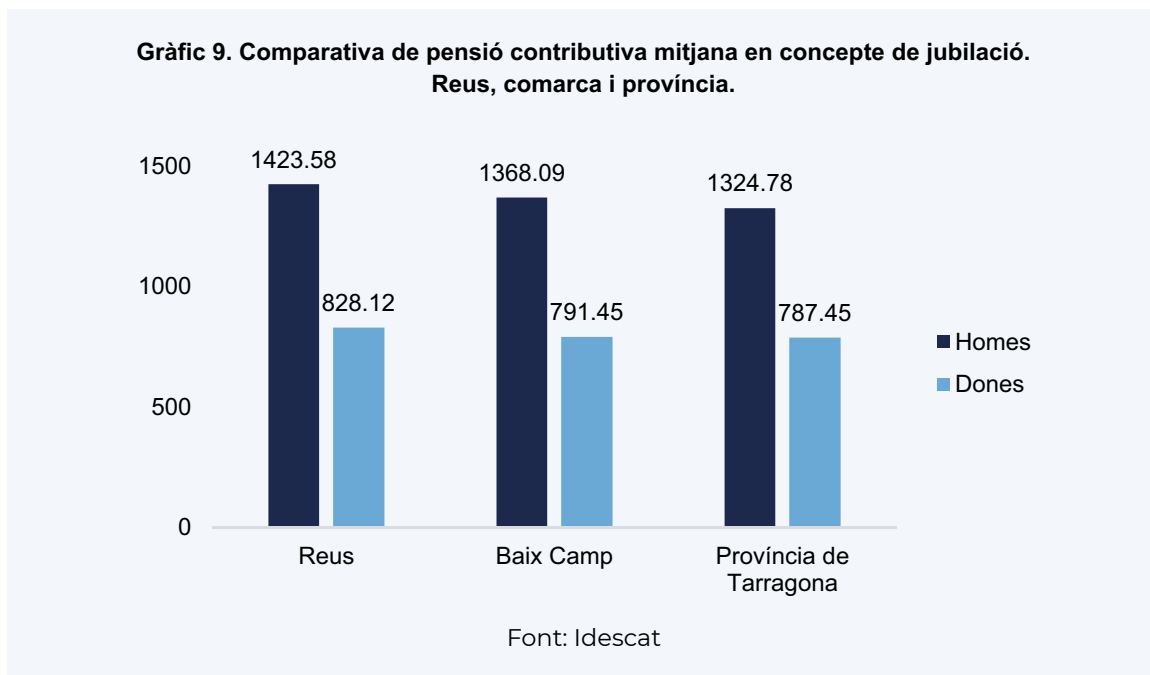
“Si l'horari comercial fos menor, la dinàmica canviaria. Ecurçar els horaris a la tarda i obrir més al migdia, seria útil per potenciar que més persones volguessin entrar a treballar.”

En canvi, com ja hem vist, pel que fa al **sector turístic i gastronòmic**, es considera que l'oferta laboral ha millorat, però que no se li està donant tot el pes que hauria de tenir.

Finalment, als espais de participació s'ha compartit que un dels grans avantatges de Reus és que és molt **diversa** i que, a diferència d'altres ciutats, **no està focalitzada en un sector econòmic** concret.

• Pensions

Per acabar aquest apartat, cal incorporar dades sobre la remuneració de les **pensions** a la ciutat de Reus. Al gràfic 9, es pot observar com les pensions mitjanes de les persones jubilades a la ciutat de Reus són superiors a les del Baix Camp i la província de Tarragona. Tot i això, destaca una **elevada bretxa** entre homes i dones, ja que elles reben de mitjana **600€ menys** que els homes.

3.3 Inserció laboral

Les **persones amb diversitat funcional, la població jove i les persones en situació irregular** són les que tenen majors dificultats per inserir-se laboralment al mercat de treball.

En aquest subapartat exposem la situació actual de la ciutat en relació amb les dificultats d'inserció laboral.

• Mobilitat

Als espais de participació s'ha plantejat que un aspecte que dificulta la inserció laboral és la mobilitat. S'explica que els **polígons** on se situa l'activitat industrial són **fàcilment accessibles en cotxe; però no en transport públic**. De fet, hi ha queixes de treballadors/es que reclamen que la regularitat i horaris de les línies d'autobús haurien de ser més coherents amb les hores d'entrada i sortida de la feina. De la mateixa manera, s'afirma que per impulsar la formació dual, amb **persones joves** que no tenen carnet de conduir i que necessiten desplaçar-se en transport públic en unes jornades i horaris concrets, aquesta manca de connexió és un problema greu per poder accedir a les àrees econòmiques industrials.

• Perfils laborals

Un segon element al qual es fa referència és a la dificultat que tenen les empreses de trobar certs perfils professionals. Així, s'assegura que hi ha una manca **de perfils especialitzats** (per exemple, enginyers electrònics). Alhora, es considera que la ubicació de Reus penalitza les empreses, que es troben amb dificultats per atraure aquests perfils i convèncer-los perquè treballin a la ciutat. Això, al seu torn, hi ha qui considera que dificulta el **creixement** d'algunes **empreses**.

“No trobem gent per créixer.”

Per contra, s'afirma que comptar amb **facultats universitàries** és un aspecte clau per a la creació d'oportunitats empresarials i laborals.

• Canals de cerca de feina

Als espais de participació, diferents veus alerten que hi ha certa **desconnexió entre els agents** vinculats a la cerca i demanda de feina (empreses, candidats/es i serveis d'inserció). Per això, es planteja que cal pensar com posar en contacte les ofertes de feina i qui en busca. S'explica que ara mateix no hi ha un lloc on anar a buscar-les i que manca una major **comunicació** i **articulació** entre els agents econòmics de la ciutat. De fet, s'afirma que hi ha múltiples recursos a la ciutat, però que caldria comptar amb un mapa de recursos. Això facilitaria una millor coordinació per tal de poder atendre a les persones de forma integral.

Referent a la **discriminació**, hi ha qui mostra preocupació per l'estigma que encara pateixen algunes poblacions a l'hora d'inserir-se al món laboral. Entre elles, es destaca la dificultat de trobar feina per part de les dones musulmanes d'origen migrant que utilitzen vel.

Convé destacar també que, tot i que es va avançant, es percep que encara hi ha una tendència a no oferir certes feines considerades masculines a les dones. En aquest sentit, s'explica que a Reus es nota que l'estructura social més aviat rígida i clàssica, es trasllada al mercat laboral. Per exemple, en termes de gènere i orientació laboral, les feines considerades de “dones” les duen a terme dones i en les considerades d'homes és més difícil trobar-hi dones. Tal com s'afirma a la cita següent, es considera que les institucions estan emmarcades en una lògica més clàssica.

“En general a les entitats hi ha poques dones. En indústria, falta personal, però no entren dones. L'estratègia de desenvolupament local i d'ocupació de Reus, hauria de dirigir-se a disposar de plans de formació i orientació laboral que reconduís aquesta situació. S'han de cobrir llocs de treball de qualitat a la ciutat i s'han de reconduir camins educatius i laborals.”

• Desigualtat en l'accés al mercat laboral

Als espais de participació, s'ha plantejat que no tots els col·lectius tenen les mateixes facilitats per inserir-se laboralment. S'han identificat **tres col·lectius** amb dificultats afegides quant a la inserció laboral.

En primer lloc, cal parlar de les persones amb **diversitat funcional** i les dificultats que tenen per accedir al món laboral, sovint, les empreses d'inserció laboral esdevenen la seva única sortida. Als espais de participació es relata que en funció del tipus de discapacitat, hi ha persones que fins i tot descarten la possibilitat de treballar. Aquesta situació es deu, primer de tot, perquè hi ha empreses que deliberadament eviten contractar persones amb diversitat funcional per por al fet que siguin menys productives. Segon, s'assenyala que les persones amb diversitat funcional pateixen autoestigma; i la pròpia por a ser discriminades les porta, a no presentar-se a ofertes laborals.

Entre les persones que pateixen malalties poc visibles, com podrien ser problemes de salut mental, o certs graus de ceguesa, es narra que intenten ocultar la seva situació, tant al currículum, com un cop ja aconseguida la feina. Aquesta estratègia pot acabar sent contraproductiva perquè els impedeix justificar certes adaptacions o necessitats que tenen.

Amb tot, s'explica que en molts casos només caldrien **petites adaptacions** que facilitarien a les persones amb diversitat funcional treballar i, alhora, tenir les seves necessitats cobertes. Tot i així, per desconeixement o per comoditat, les empreses rarament les assumeixen.

“No es parteix de 0, només hi ha coses que cal reforçar. Hauria de ser una cosa de base, no a partir de les empreses. Hi ha molt d'estigma i autoestigma, fa por enfrontar-se a tot plegat. Es bloquegen perquè la societat no està preparada per afrontar-ho. Falta educació social en aquest sentit. Que lliurement es puguin expressar les problemàtiques de cadascú sense por a que l'empresa et rebutgi.”

El segon col·lectiu amb dificultats d'inserció laboral és la **població en situació irregular**. En aquest cas, als espais de participació es destaca que la seva situació legal els impossibilita la inserció laboral en el mercat reglat, abocant-los a viure en una situació de greus dificultats socioeconòmiques. En aquest sentit, tot i que no es disposen de dades quantitatives, alguns informes municipals assenyalen que justament la població d'origen migrant és una de les que té més dificultats socioeconòmiques (Ajuntament de Reus, 2021a). Cal tenir en compte que al 2020 es van atendre **1.914 persones** al Servei d'Atenció a l'Immigrant (SAI), majoritàriament per a fer informes d'estrangeria.

En tercer lloc, també preocupa la inserció en la **població jove**, que està patint una situació de precarietat elevada. A més, s'exposa, hi ha una sobrequalificació

que, paradoxalment, els deixa fora de certs llocs de treball. En aquest camp, la Diagnosi de joventut planteja que part del jovent percep l'autoocupació com una opció viable, però es manifesta que els/les joves desconeixen com emprendre i els manca empoderament per fer-ho. Aquesta situació de precarietat preocupa a pares i mares perquè no veuen que puguin emancipar-se ni plantejar-se tenir fills/es (Planificació estratègica i desenvolupament local; Departament de joventut, 2016).

• La relació entre formació i mercat laboral

Als espais de participació s'afirma que una de les grans problemàtiques en termes d'inserció és un **desequilibri entre el mercat laboral i la formació** post-obligatòria.

S'afirma que una de les causes d'aquest desequilibri és la **manca de relació i coordinació** entre el teixit empresarial i el sector educatiu. En aquest sentit, s'argumenta que un dels factors que més hi incideix és que qualsevol col·laboració entre aquests àmbits requereix d'un procés altament burocràtic que l'empresa difícilment pot i vol assumir pels recursos que implica. Això passa, per exemple, a l'hora d'oferir pràctiques a l'empresa.

“Tots els contractes de formació que ofereixen les administracions no et donen l'opció de rebre bonificacions econòmiques que et permetin que alguna empresa pugui invertir les hores d'una persona treballadora en formació. Quan s'aconsegueix, la burocràcia i els requisits són tan elevats que les empreses acaben decidint no fer-ho.”

Una segona causa d'aquest desequilibri, s'afirma que és el fet que l'**oferta educativa post-obligatòria** no s'ajusta a les necessitats del mercat laboral. Es considera que aquesta manca de xarxa entre empreses i sector educatiu fa impossible construir trajectòries educatives i laborals adequades a la situació econòmica de la zona.

Molt relacionat amb el punt anterior, s'exposa que hi ha **una manca d'orientació formativa-laboral** que orienti els/les joves a l'hora d'escollir formacions amb sortides laborals. S'explica que hi ha joves preocupats per escollir una educació que els sigui útil, però no disposen d'algú que els informi i els doni suport en l'elecció d'estudis i el posterior salt al mercat laboral. En aquest sentit, s'afirma que hi ha professionals educatius que estan duent a terme aquesta tasca, però que no sempre compten amb els coneixements suficients per fer-la. Concretament, es comenta que no disposen de prou coneixements sobre les trajectòries formatives i laborals, ni sobre la xarxa de recursos municipals d'orientació formativa i laboral disponibles. Aquesta orientació és fonamental en famílies en situació de desigualtat, menys arrelades o amb menys xarxa a la ciutat.

Com a conseqüència d'aquesta situació, des dels espais de participació es planteja que ens trobem davant de dues problemàtiques:

- Tot i haver-hi un atur elevat, les empreses es troben amb una manca de mà d'obra que s'adeqüi a les seves demandes. Alguns dels perfils professionals que s'esmenten són: els perfils de tipus tècnic intermitjos (electrònics, mecànics, etc.), titulacions superiors amb habilitats específiques i titulacions específiques d'enginyeria
- Hi ha un conjunt de joves amb **baix nivell formatiu**, que s'han desmotivats durant l'etapa de formació obligatòria perquè no hi havia opcions professionalitzadores adequades. Això genera una **bossa de personal** poc qualificat que, tot i poder trobar feina a qualsevol sector, ocuparan llocs de treball de categoria baixa i amb poques opcions de progrés.

Tot i així, cal destacar que a la ciutat de Reus existeixen dos **Centres de Formació d'Adults** (CFA) escoles de segones oportunitats per a persones adultes, on s'hi pot obtenir el Graduat d'Educació Secundària, accedir als Cicles de Grau Mitjà, Superior i a la Universitat, obtenir els títols del COMPETIC, de llengua catalana, de llengua castellana, entre d'altres. Aquests CFA tenen una programació anual constant i, de fet, les dades disponibles mostren que, per exemple, des del 2003 fins al 2021, **567 persones** han obtingut el títol del **Graduat d'Educació Secundària**.

A banda d'aquests recursos, als espais de participació s'identifiquen altres bones pràctiques. Entre elles, se cita un programa que s'està desplegant a diversos centres de formació professional que s'enfoca a la generació de **processos innovadors**. Preparen als alumnes perquè tinguin iniciatives i se'ls posa en contacte amb empreses per desenvolupar aquests projectes. Una altra és l'Institut Municipal de Formació i Empresa IMFE **Mas Carandell**, ens municipal que es dedica a les polítiques d'ocupació (orientació acadèmica i laboral, formació professional per a treballadors en actiu i en atur, intermediació laboral, jornades i seminaris, programes de dinamització econòmica i desenvolupament local) i que es considera que té un gran potencial a l'hora de promoure la formació ocupacional de valor.

3.4 Tasques de cura

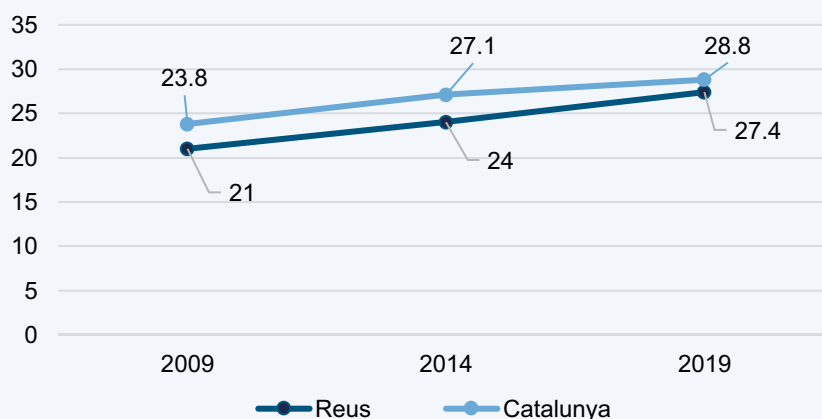
En aquest darrer subapartat, s'analitza la situació de les tasques de cura a la ciutat i s'identifiquen alguns reptes per als propers anys.

• Estat de la dependència

Com s'ha vist a l'apartat de Demografia, la població de Reus està envellint i, en conseqüència, el col·lectiu de persones grans cada cop és major. Un dels reptes de les societats envellides és sustentar les cures de les persones dependents, quan les persones que poden encarregar-se'n són inferiors en nombre. Una dada que ens indica aquesta relació és l'**índex de dependència de la gent gran**¹. A Reus l'índex de dependència de la gent gran ha augmentat més de 5 punts en els últims 10 anys, fins gairebé arribar a igualar l'índex català.

¹ L'índex de dependència fa referència a la població de 65 anys i més per cada 100 persones de 15 a 64 anys.

Gràfic 10. Índex de dependència, Reus i Catalunya

Font: Idescat, 2019

Cal destacar, també, la **dependència** funcional. Concretament, el 24% de persones majors de 65 anys tenen problemes de salut o dificultats per realitzar alguna activitat bàsica (higiene personal, alimentar-se, etc.), segons l'Observatori de la gent gran (Ajuntament de Reus s.d.a). Destaquen les dones, que representen el 85% d'aquesta xifra. Una altra dada que mostra la magnitud d'aquesta necessitat ens l'ofereix Serveis socials: l'any 2020 s'han atès 1.619 persones per la seva situació de dependència i s'han tramitat 562 expedients de dependència (Regidoria de Benestar Social, 2020).

Això té múltiples conseqüències, entre elles, una major exposició a patir accidents a la llar, o a trobar-se amb problemes d'**accessibilitat** als edificis o l'espai públic (Departament de Salut pública, Ajuntament de Reus i Estratègic, 2018).

• Col·lectius que assumeixen les cures

Tenint en compte el que s'ha plantejat fins al moment cal esmentar que la dependència requereix d'una xarxa de suport que assumeixi les **tasques de cures**, que solen recaure sobre dones, ja sigui la parella, les filles, o bé les joves (Departament de Salut, Generalitat de Catalunya, 2018). En aquest sentit, si bé les persones grans són una població demandant de cures; també és una de les poblacions que assumeix bona part de les cures. Com dèiem, sovint són les mateixes dones grans qui cuiden les seves parelles grans. De la mateixa manera, és habitual trobar avis i àvies que ajuden en la cura de nets/es i que ofereixen suport econòmic als seus fills/es. De fet, als espais de participació s'afirma que la **dobla jornada i la sobrecàrrega** que pateixen les dones incideix directament en la seva qualitat de vida i, de fet, en el seu estat de salut.

No és casual, però, que siguin les dones i les persones grans qui assumeixen aquestes tasques. Com s'explica als espais de participació, encara ara no s'atorga el mateix valor a les tasques de cura que a les productives. Les tasques de cura estan invisibilitzades i, en cas que siguin remunerades, es tracta de feines amb condicions laborals molt precàries i sovint sense un contracte formal de treball i, per tant, sense assegurar ni cotitzar.

En aquest sentit s'exposa que el funcionament actual de les empreses **impedeix la conciliació** i aboca a l'**externalització de les tasques de cura** que recau en caus, extraescolars, cangurs, centres de dia, cuidadores, cuidadors, etc.

S'afirma que quan hi ha **situacions de desigualtat**, aquesta situació de conciliació entre les tasques laborals i de cura és encara més complicada.

“No hi ha conciliació real per ningú, amb situacions de desigualtat encara s'agreuja més.”

• Resposta institucional

Als espais de participació es destaca com a punt fort de la ciutat que hi ha **molts serveis** d'assistència, sobretot per a **persones grans i dependència**, tot i així s'explica que el creixement del pressupost de serveis socials destinat als ajuts a domicili és menor que el creixement de la seva demanda. S'afirma també, que hi ha **poques places públiques a residències** per persones grans. En relació a la infància, s'alerta que en el cas dels infants, hi ha **poques places per a l'escola bressol pública**, com veurem en detall a l'apartat d'educació. De fet, es posa de manifest que, tot i les ajudes existents, la resposta institucional no és suficient per cobrir la demanda de cura d'infància, persones grans i dependència.

Finalment, es posa de manifest que les **polítiques** relacionades amb les **cures** tenen marge de millora i s'han de posar al mateix nivell que les polítiques d'ocupació. En aquest sentit, tot i que acostuma a veure's com una crisi (sovint ens hi referim com a crisi de les cures) hi ha qui destaca que es pot entendre com un espai d'oportunitat per generar noves empreses i llocs de treball; revaloritzant i ampliant el sector de les cures.

Per acabar, es posa sobre la taula que les empreses poden contribuir en millorar la conciliació, però que és necessari un canvi que s'ha de donar a molts més nivells i que per tant, és imprescindible treballar-ho amb tots els agents socials per avançar cap a un model que tingui en compte les tasques de cura i possibiliti la conciliació, a diferència de la situació actual.

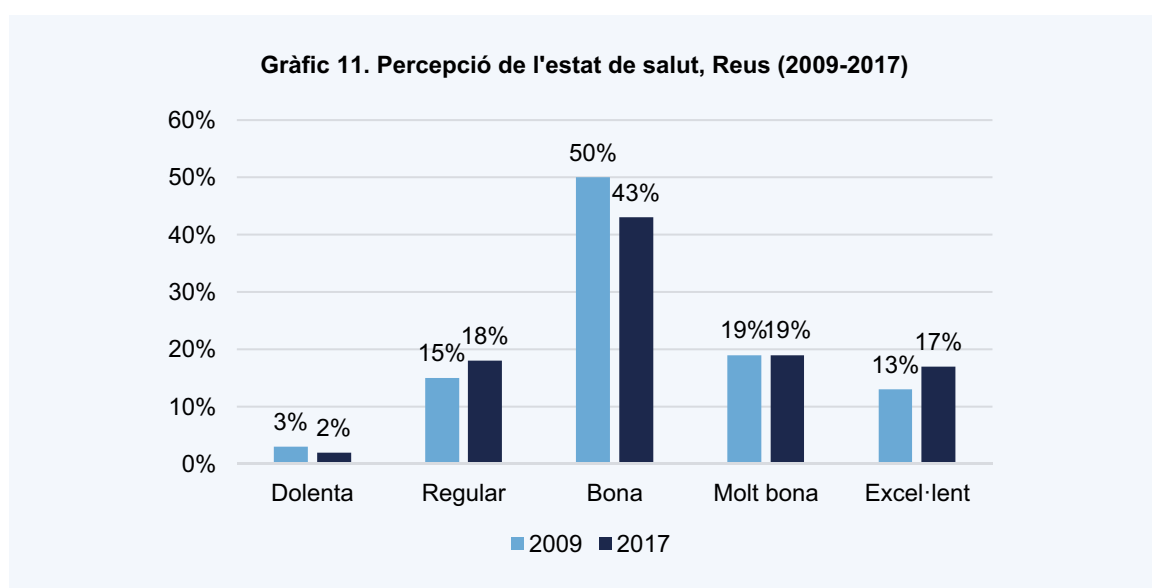
4. CIUTAT AMB QUALITAT DE VIDA

4.1 Estat de salut i serveis sanitaris

Els principals indicadors de salut són **positius**, tot i que s'identifica espai de millora en la **coordinació** entre els diferents **serveis** i agents vinculats a la salut.

• Estat de salut i morbiditat

El 'Pla local de salut de Reus' (Departament de Salut pública i Estratègic, 2018) ofereix una aproximació a la salut de la ciutadania de Reus i els seus hàbits i estils de vida. L'indicador més genèric és la percepció de l'estat de salut, que mostra que la majoria de la població considera que té una **bona salut**; unes dades que no han variat des del 2009 (veure gràfic 11).

Si ens centrem en la **morbiditat**, les patologies més comuns són la pressió alta; l'al·lèrgia crònica i asma; l'artrosi, l'artritis o el reumatisme; i la depressió i/o ansietat. Com a apunt positiu, des del 2009 ha disminuït la població amb trastorn crònic. Com és esperable, la morbiditat augmenta amb l'edat. Això es fa palès, per exemple, en què la població de més de 65 anys és la que fa més ús del metge/ssa de capçalera: el 95% d'aquesta població en fa ús anualment, mentre la resta de la població se situa entre el 70% i 80% (Departament de Salut pública, Ajuntament de Reus i Estratègic, 2018).

En aquest punt, és interessant saber que la majoria de la població duu a terme algun **hàbit preventiu**, sobretot, la revisió del colesterol en sang i la tensió arterial. No obstant això, el 10% no en realitza cap. Des dels espais de participació, hi ha veus que plantegen que, tot i aquestes dades, la ciutadania encara no està prou empoderada i desconeix la capacitat que tenim d'incidir en la pròpia salut.

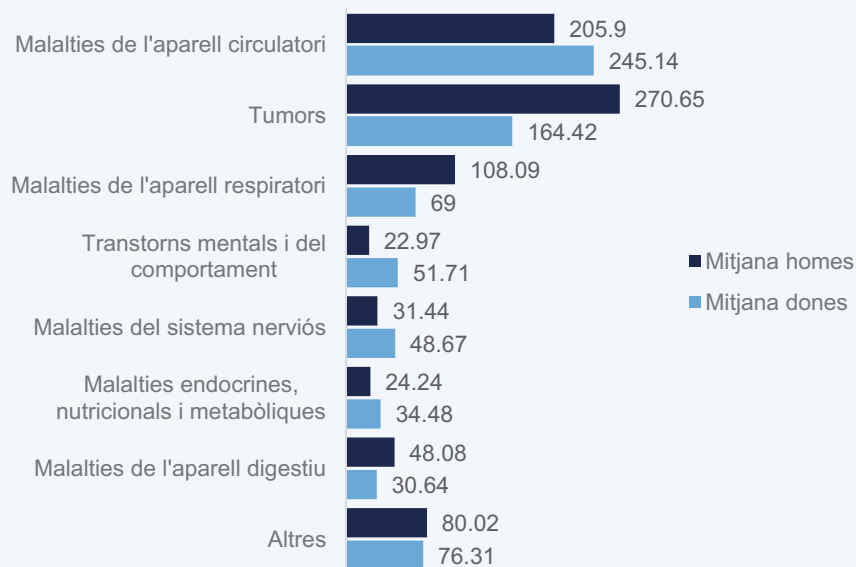
Des d'aquesta perspectiva, l'**empoderament en salut** hauria de centrar-se en els següents punts de pas: primer, que la ciutadania incorpori hàbits saludables; segon, que sigui capaç de detectar els problemes de salut de forma precoç; tercer, que sàpiga alertar als serveis de salut corresponents; i, finalment, que es prenguin mesures i s'hi doni resposta en base a les recomanacions professionals.

Si ens centrem amb les persones ja diagnosticades amb alguna malaltia, als espais de participació s'alerta que cada cop es detecten més persones grans que viuen soles i no es prenen la **medicació** correctament. Aquesta problemàtica s'agreuja quan hi ha complicacions de conciliació farmacèutica, és a dir, quan són ateses per més d'un metge/essa especialista i els fàrmacs poden tenir contraindicacions entre ells.

• Morbiditat

Pel que fa a la mortalitat, la taxa de mortalitat estandaritzada provinent de les dades de les Àrees Bàsiques de Salut, és **superior en homes que en dones** (1.215,97 per cada 100.000 habitants vs. 701,75). Tal com s'observa al gràfic següent les dues causes principals de mortalitat a la ciutat de Reus són les **malalties de l'aparell circulatori** i els **tumors**.

Gràfic 12. Taxa de mortalitat per 100.000 habitants pel gran grup de causes, 2011

Pla Local de Salut de Reus, 2018–2022.

En relació al lloc de la mort, cal destacar que la majoria de persones moren a **institucions sanitàries**. Les dades del 2020 (IDESCAT, 2020) mostren que 564 persones van morir a centres hospitalaris (51,4%) i 253 a residències sociosanitàries, mentre que al domicili particular ho van fer 207. Als espais de participació, es posa sobre la taula que la tendència en els propers anys serà cap a la mort al domicili, prioritzant la cura i un final de vida digne. Malgrat que no disposem de dades que ho evidencin; des de l'Observatori de la Mort de la Generalitat de Catalunya, s'ha apuntat que les persones amb més recursos econòmics moren en major mesura a casa. Això demostra la preferència de morir a la pròpia llar per davant d'entorns hospitalitzats.

• Serveis sanitaris

En l'àmbit de l'atenció a la salut, als espais de participació s'ha fet palès que Reus compta amb **serveis i equipaments de valor**, com són l'Hospital Universitari Sant Joan de Reus, el Centre MQ o l'Institut Pere Mata, entre d'altres. No obstant això, també s'han posat sobre la taula aspectes amb marge de millora. En primer lloc, s'alerta del **col·lapse** del **sistema de salut** que, això sí, és una característica compartida per tot Catalunya i que s'estén a l'atenció primària, l'atenció a la salut mental i a la xarxa de serveis especialitzats. Pel que fa específicament a Reus, en termes d'urgències, s'identifiquen certes dificultats de coordinació entre CAP, Hospital i SEM que provoquen que, a vegades, es facin derivacions per a les quals els CAPS no compten amb els recursos suficients per donar-hi resposta.

En segon lloc, s'ha assenyalat que l'Hospital Sant Joan no és prou **accessible** perquè, tot i comptar amb un autobús gratuït per a les persones jubilades, està molt allunyat de la ciutat i dels municipis de l'entorn que també el tenen com a referència.

En tercer lloc, s'exposa que l'atenció sanitària milloraria considerablement si s'apostés per un **sistema de coordinació** que pensi la sanitat en clau de ciutat. Per una banda, això significa millorar la col·laboració entre els mateixos agents sanitaris. En aquest sentit, el fet que Reus només compti amb 5 Àrees Bàsiques de Salut (ABS) ho hauria de facilitar, però com que estan dividides en diferents proveïdors és força complex. En tot cas, als espais de participació s'emfasitza que una millor coordinació permetria comptar amb programes de prevenció i promoció de la salut per a tota la ciutat. Alhora, també es planteja la coordinació també hauria d'incorporar les farmàcies, que ara no tenen cap tipus de comunicació amb les ABS tot i disposar d'un sistema informàtic que els ho permet.

“No hi ha comunicació entre farmàcies i ABS perquè, tot i que tenen un espai de comentaris, és estrany que s'utilitzi.”

Per altra banda, també es parla de millorar la coordinació entre serveis de salut i altres serveis de la ciutat (serveis socials, centres educatius, etc.). Actualment, és habitual que diferents serveis atenguin una mateixa persona, però que cap d'ells disposi de la informació completa del cas; cosa que garantiria una intervenció integral.

4.2 Hàbits saludables

La majoria de la població té **hàbits saludables**, però hi ha **certs perfils psicosocials** que es troben amb més dificultats per accedir a un estil de vida saludable (persones grans, persones amb baix nivell formatiu).

• Activitat física

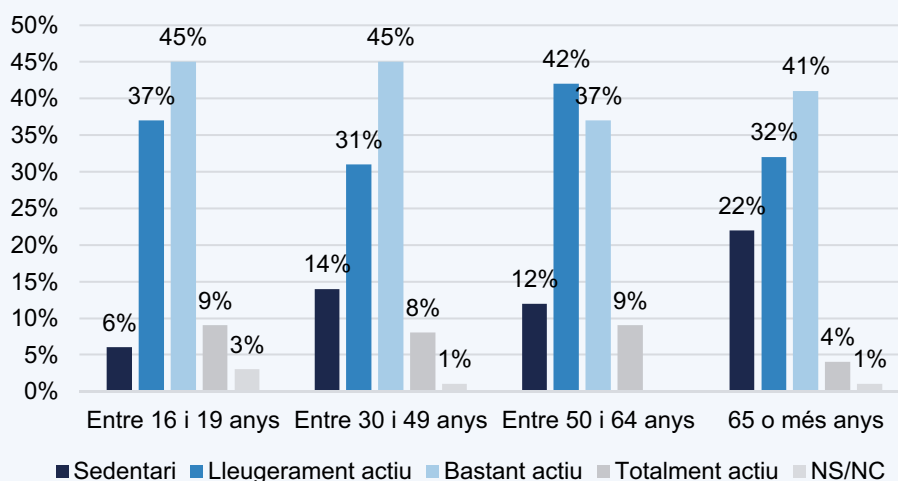
En relació als hàbits saludables, en general, podem afirmar que la **majoria de la població és activa** físicament. Concretament, el 42% totalment activa enfront

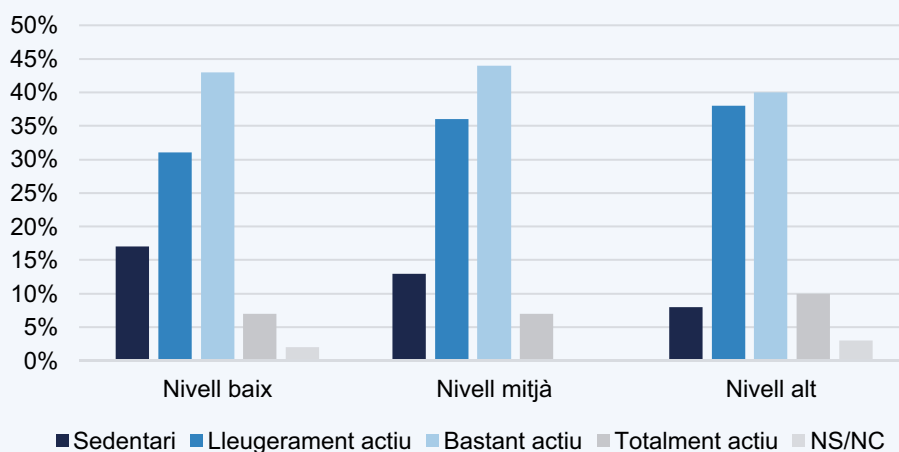
el 14% de població sedentària (Departament de Salut pública i Estratègic, 2018). Ara bé, si ens centrem en la realització d'alguna activitat física o esportiva, un 37% no en realitza. Els motius de no practicar-ne són majoritàriament no tenir temps (52% de la població), seguit per motius de salut (Ajuntament de Reus, 2018b).

Al desagregar les dades, hi ha **factors psicosocials que hi incideixen** de forma significativa, com són l'edat, el nivell formatiu i el sexe. Així, a mesura que augmenta l'edat, és més freqüent el sedentarisme; i a partir dels 65 anys el percentatge de sedentarisme triplica el de la franja més jove (22% vs. 6%). De la mateixa manera, el percentatge de persones sedentàries amb nivell formatiu baix dobra el de persones amb nivell formatiu alt (17% vs. 8%) (Departament de Salut pública i Estratègic, 2018).

Gràfic 13. Indicador d'activitat física, segons grups d'edat

Gràfic 14. Indicador d'activitat física, segons nivell d'estudis

Pla Local de Salut de Reus, 2018–2022.

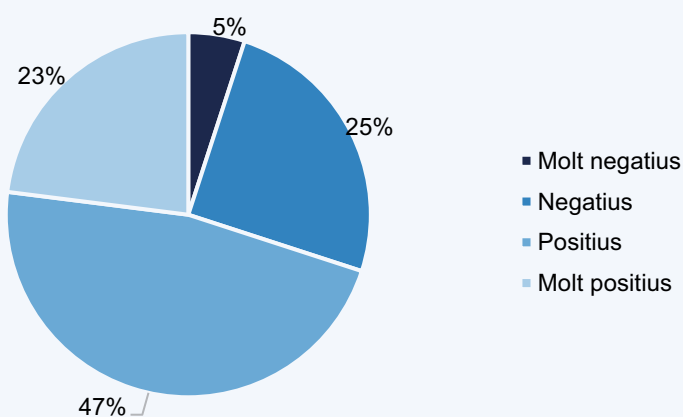

• Alimentació

Quant a l'alimentació, les dades mostren que la **majoria de la població** segueix una **alimentació saludable** (70% segueix un alimentació positiva o molt positiva). Ara bé, als espais de participació s'assenyalen alguns elements que preocupen. Un d'aquests aspectes és l'**obesitat** infantil, que es percep que està augmentant; un altre l'existència de **desordres alimentaris** especialment en la franja adolescent i jove.

Coincidint amb la bibliografia analitzada, als espais de participació també s'identifiquen múltiples factors que incideixen en el fet que el 30% de la població tingui hàbits poc saludables (Departament de Salut pública i Estratègic, 2018).

Gràfic 15. Índex d'hàbits alimentaris, Reus (2017)

Pla Local de Salut de Reus, 2018–2022.

En primer lloc, la manca de **recursos econòmics** que dificulta l'accés a productes frescs. En els casos més greus, l'accés al banc d'aliments tampoc garanteix una dieta equilibrada, ja que no ofereixen aliments frescs (Ajuntament de Reus, 2021a). En aquest sentit, els espais de participació posen de relleu que el **banc d'aliments**, les **targetes moneder** i **Càrites** cobreixen les necessitats bàsiques. Però, per contra, també hi ha veus que alerten que no és suficient per garantir l'accés a aliments saludables.

“No tothom hi té accés! les condicions laborals impliquen una dificultat en fer esport i alimentar-se de forma saludable.”

En segon lloc, la **dificultat de conciliació**, que porta a disposar de poc temps per cuinar menjars saludables (Ajuntament de Reus, 2021a). Altre cop, els espais de participació posen sobre la taula que això està estretament vinculat al nivell socioeconòmic.

En tercer lloc, al llarg de les taules de treball, es fa referència a la dificultat per promoure els hàbits saludables entre la **població d'origen cultural** divers. A tall d'exemple, es parla de les persones d'origen marroquí, que solen seguir una dieta molt alta en sucres, provocant una prevalença elevada en diabetis. Per això, es planteja que cal acompanyar-les per adaptar la seva forma de cuinar, respectant els ingredients que utilitzen, però fent que sigui més saludable.

Un altre aspecte que ha emergit als espais de participació és que entre la **ciutadania** hi ha o bé persones molt **sensibilitzades** amb l'alimentació, o bé persones que no hi paren cap atenció. Així, s'explica que hi ha famílies que deixen tota l'educació alimentària a càrrec de l'escola, mentre que altres transmeten una extrema preocupació per l'alimentació dels infants.

Finalment, als espais de participació es fa referència a l'**acció institucional**. Per una banda, s'assenyala que s'estan duent a terme molts programes de promoció de la salut i de detecció de casos problemàtics, malgrat la ciutadania general sovint els desconeix. Per l'altra, hi ha qui sosté que encara cal reforçar més la promoció de la salut i, concretament, de l'alimentació saludable. Per fer-ho, es planteja ampliar l'educació en salut per a totes les franges d'edat i establir facilitats en l'accés a aliments saludables (preu, informació, llocs on trobar-los, etc.), com mostra la cita:

“Respecte a l'alimentació, les institucions haurien de fer més bombardeig i posar facilitats perquè consumeixin aliments de forma saludable.”

Un darrer element que es detecta és una manca de nutricionistes als centres de salut. S'explica que en centres com l'hospital la seva tasca està molt enfocada a la recerca i no a fomentar hàbits alimentaris i, per tant, no solen assessorar en matèria de nutrició a la població.

• Consum de substàncies i ús de pantalles

Pel que fa al consum de substàncies, en el **període 2009-2017, ha disminuït el consum d'alcohol i el de tabac**. Val la pena destacar, però, que l'alcohol és la substància més consumida i la que genera més problemàtiques. Com a dada a destacar, el 'Diagnòstic del fenomen de consum de drogues a Reus' (Episteme, 2021) indica que la Regió sanitària del Camp de Tarragona té un dels percentatges de consum de risc més alts de Catalunya (4,5%). En aquest sentit, diferents diagnòstics locals alerten sobre la banalització del consum d'alcohol (Pla local de Joventut i Pla de Família).

Quant a altres substàncies, malgrat que el consum de substàncies psicoactives augmenta, menys de l'1% de la població pren alcohol, fuma i consumeix altres substàncies (Departament de Salut pública i Estratègic, 2018). Als espais de participació, també ha emergit una preocupació pel consum de **cànnabis**, ja que s'afirma que s'està normalitzant i no hi ha prou conscienciació sobre els problemes de salut mental en què pot derivar. També hi ha certa alarma per l'augment de casos de producció de cànnabis en cases o terrenys de Catalunya.

Per últim, en diferents diagnosis locals (Diagnosi de la situació de la infància i l'adolescència de Reus; Pla local de Joventut i Pla de Família) s'alerta de l'elevat **ús de pantalles**, que pot derivar en un ús problemàtic o addictiu.

4.3 Salut mental

La salut mental és un aspecte que genera preocupació al municipi, com es fa palès a diferents diagnosis locals, així com als espais de participació de Reus Horitzó 32.

• Col·lectius amb risc de patir problemes de salut mental

Als espais de participació emergeix la preocupació pels problemes de salut mental entre la **població adolescent i jove**. Concretament, hi ha qui identifica que està havent-hi un augment d'autolesions, Trastorn de Conducta Alimentària (TCA) i malestar emocional en general. Aquesta preocupació coincideix amb les necessitats detectades en algunes diagnosis locals ('Diagnosi de la situació de la infància i l'adolescència de Reus'; 'Pla local de Joventut' i 'Pla de Família') que assenyalen la salut mental d'infants i joves com una necessitat rellevant a la ciutat. A més, s'alerta que han augmentat arran de la pandèmia.

Altres veus, en canvi, consideren que s'està posant massa atenció a la població adolescent, mentre que hi ha altres poblacions que presenten més problemes de salut mental. En aquest sentit, s'alerta que la població adolescent està esdevenint una categoria preferencial per a la intervenció social i sanitària, a vegades, generant cert alarmisme.

Una segona població que preocupa és el col·lectiu de **persones grans**, ja que un 50% de la població de més de 65 anys consumeix psicofàrmacs (Departament de Salut pública, Ajuntament de Reus i Estratègic, 2018). A més, tant des dels documents de l'Ajuntament (Ajuntament de Reus, s.d.a), com des dels espais de participació s'assenyala que un dels reptes a afrontar en els propers anys és la **solitud** i aïllament social que pateixen les persones grans, atès que és un dels factors de risc a l'hora de patir problemes de salut mental. En especial, preocupen les dones grans, que tenen major esperança de vida i, al final de la seva vida, acostumen a viure soles. Concretament, entre els 65 i 79 anys, el 28% de dones viuen soles; una dada que s'enfila fins al 34% a partir dels 80 anys (Ajuntament de Reus, 2014). De fet, alguns informes municipals apunten que la solitud ha augmentat greument durant la situació derivada de la Covid-19 (Ajuntament de Reus, 2021a). Als espais de participació es planteja que l'aïllament social anirà a més en els propers anys per diferents motius:

- L'envelliment progressiu incrementarà el nombre de persones grans i, concretament, dones que viuen soles.
- Reus té una mida prou gran com per garantir l'anonimat i, alhora, que si hi ha casos de solitud puguin passar desapercebuts.
- Es percep que el nombre de serveis a domicili no seran suficients per a cobrir les necessitats de tantes persones i, fins i tot, hi ha qui afirma que van a la baixa.

Sense deixar el tema de l'aïllament, als espais de participació també s'indica que l'aïllament social pot afectar també les **dones** adultes. Hi ha dones, s'explica, que no disposen d'una xarxa de suport i de cura, amb qui poder compartir malestars i necessitats, o bé simplement trobar-se.

Finalment, als espais de participació també es posa de manifest que **els i les sanitàries** també són un dels col·lectiu de risc a tenir en compte, tal com s'explica a la darrera enquesta de salut de Catalunya.

• Serveis de salut mental

Per donar resposta a aquestes situacions, calen uns **serveis de salut mental** de qualitat però, com ja s'ha comentat anteriorment, des dels espais de participació s'afirma que els serveis sanitaris estan desbordats. A tall d'exemple, es menciona que els Centres d'Atenció Primària (CAP) de Reus només compten amb un psicòleg clínic i un psiquiatra de l'Institut Pere Mata un cop a la setmana.

Als espais de participació s'esmenta que la Generalitat ha impulsat un programa per incorporar un psicòleg a l'atenció primària. Tot i que és una bona notícia, genera certes reticències. En primer lloc, perquè els requisits per ocupar les places s'afirma que no són prou estrictes i poden sol·licitar-les psicòlegs que no siguin clínics o altres treballadors comunitaris. En segon lloc, s'explica que la plaça es destinarà a realitzar treball comunitari i, per tant, seguirà havent-hi demanda d'atenció psicològica individual.

A banda dels serveis de salut mental, també es considera central la **prevenció en salut mental**, especialment, en infants i joves. En aquest sentit, als espais de participació, se sosté que hi ha una manca de **col·laboració** entre els professionals de psicopedagogia, els CAPs i els centres educatius.

4.4 Necessitats bàsiques

Les **desigualtats socials** s'han vist agreujades a causa de la Covid-19; amb un augment d'**atencions de Serveis Socials** per cobrir necessitats bàsiques.

Al llarg de la diagnosi, s'assenyalen, com ja hem vist, com els eixos de desigualtat incideixen en les diferents àrees vitals. Tot i així, en aquest punt analitzem algunes de les dades generals d'atenció de Serveis Socials (Regidoria de Benestar Social, 2020). Tot i que aquestes dades no ens ofereixen proporcions poblacionals de la cobertura de les necessitats bàsiques, ens ofereixen una aproximació.

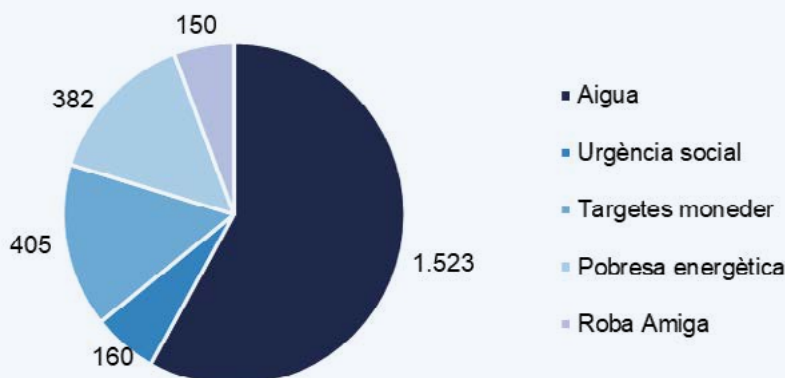
El **19,09% de la població** de Reus (20.270 persones) va acudir als Serveis Socials l'any 2020; una xifra gens menyspreable, que s'ha vist agreujada a causa de la crisi social, econòmica i sanitària derivada de la COVID-19. Entre aquesta població, algunes de les ajudes s'adrecen a cobrir **necessitats bàsiques** (subministres, alimentació, roba, etc.). Com mostra el gràfic 14, s'han atès un total de **2.620 persones** amb aquests ajuts d'urgència (Regidoria de Benestar Social, 2020).

A banda dels ajuts d'urgència, les dades d'atencions són elevades en diferents temàtiques. Cal destacar la cobertura d'**alimentació** a 2.236 famílies a través de les derivacions a la Xarxa de distribució d'aliments.

Als espais de participació de Reus Horitzó 32 se subratlla de forma reiterada que la **situació socioeconòmica és el principal índex de salut** i qualitat de vida. S'afirma que per gaudir d'una bona qualitat de vida cal garantir una vida digna.

Gràfic 16. Ajuts per necessitats bàsiques

“Hi ha dos Reus, el ric i el pobre. El pobre quasi mai té possibilitats, té un mal habitatge, males condicions laborals, mala alimentació.”

A més, al llarg dels espais participatius s'ha posat de relleu que hi ha col·lectius que tenen més risc de patir una situació de desigualtat. Es parla de les **persones d'origen migrant**, que tenen més dificultats per accedir al mercat laboral i disposar de feines ben remunerades. També de les **persones grans**, ja que es detecta una creixent precarietat econòmica, a causa de les pensions baixes i la manca de recursos. Aquí, cal fer especial èmfasi a les dones grans, que solen tenir un poder adquisitiu més baix (Ajuntament de Reus, 2014). Per últim, es parla de la **infància** perquè, s'afirma, que un infant en situació de desigualtat té unes probabilitats altes de patir pobresa crònica. En aquest sentit, es mencionen també les **famílies monoparentals femenines**, que tendeixen a tenir més dificultats per compaginar jornades laborals completes amb tasques de cura i, en conseqüència, acaben assumint jornades menors que els reporten menys ingressos, amb les conseqüències que pot tenir sobre els infants.

4.5 Violències i agressions

Una bona qualitat de vida passa per viure una vida lliure de violències, és per això que cal fer referència a les formes més explícites i visibles de les violències. A la resta de capítols, s'aniran abordant altres formes de discriminació.

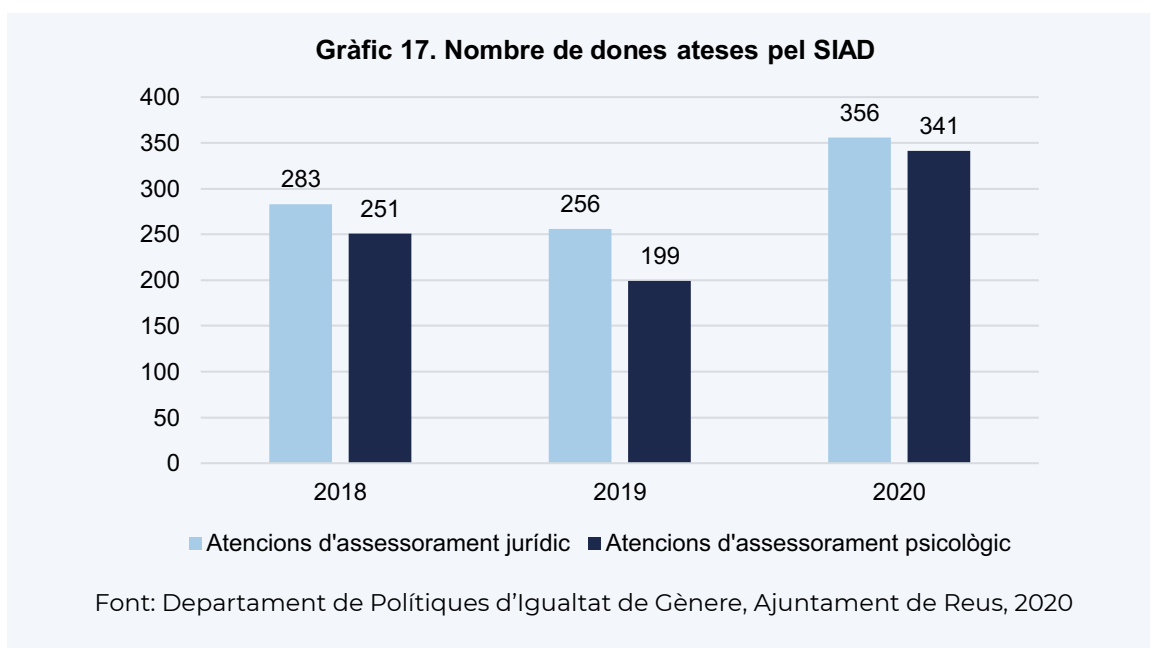
• Violències masclistes

Quant a les violències masclistes, cal alertar que les xifres reals es desconeixen, atès que tan sols es registren els casos que s'institucionalitzen. Tot i que no ens ofereixin una imatge de l'abast real d'aquesta problemàtica, sabem que l'any 2020 l'Oficina d'Atenció a la Víctima (OAV) ha atès a **51 unitats** familiars, amb un

60% més d'atencions i un **30% més de dones ateses** que l'any anterior. El Servei d'Informació i Atenció a les dones (SIAD), ha atès **527 dones** al 2020, les atencions han consistit en assessorament jurídic i psicològic, com mostra el gràfic 17 (Memòria del Departament de Polítiques d'Igualtat de Gènere, 2020).

Cal destacar que el nombre d'atencions realitzades pel SIAD **ha augmentat durant els darrers anys**, passant d'un total de 268 dones ateses al 2018, a 527 dones ateses al 2020.

A aquestes dades, podem afegir-li que l'any 2020 s'han realitzat **331 atestats policials** en matèria de violència de gènere, una dada similar a la del nombre de dones ateses al SIAD. Finalment, **148 dones** han obtingut **Ordres de Protecció** (Regidoria de Benestar Social, Ajuntament de Reus, 2020).

Finalment, cal ressaltar que la 'Diagnosi de la situació de la infància i l'adolescència de Reus'; el 'Pla local de Joventut' i el 'Pla de Família' assenyalen com a necessitats rellevants la lluita contra les violències masclistes. Val a dir, però, que als espais de participació, diferents professionals asseguren que la tasca realitzada en els darrers anys fa que la intervenció en casos de violència masclista estigui molt ben protocol·litzada. Com a aspectes a millorar, s'assenyala el dèficit en habitatges d'urgència, que acullin les dones en situació de violència masclista i els seus fills/es.

Per alta banda, també cal parlar de la LGTBIfòbia, segons les diagnosi existents, a la demarcació de Tarragona, en els darrers anys, **han augmentat les agressions a dones joves i al col·lectiu LGTBI+** (Jaume Bages i Departament de joventut, 2016; Ajuntament de Reus, 2019). Aquestes dades coincideixen amb la percepció d'algunes persones assistents als espais de participació, que relaten tenir constància d'alguna agressió recent a persones del col·lectiu LGTBI+.

• Maltractaments infantils

Malgrat no disposar de dades, en diferents plans i diagnosi es recull la preocupació pels **maltractaments a infants**, ja sigui per part d'adults, o bé el **bullying**

que es dona entre l'alumnat ('Diagnosi de la situació de la infància i l'adolescència de Reus'; 'Pla local de Joventut' i 'Pla de Família'). En aquesta mateixa línia s'expressen algunes persones dels espais de participació, que afegeixen que els maltractaments en infants i adolescents són els més **difícils de detectar i gestionar** per part dels serveis socials i sanitaris.

• Maltractaments a persones grans

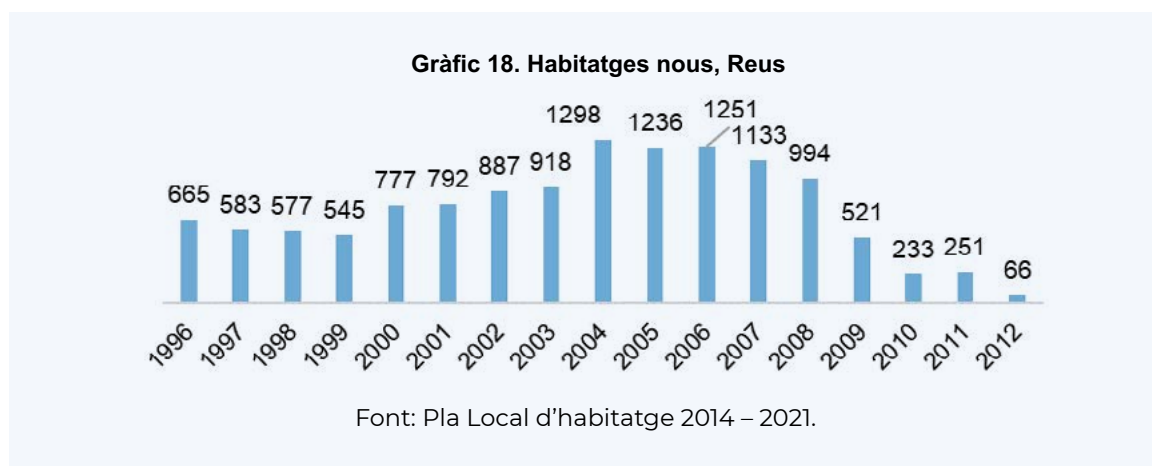
Finalment, en els espais de participació de Reus Horitzó 32 emergeix com a problemàtica els maltractaments a les persones grans i, més concretament, l'abandonament i maltractament psicològic.

S'argumenta que part de la ciutadania evita responsabilitzar-se de les tasques de cura de les persones grans, cosa que pot derivar en negligència de la cura i **abandonament**. A això cal sumar-hi l'envelliment progressiu de la població, que prediu un increment d'aquestes situacions en els propers anys.

En relació al **maltractament psicològic**, es narra que sol passar desapercbut perquè no és visible i és molt més difícil de detectar per part de professionals socials o de la salut.

S'explica que des de l'àmbit sanitari es disposa d'un protocol de detecció i intervenció en maltractaments a les persones grans. No obstant això, preocupa perquè l'envelliment progressiu de la població fa predir un **increment** d'aquestes situacions **en els propers anys**.

En tot cas, s'alerta que aquests casos de maltractament són la punta de l'iceberg de l'**edadisme**; una forma d'estigmatització i discriminació que està molt estesa.

4.6 Habitatge i pobresa energètica

• Parc d'habitatge

El 50,6% d'habitatges es **concentren** als **Eixamples Nous**; es compta amb **4.426 habitatges vacants** i el **règim de tinença** majoritari és la **propietat** (2013).

El cadastre municipal de Reus al 2013 xifrava el nombre **total d'habitatges en 49.447**. Entre 2004 i 2007 es va arribar a màxims històrics, superant la xifra de 1.200 habitatges nous per any. A partir del 2008, s'aprecien els **efectes de la cri-**

si, passant dels 994 habitatges nous el 2008 fins als 66 habitatges de l'any 2012 i els 22 del 2013 Arquitectura i Urbanisme, Ajuntament de Reus, 2014).

Pel que fa al **règim de tinença**, el lloguer ha anat guanyant importància els darrers anys, tot i així, la major part dels habitatges són de propietat. El lloguer a Reus representava al 2011 un 17,51% sobre el total, un percentatge lleugerament inferior al del conjunt de Catalunya, però lleugerament superior al del conjunt del Baix Camp. No disposem de dades més actualitzades, però als espais de participació s'afirma que la tendència a la compra segueix sent predominant, malgrat el lloguer ha anat en augment.

Pel que fa a la **distribució geogràfica** dels habitatges, la principal concentració es dona als Eixamples Nous amb 25.025 habitatges, el 50,6% del total. Els barris d'extensió sumen el 25,1% del total i el Nucli Antic i els Eixamples Antics el 22,3%.

El 2013 es va estimar que a Reus hi havia **4.426 habitatges vacants**, dels quals **1.641 d'estoc d'habitatges nous**. El parc vacant d'habitatge, fa referència a aquells habitatges desocupats que es troben fora del mercat de compra-venda durant un període temporal llarg. Als espais de participació de Reus Horitzó 32, se subratlla que actualment segueixen havent-hi molts habitatges buits i, part d'ells, en mans de grans tenidors; fet que contribueix a les dificultats d'accés a l'habitatge.

Taula 2. Nombre d'habitatges per zones (2013)

Zones	Nombre d'habitatges	%
Nucli Antic i Eixamples Antics	11.048	22,34%
Eixamples Nous	25.025	50,61%
Barris d'extensió	12.395	25,07%
Urbanitzacions	743	1,50%
Polígon 5	236	0,48%
Total	49.447	100%

Font: Pla Local d'habitatge 2014 – 2021.

Taula 3. Habitatges familiars principals. Per règim de tinença (2011)

Règim de tinença	Reus		Baix Camp		Catalunya	
De propietat	31.244	76,98%	56.542	76,87%	2.188.657	74,32%
De lloguer	7.107	17,51%	12.274	16,69%	582.701	19,79%
Altra forma	2.236	5,51%	4.739	6,44%	173.586	5,89%
Total	40.586	100,00%	73.554	100,00%	2.944.944	100,00%

Font: Pla Local d'habitatge 2014 – 2021.

• Accés a l'habitatge

L'**accés a un habitatge** assequible i digne i la **pobresa energètica** són necessitats que generen molta preocupació; i a les quals Serveis Socials destina bona part de les seves ajudes.

L'accés a l'habitatge és una problemàtica que s'esmenta una i una altra vegada als espais de participació. Hi ha un consens generalitzat a l'hora d'assenyalar la contradicció de disposar d'un parc d'habitatges amb un gran nombre d'habitatges buits, mentre molts col·lectius lluiten per poder accedir-hi. S'argumenta que entre els factors que incideixen en la dificultat per poder disposar d'un habitatge són:

- La **manca** d'habitatges de **lloguer** que, com s'ha vist, l'any 2011 no arribava al 20%.
- L'**elevat preu** del **lloguer** a causa de la manca d'oferta, així com les garanties que es demanen per accedir-hi (contracte laboral indefinit, fiança, etc.).
- L'**elevat preu** dels habitatges de **compra**.

En relació al preu del lloguer el preu mitjà a la ciutat de Reus ha passat de **308,5 euros mensuals** a **480,5 euros mensuals** en tan sols 5 anys (2015 – 2020). Aquest increment sostingut dels preus del lloguer no ha anat de la mà de l'increment dels ingressos de les persones que viuen a la ciutat, per això, s'ha donat un eixamplament progressiu entre els ingressos de les persones i els preus del lloguer. De fet, l'any 2015, la càrrega del cost dedicat a satisfer el pagament del lloguer de l'habitatge (sense incloure les despeses de subministraments) representava el **32,5%** del pressupost personal, mentre que l'any 2018, representava el **34%**. (Ajuntament de Reus, 2021).

La conseqüència és que tot un seguit de col·lectius tenen greus dificultats per disposar d'un habitatge i, un cop el tenen, poden estar en risc de desnonament. En aquest sentit, l'any 2020 s'han realitzat **371 expedients de desnonament** i 96 llançaments (Regidoria de Benestar Social, 2021). Des de Serveis Socials es detecta un nombre elevat de famílies en risc de pèrdua d'habitatge o exclusió residencial i es destaca que l'angoixa de les famílies afectades i, també, dels i les professionals implicades, es manifesta a l'hora de trobar una residència alternativa (Regidoria de Benestar Social, 2021).

A més, bona part dels ajuts de Serveis socials del darrer any (Regidoria de Benestar Social, 2021) s'han adreçat a **pal·liar situacions de pobresa energètica** a la ciutat de Reus: 463 famílies amb bonificacions en la factura del consum d'aigua proposades per serveis socials a l'empresa municipal, 382 ajudes atorgades d'acord amb la convocatòria de subvenció per contribuir a evitar la pobresa energètica, i 75 ajudes d'urgència de rebuts de llum i gas

A aquestes dades, s'hi ha de sumar que durant l'any 2020 es van prestar 1.060 subvencions per a famílies amb recursos escassos per pal·liar situacions de pobresa energètica, de les quals 463 famílies amb bonificacions en la factura del consum d'aigua proposades per serveis socials a l'empresa municipal, 382 ajudes atorgades d'acord amb la convocatòria de subvenció per contribuir a evitar la pobresa energètica, i 75 ajudes d'urgència de rebuts de llum i gas. De fet, segons les dades d'atenció de Serveis Socials (Regidoria de Benestar Social, 2020), l'any 2020 les subvencions i informes de vulnerabilitat de pobresa energètica sumaven 2.553 casos.

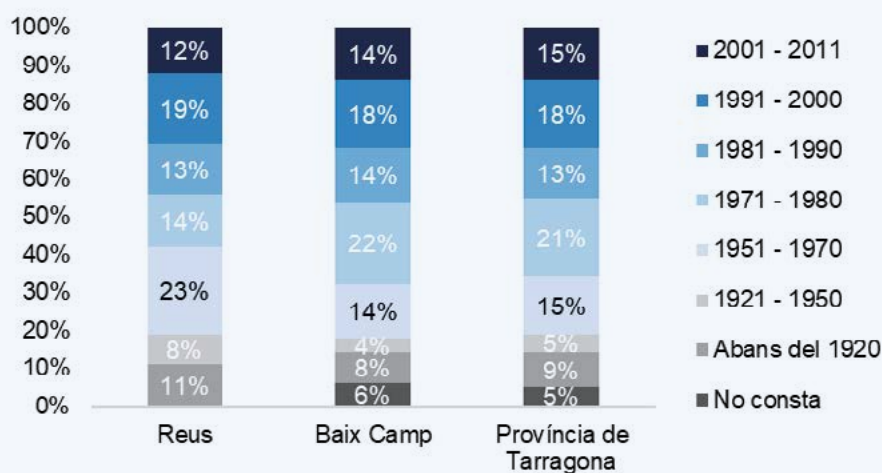
Des dels espais de participació de Reus Horitzó 32, s'assenyala que hi ha certs col·lectius que estan en situació de més risc de patir exclusió residencial: les persones d'origen migrant en situació irregular, les persones joves, que no es poden independitzar; i les persones amb menys recursos econòmics o a l'atur.

“De fet, el cost de l'habitatge és el primer problema que es troba algú que es queda sense feina!”

A banda dels problemes anteriors, als espais de participació es detecta que hi ha dos col·lectius que es troben en situacions particulars que requereixen de solucions que no passen pel mercat generalista d'habitatges. En primer lloc, es fa referència a les **persones amb diversitat funcional**, que tenen moltes més dificultats per independitzar-se. En alguns casos, requeririen d'habitatges adaptats o amb suport per permetre'ls viure autònomament i no haver de conviure obligatòriament amb els seus progenitors o amb qui exerceixi la tutela.

En segon lloc, a algunes taules també s'indica que hi ha una manca d'alternatives residencials per a les **persones grans** que cobreixin les necessitats de cura i habitatge. Així, s'afirma que les residències no són suficients per al gran nombre de persones grans que hi ha i que augmentarà. A més, s'explica que moltes persones grans no volen anar a viure a una residència. Davant de la manca d'alternatives, es veuen abocades a viure soles, amb la família o a acceptar contra la seva voluntat la residència.

Gràfic 19. Antiguitat dels habitatges, Reus 2011

Font: Pla Local d'habitatge 2014 – 2021.

• Habitabilitat

Un altre problemàtica vinculada a l'habitatge que es posa sobre la taula als espais de participació és l'habitabilitat i condicions dels habitatges.

S'alerta que hi ha casos de **sobre-ocupació**, derivats de les dificultats d'accés a l'habitatge, que deriven en problemes de salut pública greus com la sarna. Hi

ha professionals que exposen que els casos detectats se situen principalment al centre; zona que coincideix precisament amb població amb pitjor situació socioeconòmica.

Un segon aspecte que amoïna és l'**eficiència energètica** i el **confort** dins l'habitatge. S'afirma que hi ha habitatges, sobretot els més antics, mal aïllats i amb problemes d'humitats. Això reverteix en una pitjor eficiència energètica, més despeses i, alhora, pot incidir en la salut.

També relacionat amb l'habitabilitat, als espais de participació es posa sobre la taula l'**accessibilitat** dels edificis. Així, s'exposa que un dels principals obstacles és la manca d'ascensors i les barreres arquitectòniques dins el propi habitatge. Altre cop, aquesta problemàtica afecta els edificis antics, on solen viure persones grans amb dificultats econòmiques. Aquesta percepció la confirma l'informe demogràfic, social i econòmic del 'Pla d'envelliment actiu i saludable de Reus' (D-Cas, 2021), que recull que més del 40% dels edificis destinats a habitatges de Reus s'han construït abans de l'any 1970. Aquestes dades, també recollides al Pla local d'habitatge (2014b), mostren que el percentatge d'edificis antics és força superior a la mitjana del Baix Camp o de la província de Tarragona (veure el gràfic 19). És possible, doncs, que aquests edificis estiguin deteriorats i necessitin una rehabilitació per adaptar-se a persones amb mobilitat reduïda. De fet, el mateix informe destaca que només el 34% dels edificis de la ciutat són accessibles per a persones amb cadira de rodes; un percentatge que es redueix al 20-23% en el cas dels edificis que tenen 3 i 4 plantes.

• Resposta institucional

La **resposta institucional** és insuficient, però alhora presenta dificultats perquè requereix de molts recursos i depèn de competències supramunicipals.

Quant a la resposta institucional, ja hem vist que Serveis Socials dedica bona part de les seves ajudes a pal·liar l'exclusió residencial. A això cal sumar-hi que, segons el Registre de Sol·licitants de l'**Habitatge amb Protecció Oficial** (HPO)², entre els anys 2008 i 2013 es van posar al mercat 214 unitats noves, 168 de lloguer i 46 en venda (Ajuntament de Reus, 2014b). A més, als espais participatius es posa en valor la tasca que duu a terme el **Consell d'Habitatge**, que s'organitza en grups de treball per detectar necessitats i coordinar la resposta. També es valora positivament la **Xarxa d'atenció a les persones sense llar**, que es considera una eina molt útil.

Tot i així, als espais de participació hi ha un acord generalitzat que l'habitatge és un **problema extremadament complex** i que de cap de les maneres està cobert. S'afirma que les ajudes, el lloguer social i les altres **mesures** són **insuficients**. Tanmateix, també es fa constar que la resposta institucional sobrepassa l'àmbit municipal, ja que depèn de competències autonòmiques i estatals. També es recorda que els costos d'algunes intervencions són molt elevats -com el cas de l'obra pública-, o bé tenen una gestió molt complexa -com els pisos de lloguer social.

² L'Administració reconeix amb la qualificació de HPO els habitatges que s'ajusten a les característiques que estableix la llei del dret a l'habitatge (Llei 18/2007). Els HPO estan subjectes a un règim jurídic i a unes condicions de transmissió.

“L'Ajuntament tampoc disposa de recursos per comprar edificis i generar espais d'habitatge social.”

De totes formes, es planteja que la política d'habitatge ha de passar per solucions comunitàries, que faciliti trobar sortides coparticipades, en què administració i societat collaborin. Com a exemples, es fa referència a l'existència d'una cooperativa d'habitatges, o a iniciatives com el sindicat d'habitatge. Aquestes iniciatives fan palès que tant l'administració com el teixit social estan prenent mesures, però que per sí sols difícilment podran donar-hi resposta.

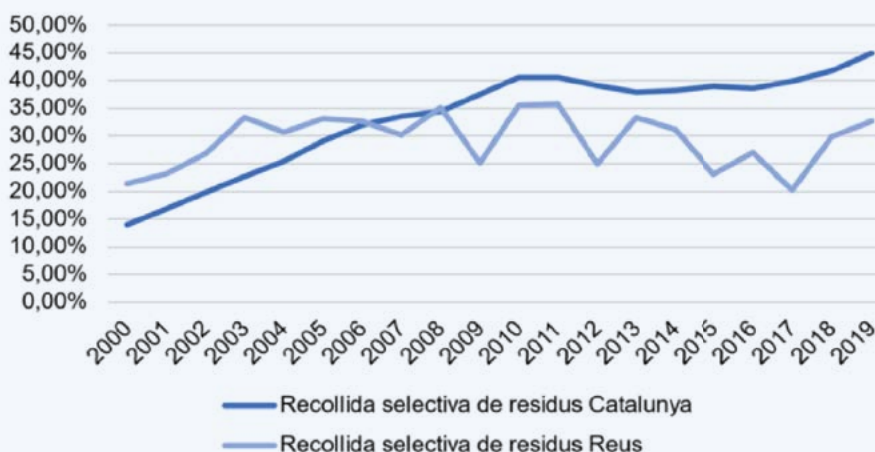
4.7 Medi ambient

• Recollida selectiva

En relació a la recollida selectiva de residus, la ciutat de Reus es troba situada en una posició inferior a la mitjana de la resta de Catalunya. L'evolució de la recollida selectiva ha seguit una tendència relativament creixent en els darrers 10 anys, malgrat que no tant pronunciada com a la resta de municipis. En conseqüència, si al 2003 Reus tenia un major percentatge de recollida selectiva que a Catalunya (33,36 % vs. 22,64%), el 2019 les dades s'han invertit i Catalunya se situa 12,26 punts percentuals per sobre (32,64% vs. 44,90%).

En relació amb la recollida de residus, es posarà en marxa properament un nou servei de neteja viària i recollida, que comptarà amb més contenidors i maquinària nova.

Gràfic 20. Evolució de la recollida selectiva de residus

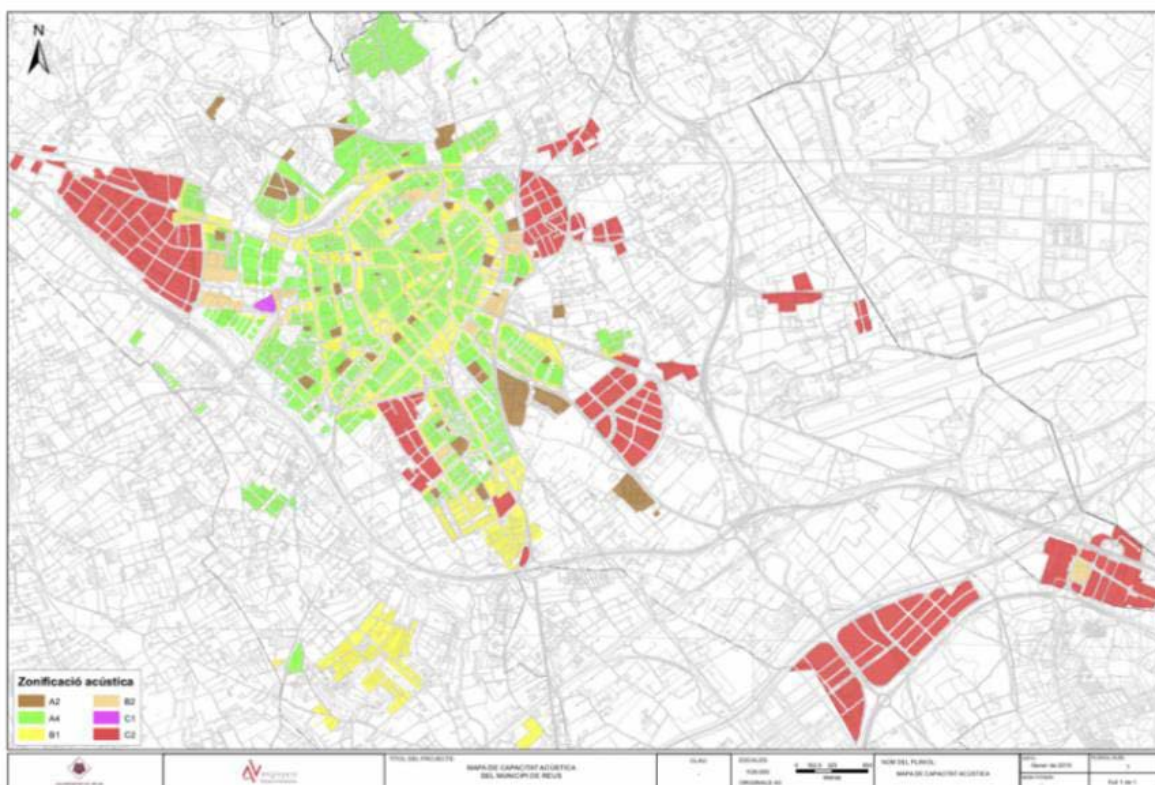

Font: Ajuntament de Reus.

• Capacitat acústica

Quant a la contaminació acústica, cal acudir al **mapa estratègic de soroll**, que explica la situació acústica de la ciutat. Els nivells sonors diürns no excedeixen els 65 decibels en el 82.5% dels carrers, i els nivells nocturns tampoc excedeixen els 55 decibels en el 78.2% dels casos (Cardona i Subirà, 2017). Aquestes dades utilitzen com a llindar de soroll el següent **mapa de capacitat acústica**, que marca els objectius per zones. Per això, l'anàlisi es basa en els límits de superació determinats per les zones de sensibilitat acústica.

Il·lustració 2. Mapa de capacitat acústica de Reus

5. CIUTAT PER GAUDIR

L'eix **Ciutat per Gaudir** incorpora aquells aspectes de la ciutat que contribueixen a dur a terme una vida activa a nivell social i d'oci.

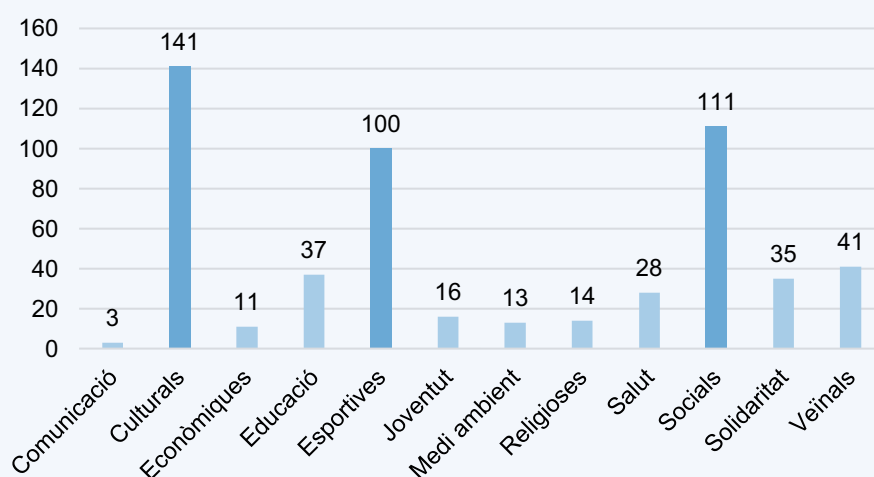
5.1 Relacions socials i comunitàries

El concepte de participació inclou el que es coneix com a participació social i comunitària, que fa referència a l'agrupació de veïns i veïnes en organitzacions o activitats relacionades amb temàtiques, espais o preocupacions compartides.

• Teixit associatiu

Reus compta amb un **fort teixit associatiu** format per més de **500 entitats** registrades. Aquesta xifra s'ha mantingut estable en la darrera dècada (Ajuntament de Reus, 2010a). Entre aquestes entitats, les més nombroses són les vinculades a temàtiques socials (persones grans, infància, drets, igualtat, diversitat funcional, migració, etc.), les esportives i les culturals. En la mateixa línia, als espais de participació s'indica que la ciutat compta amb un gran nombre heterogeni d'entitats i associacions actives i que el fort teixit associatiu i comunitari és un factor protector de la salut que cal preservar.

Gràfic 21. Entitats vigents registrades per tipus

Font: Departament de relacions cíviques.

Als espais de participació s'afirma que aquestes **associacions**, junt amb altres espais de trobada, són molt determinants per la població de més edat perquè fomenten les relacions socials, reduint el risc d'aïllament; una problemàtica que ja hem vist al capítol *Ciutat amb qualitat de vida*. Es narra que, a mesura que

les persones envelleixen, deixen de tenir bona part de les ocupacions que havi- en tingut fins aleshores i això pot fer que se sentin menys útils per a la societat. Per això, iniciatives de **voluntariat** o de participació en entitats són tant impor- tants per a la població de més edat.

Malgrat això, s'han identificat alguns reptes que el teixit associatiu està afrontant.

En primer lloc, s'exposa que el teixit associatiu està patint perquè no s'ha **transformat** a la mateixa velocitat que la societat. Així, s'afirma que no dona resposta a les necessitats i interessos d'infants, adolescents i joves i que, en conseqüència, hi ha una part de les entitats que compten amb participants d'edats més avançades.

En segon lloc, als espais de participació es planteja com un entrebanc important la burocratització. S'explica que les **exigències burocràtiques**, organitzatives i fiscals són elevades i poden arribar a posar en perill la continuïtat de les associacions. De fet, s'afirma que gran part del pressu- post d'algunes entitats s'adreça íntegrament a la gestió administrativa i econòmica. Per això, es considera que cal més suport i facilitat per part de l'administració en la gestió i resolució dels tràmits burocràtics.

En tercer lloc, al 'Pla Municipal de Polítiques de Gènere i el de polítiques LGTBI' s'assenyala que cal treballar perquè el teixit associatiu incorpori la perspectiva de gènere, ja que en **entorns d'oci, lleure i participació**, els prejudicis també hi són presents (Ajuntament de Reus, 2019a; 2019c).

Finalment, als espais de participació s'ha obert un debat entorn la **relació de l'Ajuntament amb les entitats socials**. Per una banda, hi ha qui considera que és positiva i els ofereix suport sempre que el necessiten, tal com exposa la cita.

“Sempre que hem hagut de fer alguna cosa, l'Ajuntament sempre ens ha obert les portes. Sempre ha estat molt fàcil col·laborar-hi.”

Per l'altra, hi ha qui considera que des de l'Ajuntament es podria oferir més su- port, ja sigui facilitant els tràmits burocràtics, cedint espais o col·laborant amb les propostes de les entitats.

Malgrat tot, cal destacar que a nivell municipal s'estan desplegant diverses ac- cions per fer front a tots els reptes expressats anteriorment, entre elles desta- quen: el suport econòmic i logístic i els convenis de col·laboració, l'establiment de noves línies de comunicació amb les entitats de la ciutat per crear vincles de col·laboració i empoderament o la simplificació dels tràmits administratius i el suport per a la seva realització.

• Factors que incideixen en la participació social

L'Ajuntament ha **apostat pel suport a les diferents formes de participació social**, ja sigui a través del teixit associatiu o de col·lectius informals.

Quan parlem de com la ciutat facilita o dificulta la participació, cal destacar que a Reus, a banda de les entitats constituïdes legalment, la ciutadania també es pot agrupar en **col·lectius** més informals. En aquest cas, cal fer referència al nou reglament de participació, que permet que es registrin a l'Ajuntament i **rebin el mateix suport que les entitats** (assessorament, ús d'espai públic o equipaments, etc.).

Per contra, entre els factors que dificulten la participació social, hem de parlar de com les **característiques sociodemogràfiques** defineixen si la ciutadania participa i com ho fa. Un dels reptes que s'assenyala des del 'Pla de Família' (Ajuntament de Reus, 2021a), és les dificultats que es troben les famílies d'origen migrant per participar d'espais formals (com AMPAs o altres entitats), així com per passar a formar part activa de les relacions comunitàries i veïnals. No obstant això, cal advertir que això no és un indicador directe de manca de xarxa, ja que sovint poden disposar de les seves pròpies xarxes. Per contra, es tracta d'un indicador del nivell d'interculturalitat present al teixit associatiu formal.

Un altre repte que es dona a arreu és que sol haver-hi un **nucli de ciutadania**, sovint vinculat a les famílies que porten més temps a la ciutat, molt **avesat a participar**; mentre que hi ha una part de la ciutat que no participa activament al teixit associatiu, ni als esdeveniments que s'organitzen a la ciutat.

Per últim, als espais de participació es relata que el perfil més habitual en relació a la participació en entitats i el voluntariat són **les dones i les persones grans**.

5.2 Espais públics i de trobada

En aquest subapartat es recullen aquelles qüestions vinculades als espais públics i de trobada de Reus; elements que faciliten la participació social i l'enfortiment de la xarxa comunitària de la ciutadania.

• Xarxa Municipal de Centres Cívics

S'està reforçant la Xarxa de Centres Cívics per poder adequar-la a les necessitats socials actuals, ampliant els centres i adaptant-ne el seu funcionament.

Com s'ha esmentat anteriorment, la participació social i comunitària requereix d'entorns de trobada que facilitin l'agregació social. Són molts els espais d'una ciutat que poden jugar aquest paper: equipaments culturals, recursos educatius, places, parcs etc. Entre ells, cal destacar la **Xarxa Municipal de Centres Cívics de Reus**, que té com a principal objectiu promoure la participació i que compta amb **6 equipaments** distribuïts pel municipi.

La creixent demanda que es registra des del 2003 ha portat a una ampliació i millora constant de la xarxa (Ajuntament de Reus, 2010a). Tot i que la major aposta dels darrers anys la recull el PAM (2019), que proposa ampliar la xarxa per arribar a zones

de la ciutat allunyades de la resta de centres cívics. A més, també planteja la voluntat de redefinir aquests espais per garantir que siguin accessibles a tots els sectors de la població i que segueixin complint la seva funció tot i els canvis socials. A finals del 2020, ja s'ha iniciat un procés participatiu per dissenyar el Centre Cívic Gregal.

En relació als centres cívics, als espais de participació es confirma aquesta demanda creixent. S'explica que estan molt **plens**, sobretot degut a les activitats que s'hi programen, però cada cop més també gràcies a l'assistència de persones que hi van informalment per realitzar activitats no planificades. Es destaca que els centres cívics són espais clau per fer arribar **l'educació no formal** a la ciutadania; així com per promocionar la **participació ciutadana**.

No obstant això, es considera que caldria apropar encara més els centres cívics a la ciutadania. Així, es considera que la **difusió** encara té marge de millora. Es planteja que són espais amb molt potencial i caldria aprofitar-los més com a **espais culturals i de comunicació** de qüestions d'interès per a la ciutadania.

• Espais de trobada

A banda dels centres cívics, Reus disposa d'altres equipaments que funcionen com espais de trobada. Entre ells, destaquen els **casals de la gent gran**, o bé el **Casal Jove La Palma**, que faciliten un entorn on fer activitats o relacionar-se per a persones grans i la població jove, respectivament.

Malgrat que es disposi d'aquests equipaments, als espais de participació s'afirma que encara manquen espais de trobada. En primer lloc, per a poblacions com ara **famílies**; una necessitat que també es detecta al Pla de Família (Ajuntament de Reus, 2021a); i població adulta en general.

En segon lloc, per a la **població juvenil**, ja que s'adverteix que actualment només la principal opció d'oci està estretament lligada a la transacció econòmica. Així, s'exposa que passa per anar a consumir alcohol a llocs privats, siguin bars, terrasses de bars, o discoteques. Per contra, es considera que hi ha poca cultura d'altres tipus d'oci més vinculats a estar al carrer, a la cultura i, en definitiva, a un oci més saludable.

• Espais públics

A més dels equipaments destinats a promoure la participació, també hi ha altres espais, com poden ser els **parcs o places**, que solen esdevenir espais neuràlgics per a les relacions socials. De fet, a falta d'espais de trobada, són moltes les famílies amb infants que acudeixen a espais a l'aire lliure per trobar-se amb altres famílies (Ajuntament de Reus, 2021a).

Als espais de participació també es fa evident la importància de l'espai públic com a punt de trobada. En aquest sentit, s'assenyala que el fet que Reus sigui una **ciutat compacta** urbanísticament afavoreix les relacions veïnals i socials. S'indica que el **teixit comercial** i els **espais lliures** a la trama urbana promouen que es faci vida al carrer.

No obstant això, es manifesten algunes problemàtiques de la ciutat en relació als espais públics i de trobada:

En primer lloc, als espais de participació s'assenyala una **manca de zones verdes** dins de la ciutat. De fet, s'assevera que Reus és una de les ciutats de Catalunya amb menys zones verdes per habitant. A més, s'explica que els espais verds existents no estan **connectats**. En aquest sentit cal tenir en compte que les dades ens indiquen que Reus és la tercera ciutat catalana de més de 50.000 habitants amb menys zona verda per habitant: 6,80 m2 (Anàlisi sistemes zones verdes, 2017. Generalitat de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat). També s'ha d'esmentar que al centre no hi ha zones verdes, ni espais forestals en el terme municipal. Tot i que la ciutat sí que està envoltada per zona agrària de conreus en mosaics i arborícola d'oliveres i avellaners. Finalment, cal destacar que a nivell municipal s'està elaborant un Pla de Zones Verdes, que recollirà un replantejament d'aquests espais i les seves funcions.

En segon lloc, pel que fa a les places i carrers, es lamenta que no estiguin pensats com espais **per viure'ls i gaudir-los**. A tall d'exemple, s'explica que en moltes places no està permès jugar-hi a pilota o patinar. Molt vinculat a aquest punt, com veurem, hi ha persones que alerten que la ciutat encara està eminentment pensada pel cotxe; fet que dificulta que els carrers se'ls apropiïn les persones.

En tercer lloc, es troben a faltar **elements que convidin a estar-s'hi**. Concretament, s'indica que falten ombres, amb zones d'arbres; bancs perquè les persones amb diversitat funcional puguin passar-hi estona; fonts i lavabos públics. En aquesta mateixa línia, el Pla d'Urbanisme Feminista també identificava zones amb manca de bancs on seure.

Un altre element a què es fa referència al Pla d'Urbanisme Feminista, és la **inseguretat** que generen alguns espais, per la manca d'il·luminació.

En cinquè lloc, hi ha qui considera que carrers i places solen estar **bruts**. S'apunta que és un tema de corresponsabilitat ja que moltes persones no llencen la brossa on toca; però, alhora, es considera hi ha una part de responsabilitat de l'Ajuntament.

En els darrers anys com a resposta a la creixent demanda de zones destinades a l'esbarjo amb animals de companyia dins de l'àmbit urbà, s'han creat sis **pipi-cans** d'entre 20 i 50 metres quadrats. Tot i així, segueix havent-hi algunes demandes d'increment d'aquests espais, de la seva extensió i de millora del seu manteniment.

Per últim, Reus disposa de 33 parcel·les **d'horts urbans municipals** que es valoren molt positivament perquè fomenten les relacions socials i la producció d'aliments saludables. Per això mateix, es recullen demandes d'ampliació d'aquestes zones i de facilitar-hi els procediments d'accés.

Per tancar l'apartat d'espais públics i de trobada, als espais de participació s'ha plantejat que les persones es preocupen per buscar un lloc on trobar-se quan tenen la resta de necessitats bàsiques cobertes. S'alerta que quan aquestes necessitats no estan cobertes, la resta d'aspectes com l'educació o la cultura passen a un segon terme, tenint greus conseqüències sobre tots els membres de la família. S'afirma que a Reus, com a moltes ciutats, hi ha força persones en aquesta situació. Per això, es considera cal treballar per garantir una bona qualitat de vida per a tota la ciutadania per tal que la participació social i comunitària pugui ser una opció per a tothom.

• Seguretat ciutadana

En matèria de seguretat ciutadana, segons les dades de la **Junta Local de Seguretat** del 2021. En aquest informe es destaca que els fets delictius segons les dades aportades pels Mossos d'Esquadra a la reunió (comparativa gener-agost 2019 i gener agost 2021), constaten una **reducció del 7,8%** del número de delictes.

Per tipologies penals:

Els delictes contra el patrimoni baixen un 13% (de 3.791 a 3.298). Representen el 77% del total i són principalment, furt, danys, estafes digitals; i en menor mesura, robatoris a l'interior de vehicles, robatoris amb força a domicili, etc.

Els delictes contra la seguretat viària pugen 65,5% (de 145 a 240), com a conseqüència de més controls de trànsit per fer complir amb les resolucions durant la pandèmia.

Els delictes contra l'ordre públic pugen un 48,9% (de 45 a 67), principalment per delictes de desobediència vinculats a la pandèmia.

Els delictes contra la persona, baixen un 3,7% (de 547 a 527).

Els delictes contra la salut pública pugen 31,3% (de 32 a 42).

Els robatoris amb força s'han reduït en un 10,2% (de 832 a 747).

Els robatoris amb violència han baixat un 25,8% (de 209 a 155).

5.3 Mobilitat amable

Una visió integral i territorial en sentit ampli és un aspecte clau per planificar, no solament les accions a dur a terme a nivell de transport urbà i interurbà, sinó de molts altres com poden ser l'àmbit educatiu, de serveis supramunicipals (sanitat), planificació urbanística, la promoció econòmica o, especialment important, la salut.

• Estat general de la mobilitat urbana i interurbana

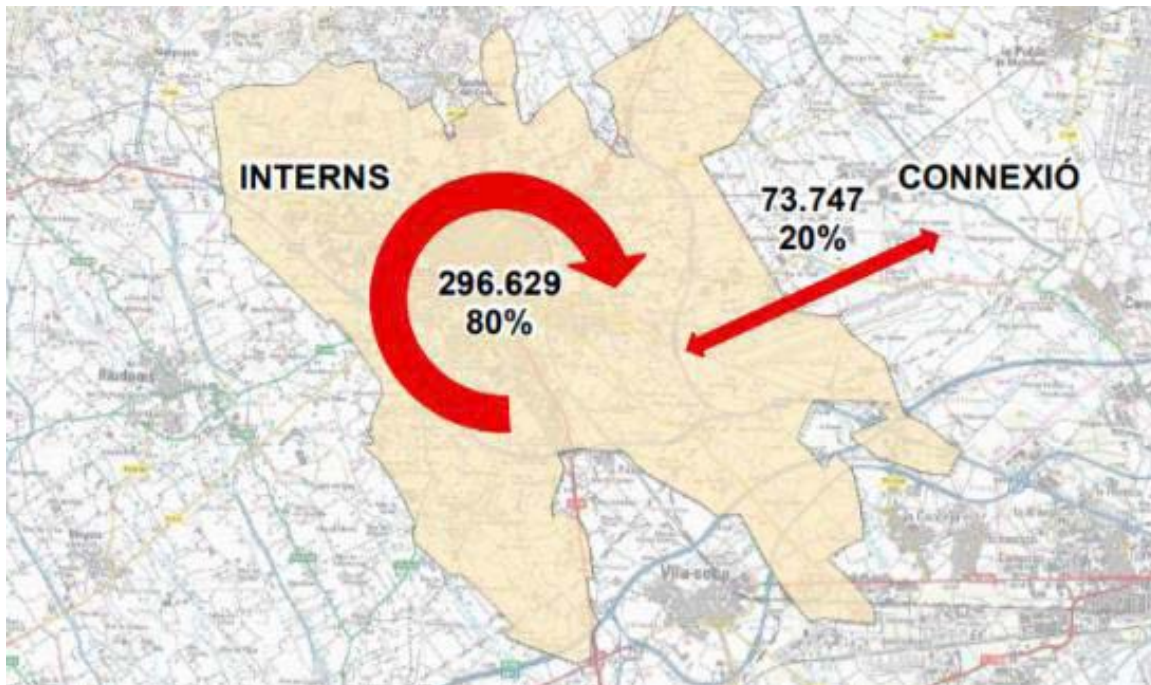
Quant a la mobilitat urbana, el Pla de Mobilitat Urbana de Reus 2010 – 2017 recollia que el **80%** dels **desplaçaments** que es realitzaven eren **urbans**, mentre que el 20% restant en connexió a d'altres municipis, principalment, Salou i Tarragona.

Respecte els desplaçaments, la majoria dels interns i els externs eren deguts a trajectes de retorn al domicili. D'altra banda, cal destacar que la majoria dels desplaçaments per feina i estudis (37%) eren desplaçaments fora de Reus, mentre que la majoria de desplaçaments per oci i altres (38%) eren desplaçaments interns.

En relació als desplaçaments fora de Reus, als espais de participació s'afirma que, com hem vist, la **connexió amb la resta del territori** és necessària per al dia a dia; però que actualment Reus no està prou ben connectada amb les ciutats de l'en-

torn. Es planteja que un dels factors que hi incideix és que hi ha una manca de visió integral i territorial dels diferents tipus de transports existents. Aquesta situació, doncs, requeriria d'una aposta per planificar el transport de forma intermunicipal.

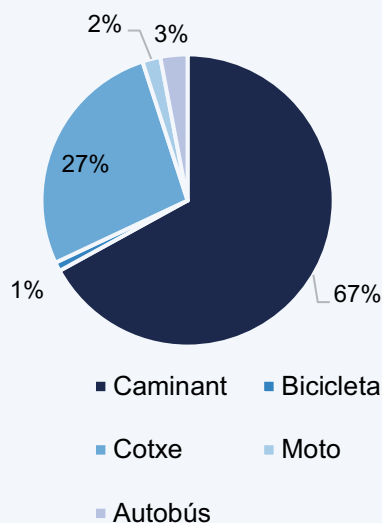
Il·lustració 3. Mobilitat externa i interna

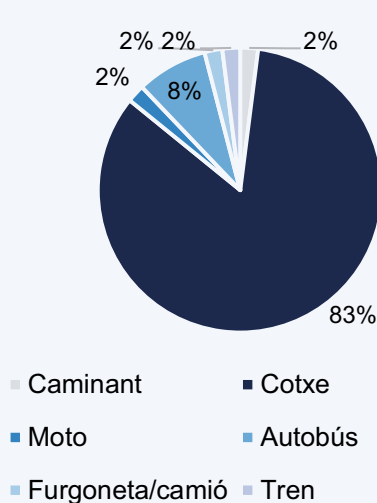
Pel que fa als **mitjans de transports** utilitzats per desplaçar-se, el 'Pla de Mobilitat' (Ajuntament de Reus, 2010c) recollia que el 67% dels desplaçaments urbans es realitzaven a peu, mentre que el 83% dels desplaçaments interurbans es realitzaven en cotxe.

En relació a aquesta qüestió, als espais de participació es considera que caldria apostar per una mobilitat amable, que prioritzi els transports alternatius (bici-

Gràfic 23. Desplaçaments urbans

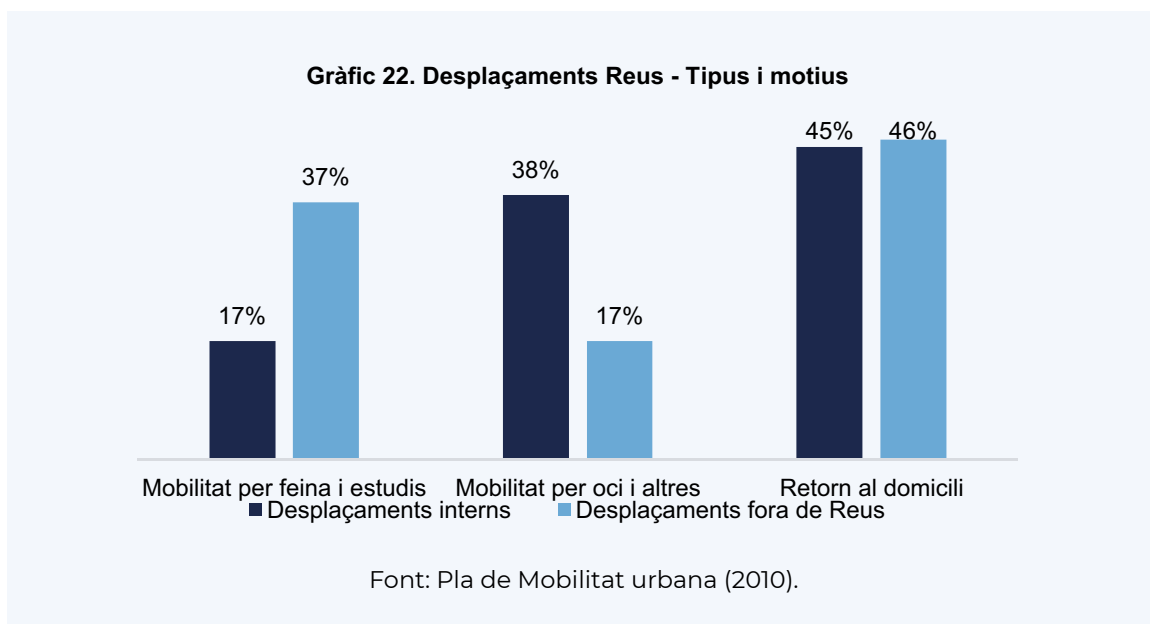
Gràfic 24. Desplaçaments interurbans

Font: Pla de Mobilitat urbana (2010).

cleta, transport públic, a peu) dins de la ciutat. Ara per ara, però, s'explica que no hi ha una connexió fàcil entre diferents mitjans de transport que faciliti deixar el cotxe i arribar a qualsevol punt de la ciutat amb altres mitjans.

Respecte als desplaçaments urbans, als espais de participació s'explica que s'està produint un **moviment centrípet dels barris** al centre de la ciutat, atès que és on es concentren bona part dels comerços i serveis. Aquesta dinàmica té un impacte destacable sobre la mobilitat ja que obliga la mobilitat fora del propi barri i es planteja que això pot col·laborar al fet que encara hi hagi més d'un 27% de desplaçaments urbans que es facin en cotxe.

• Xarxa per a vianants

El 'Pla de Mobilitat Urbana de Reus' (Ajuntament de Reus, 2010c) destaca que Reus presenta unes característiques molt favorables per als desplaçaments a peu, ja que **no presenta grans desnivells** entre les diverses zones urbanes. A més, **l'estructura radial** de la ciutat permet que una persona pugui travessar-la en uns 20-30 minuts. Les aportacions dels espais de participació són coherents amb aquestes conclusions i s'explica que l'estructura de la ciutat facilita la **mobilitat activa**.

Un altre factor positiu és que hi ha **7.200 metres de carrers amb plataforma única** amb una amplada mitjana de 6,70; la majoria dels quals al nucli urbà. De la mateixa manera, **l'amplada de les voreres** és força adequada, ja que un 73,1% dels carrers tenen una amplada de més de 150cm, i els carrers de menys de 90cm només representen un 12,9% del total. Cal destacar que les amplades recomanades pel Ministerio de Fomento pel que fa a les voreres recullen en la majoria dels casos una amplada recomanada de més de 100 cm, criteri que la ciutat de Reus compleix (Ajuntament de Reus, 2010c).

Malgrat aquestes bones dades, també hi ha aspectes en què hi ha marge de millora, entre ells l'**accessibilitat** a l'entorn urbà. Cal tenir en compte que les últimes dades disponibles (2016) mostren que el percentatge de persones amb **discapacitat reconeguda** a Reus és de **gairebé un 9%** (Departament de Salut pública, Ajuntament de Reus; Estratègic, 2018). Als espais de participació s'adverteix que la ciutat encara té diferents barreres arquitectòniques que di-

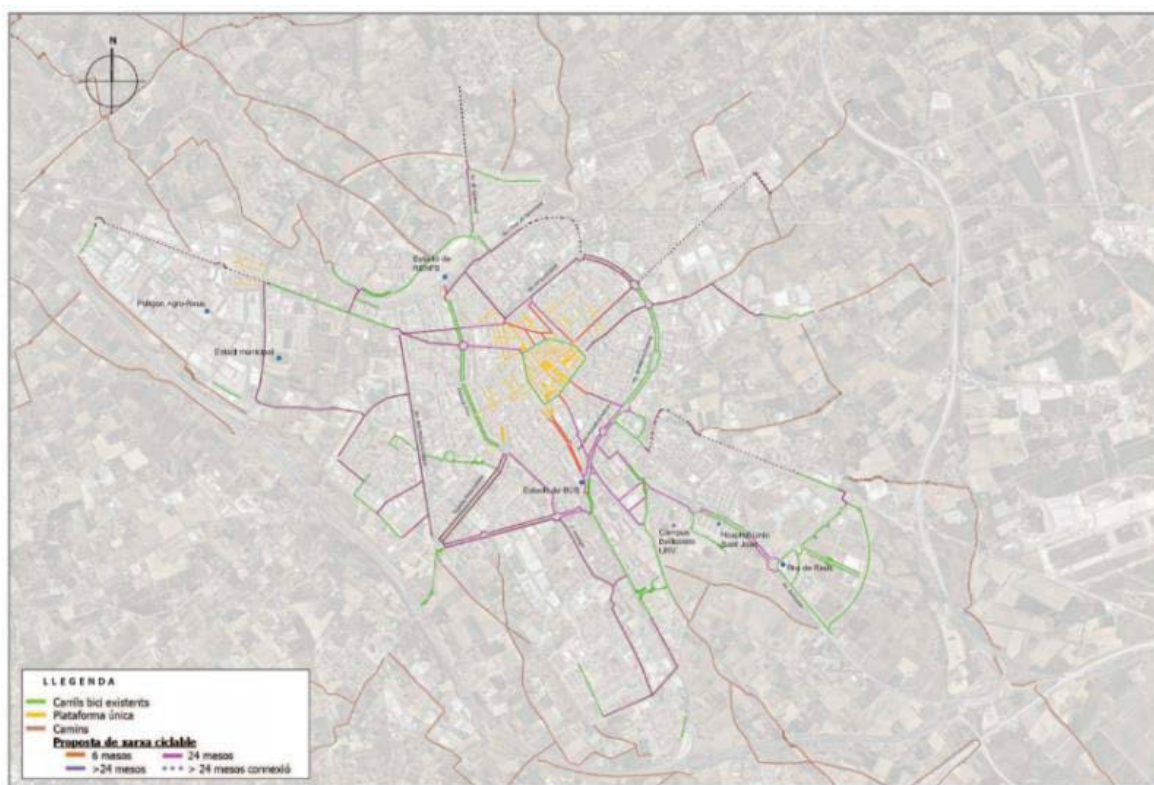
ficulten el dia a dia a les persones amb diversitat funcional: baixants, semàfors, voreres, escocells, terrasses, pilones i boles, etc. En aquesta línia, es relata que és molt difícil desplaçar-se amb cadira de rodes o cotxet per la ciutat, especialment, per culpa de les voreres més antigues, que són molt estretes.

En termes d'accessibilitat, s'alerta que l'aposta per **carrers de plataforma única** no s'ha fet tenint en compte les persones cegues, ja que no es distingeix l'espai dels cotxes i el dels vianants. Tot i així, s'explica que en els darrers 4 anys l'Ajuntament ha quasi quadruplicat els semàfors auditius. De la mateixa manera, en el marc del projecte **Reus ciutat inclusiva**, s'estan instal·lant rajoles tàctils al paviment per tocar amb el bastó.

• Xarxa ciclable

Pel que fa als desplaçaments en bicicleta, la ciutat de Reus compta amb més de **20km de carril bici** i un 'Pla Específic de la bicicleta de Reus', aprovat al 2017. A més, està previst durant els propers anys l'ampliació del carril bici, així com, la creació de nous punt d'aparcament públics.

Il·lustració 4. Xarxa ciclista

Pel que fa a la xarxa ciclista, als espais de participació es posa de manifest que, tot i que es percep una aposta clara per millorar el carril bici, encara hi ha molt marge de millora. S'evidencia que alguns carrils bici no tenen **continuitat**, hi ha manca de carrils bici segregats -que provoquen problemes de convivència entre els diferents tipus de mobilitat-, i falten carrils que responguin a alguns desplaçaments habituals dins la ciutat. En aquest sentit, hi ha qui considera que s'està prioritant massa la **perifèria** i manquen carrils que arribin al centre. Aquest fenomen pot ser degut al fet que aquestes àrees perifèriques concentren les darreres noves urbanitzacions a la ciutat que ja van incorporar carril bici. Finalment, s'exposa que hi ha pocs **aparcaments** segurs per a bicicletes.

• Transport públic

L'oferta de transport de la ciutat és àmplia: **11 línies de transport públic urbà**. Respecte el **transport públic interurbà**, la ciutat disposa de **40 línies**, amb diferents tipus de serveis, línies interurbanes, línies nocturnes i línies de temporada. Finalment, pel que fa al transport públic **ferroviari**, el municipi compta amb una estació ferroviària d'Adif de les línies Barcelona – Reus – Móra la Nova – Flix i Barcelona – Reus – la Plana Picamoixons – Lleida. Per aquestes vies hi circulen els trens de mitjana distància entre Barcelona – Saragossa i Barcelona – Lleida.

Tot i aquesta xarxa de transport públic, als espais de participació es planteja que no és suficient, ni per absorbir la mobilitat interurbana -com mostra que el 83% de desplaçaments siguin amb cotxe-, ni urbana. Concretament, es planteja que els **horaris** i la **frequència** no són suficients per donar resposta a les necessitats laborals i diàries de la ciutadania. També s'adverteix, com s'ha recollit a l'eix *Ciutat d'oportunitats*, que no hi ha una bona connexió mitjançant transport públic cap als **polígons** industrials. Finalment, hi ha qui considera que l'estació d'autobusos té importants mancances estructurals.

• Vehicle privat

Respecte l'ús del vehicle privat, tal com ja s'ha esmentat anteriorment, la **majoria dels desplaçaments** interurbans es duen a terme amb cotxe i durant els dies feiners, degut a la mobilitat per feina i estudis. Ara bé, aquesta situació depèn majoritàriament de disposar d'alternatives.

Quant als desplaçaments interns amb vehicle privat, com hem vist, són molt menors (27%). Tot i així, als espais de participació s'exposa que a la planificació urbana de la ciutat li manquen **elements de dissuasió** de l'ús del vehicle privat. Així, es parla de pàrquings dissuasius als afores, autobusos llançadora i una major implantació de la xarxa de vianants i ciclista.

En relació a l'aparcament, l'anàlisi del 'Pla de Mobilitat' recollia al 2012 un percentatge d'ocupació de les zones analitzades que superava el 90% (Pg. Mata, Pg. Sunyer, Av. Carrilet, Àrea de Riudoms i Riera Miró). De fet, a la majoria de zones s'assolia pràcticament el 100% d'ocupació. És a dir, s'observava una gran demanda d'aparcament a totes les zones. Malgrat això, als espais de participació es valoren positivament els **pàrquings coberts** al centre de la ciutat, que facilita l'accés al centre a un preu reduït.

Pel que fa a vehicles elèctrics, a Reus consta que n'hi ha 68. La ciutat disposa de 26 punts de recàrrega per a aquest tipus de vehicles -dels quals 14 són públics-, amb 44 places de recàrrega, de les quals 32 són públiques.

5.4 Esport

Reus exerceix cert **lideratge metropolità** en l'àmbit esportiu, gràcies a les nombroses **entitats esportives** i una **àmplia xarxa d'equipaments**.

Com hem comentat al punt d'Hàbits saludables, a Reus la major part de la població és activa, és a dir, duu a terme algun tipus d'activitat física. En aquest punt, recollim factors que incideixen, concretament, en la pràctica esportiva.

• Entitats esportives

A Reus, l'esport és molt present, com fa palès que bona part de les **entitats** registrades siguin esportives. De fet, Reus exerceix cert **lideratge metropolità** en l'àmbit esportiu (Ajuntament de Reus, 2010). A més, un aspecte diferencial de la ciutat és la notable presència de clubs de disciplines no majoritàries. La població que participa en aquestes activitats competitives mitjançant els clubs esportius és majoritàriament infantil. A partir dels 12 anys, la majoria dels esports competitiu inicien una davallada progressiva de participants (Ajuntament de Reus, 2018b).

Pel que fa a entitats esportives, als espais de participació es destaca la tasca de les entitats privades en la promoció de l'esport, com a forma de millorar la qualitat de vida i evitar futurs problemes de salut. A més, com il·lustra la cita, es considera que són espais que fomenten la cohesió social.

“El món de l'esport a la ciutat és molt inclusiu. Es cohesiona molt en aquests espais. Genera referents diferents.”

Als espais de participació, però, també es planteja que encara es podria aprofitar més el potencial d'aquesta forta xarxa de clubs i entitats. Per exemple, es considera que s'haurien de crear **sinergies entre agents de salut** (CAP, hospital, etc.) i **agents esportius**. Ara bé, un factor que podria dificultar la coordinació entre els diferents agents que tenen un impacte en la promoció de l'activitat física és el finançament de les activitats que es podrien coordinar.

• Equipaments

Reus disposa d'una **àmplia xarxa d'equipaments esportius**; però té marge de millora en el **manteniment d'equipaments**, la **difusió** d'activitats esportives i l'**habilitació d'espais per fer activitat física a l'aire lliure**.

Un altre factor favorable és l'**àmplia xarxa d'equipaments i instal·lacions** esportives –tan públiques, com privades– que reben molt bones valoracions (Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Reus, 2015; Jaume Bages i Departament de joventut, 2016; Ajuntament de Reus i Càtedra d'Inclusió social URV, 2020). Als espais de participació es valora molt positivament el nombre d'espais on es pot realitzar activitat física.

A més de la xarxa d'equipaments, també cal apuntar que es compta amb **14 rutes** marcades físicament que disposen de cartells indicatius. Aquest tipus d'actius també són clau per promoure l'activitat física, especialment, entre les persones que no volen fer activitats dirigides, i per aquelles persones que no poden assumir el cost d'activitats organitzades.

Reus, però, també ha d'afrontar alguns reptes que poden dificultar la pràctica esportiva:

En primer lloc, al 'Pla local de joventut' (2016), hi ha qui assenyala una manca de **manteniment** d'alguns equipaments.

En el mateix document, es planteja que no es fa prou **difusió** del gran nombre d'activitats esportives que s'organitzen per a joves. En relació a la difusió, als espais de participació s'explica que, tot i disposar de múltiples programes i serveis, hi ha part de la ciutadania que ho desconeix. Per això, s'afirma que la difusió no és suficient o no segueix els canals pels quals se sol informar la ciutadania.

En tercer lloc, tot i que Reus compta amb 462 espais esportius (centres educatius, instal·lacions esportives, etc.), la gran majoria no estan destinats al públic general. Per això, hi ha veus que plantegen la necessitat de tenir espais on fer esport (gimnasos, piscines, etc.) accessibles per tothom i, a poder ser, més propers a casa (Ajuntament de Reus, 2018a).

Molt lligat al punt anterior, als espais de participació es troba a faltar una xarxa de gimnasos municipal i piscines cobertes, que garanteixin que hi ha una oferta esportiva **accessible econòmicament**.

En cinquè lloc, en relació a les rutes existents, als espais de participació es planteja que hi ha camins que encara no estan prou habilitats. Es destaca, tal com es recull a la cita següent, que caldria més col·laboració intermunicipal.

“Caldrien més sinergies amb altres poblacions del voltant. A Reus s’hi treballa bé, però seria ideal poder connectar amb les rodalies.”

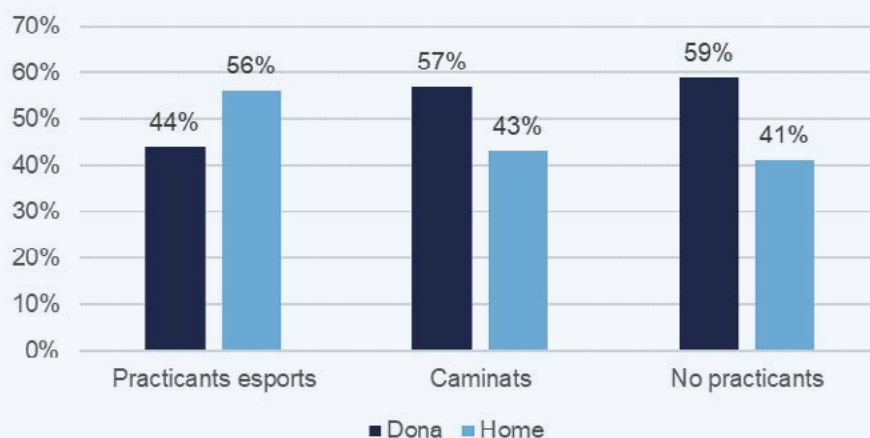
Per últim, una crítica que es reitera en més d'una diagnosi és la manca d'espais habilitats per realitzar activitat física a l'**aire lliure** (Jaume Bages i Departament de joventut, 2016; Ajuntament de Reus i Càtedra d'Inclusió social URV, 2020). Aquesta demanda és coherent amb les dades de la darrera enquesta sobre activitat fisicoesportiva, que mostra que el 45% de la població que practica activitat física o esport ho fa en espais públics (Ajuntament de Reus, 2018b). De fet, com hem vist a l'apartat d'espais de trobada, hi ha la percepció que manquen espais verds a la ciutat. Aquest element dificulta que es dugui a terme activitat física a l'aire lliure sense haver de pagar.

• Accés a la pràctica esportiva

Pel que fa a l'accés a la pràctica esportiva, el 51% de practicants d'esports de Reus tenen menys de 40 anys. A partir d'aquesta edat sembla que l'activitat física preferida passa a ser caminar: un 44% de les persones que caminen tenen més de 55 anys (Ajuntament de Reus, 2018b).

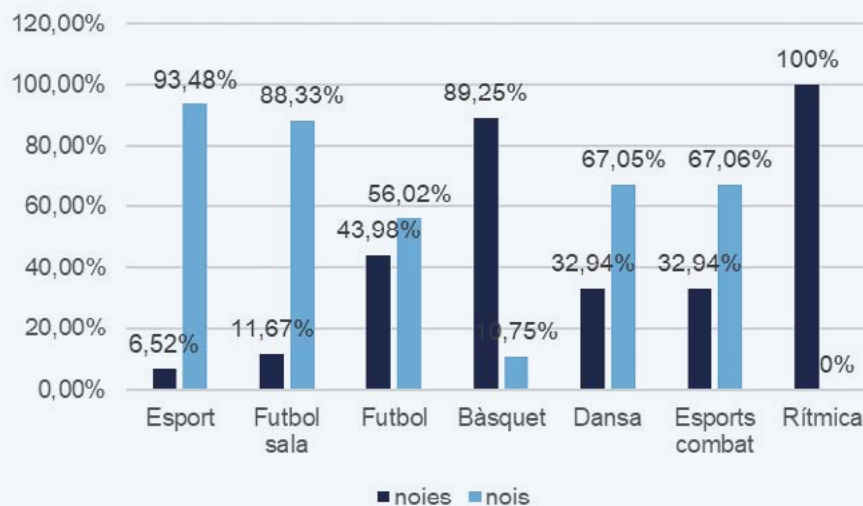
Als reptes anteriors vinculats als equipaments i espais de la ciutat que permeten practicar esport, cal afegir-hi les dificultats d'accés a la pràctica esportiva organitzada. Així, el **cost** econòmic de participar en clubs esportius no està a l'abast de tota la ciutadania (Jaume Bages i Departament de joventut, 2016). Aquesta necessitat també es detecta als espais de participació, on es planteja que caldria treballar per garantir l'accés a l'activitat física a tota la ciutadania.

Gràfic 25. Pràctica esportiva a Reus, segons gènere (2018)

Font: Els hàbits esportius dels ciutadans de Reus (2018).

Gràfic 26. Activitats Esportives Extraescolars més practicades, segons gènere (2018)

Font: Mapa d'Instal·lacions Esportives del Municipi (2018).

“No tothom té accés a la vida saludable, els socis dels clubs ja tenen una vida saludable, però molta gent no té accés als clubs, perquè no tenen poder socioeconòmic per accedir-hi per exemple. La ciutat hauria de facilitar poder fer esport i activitat física a la ciutat.”

En aquest punt, és rellevant fer esment a la **divisió sexual** en la pràctica esportiva. Aquesta divisió es veu clarament al gràfic 25, que mostra el resultat de 'l'enquesta d'hàbits esportius' realitzada el 2018 (Ajuntament de Reus, 2018b). Com es veu, el percentatge de dones que no practiquen cap esport és gairebé un 20% superior als homes. A més de la diferència en la prevalença d'activitat física, en el 'Mapa d'Instal·lacions Esportives del Municipi' (2018a), s'alerta que des de petits i petites, s'orienta a nens i nenes cap a certes activitats. Per això, també trobem una divisió sexual en el tipus d'activitat física que practiquen nois i noies. Al gràfic 26, es mostren aquestes diferències en les activitats esportives extraescolars més practicades per infants de 6 a 15 anys a Reus. Per acabar amb un últim exemple, aquesta divisió sexual en la pràctica esportiva, es potencia des dels mateixos centre escolars i esportius amb el tipus de joguines, o bé pel fet que les persones referents vinculades a l'esport sempre són homes (Jaume Bages; Departament de joventut, 2016).

5.5 Accés a la cultura

Reus és **referent** en l'àmbit de la **cultura popular**, gràcies a un teixit associatiu potent i una extensa programació cultural i de festes.

Aquest punt se centra en l'anàlisi de l'accés a la cultura. Més endavant, a l'eix *Ciutat amb talent* s'aprofundirà en la situació de la producció cultural.

En relació a l'accés a la cultura, als espais de participació es destaca que Reus compta amb **equipaments culturals** diversos i que, hi ha una potent **oferta cultural** per a diferents tipus de públics. A més, el teixit associatiu, junt amb l'esforç de les institucions locals sustenten un extens **calendari de festes tradicionals**, i una nombrosa **programació cultural** (teatre, exposicions, etc.); que compta amb un extens catàleg d'equipaments on celebrar-se.

A banda de la programació estable i periòdica, s'han organitzat **esdeveniments de referència**, que demostren que hi ha una clara aposta per situar Reus al mapa cultural del Camp de Tarragona i de Catalunya. A tall d'exemple, en els darrers anys s'ha celebrat l'esdeveniment "Reus. Capital de la Cultura Catalana 2017".

“Els principals reptes que Reus ha d'entomar és com arribar de forma transversal a la societat reusenca; i garantir que sigui accessible per a tothom.”

Malgrat la potència cultural de Reus, també hi ha reptes a afrontar. En primer lloc, sobresurt la dificultat de les entitats i la programació cultural d'**arribar de forma transversal a la societat reusenca**. Això vol dir, per una banda, que no reproduceixi, únicament, manifestacions culturals de certs sectors socials que segueixen cànons culturals hegemònics. Per l'altra, que siguin capaces d'atreure la població reusenca en el seu conjunt i que doni resposta a la diversitat socioeconòmica, d'edat i d'orígens que caracteritza la ciutat (Ajuntament de Reus, 2021a; Ajuntament de Reus, 2010; Jaume Bages i Departament de joventut, 2016).

En segon lloc, un altre repte que s'identifica és la manca de **referents** dones, així com persones del col·lectiu LGTBI+ en la **cultura i els mitjans de comunicació**; fet que les invisibilitza i contribueix a la perpetuació de prejudicis i discriminacions.

En tercer lloc, cal esmentar la controvèrsia entorn l'**accessibilitat** i el **cost** de la cultura. Per una banda, des d'alguns sectors, se sustenta que la cultura no pot no costar "res", tot i que calgui facilitar-ne l'accés; mentre que d'altres sectors (com la població jove) critiquen l'elevat preu de les activitats culturals del seu interès. En relació a l'accessibilitat, als espais de participació s'expressa que la funció de l'administració hauria de ser facilitar l'accés a la cultura i als espais de trobada a les persones que no poden accedir-hi.

En quart lloc, als espais de participació es planteja que hi ha una manca de **formació cultural** que impulsi el consum de cultura i art. Per això, es considera, d'una banda, que caldria reforçar el paper de la cultura en l'àmbit educatiu. Això significa, oferir formació en un sentit ampli i transversal: dins les escoles, però també a població adulta mitjançant altres espais. Alhora, també s'explica que cal incorporar la cultura al dia a dia, fent que formi part de la vida social. A tall d'exemple, es planteja impulsar iniciatives que promoguin la cultura al carrer.

Finalment, la **difusió** de la programació cultural apareix reiteradament com un aspecte a millorar en diferents diagnòstics i als espais de participació. Per una banda, es pot millorar la comunicació en el context de ciutat, ja que part de la població de Reus afirma no conèixer tota la programació (Jaume Bages i Departament de joventut, 2016). Algunes diagnòstics també alerten que la pàgina web de l'Ajuntament és poc intuïtiva i costa trobar-hi la informació sobre esdeveniments culturals (Ajuntament de Reus, 2021a). Per l'altra, cal tenir en compte la difusió dels actius culturals de cara a l'exterior, com una estratègia per consolidar Reus com un referent cultural al camp de Tarragona (Ajuntament de Reus, 2010). En aquest sentit, als espais de participació s'explica que no hi ha informació general i accessible del que es fa a la ciutat en matèria cultural i que, tot i que s'han fet esforços per comptar amb una agenda cultural, encara hi ha marge de millora.

5.6 Projectió de ciutat

Al llarg del document, hem anat assenyalant aquells aspectes en què la ciutat de Reus és pionera o referent. Aquests aspectes fan de Reus una ciutat amb un gran potencial. En aquest darrer apartat, es resumeixen aquests elements i es recopilen altres aspectes centrals per a la projecció de ciutat.

Sense tornar a repetir tot allò que ja s'ha dit, sí volem recuperar que Reus és **pionera** en diferents àrees de **política pública**: en les polítiques de salut locals, en política educativa, en projectes de cohesió social, o en participació.

En segon lloc, Reus és una **ciutat referent** en diferents àmbits que també s'han anat mencionant. Entre altres, en l'esport, els múltiples equipaments i clubs esportius atorguen a la ciutat de Reus cert lideratge. En aquest punt, no podem passar per alt la importància de la cultura popular, que és una de les insígnies de la ciutat i un dels patrimonis immaterials a preservar. No en va hi ha diferents plans locals que apunten com una de les línies de treball la consolidació de Reus com un referent cultural al camp de Tarragona i a Catalunya (Ajuntament de Reus, 2010; Ajuntament de Reus, 2019b).

En tercer lloc, Reus compta amb actius que la situen en una posició de **centralitat metropolitana**. Entre aquests actius, destaca comptar amb serveis i recursos bàsics d'abast intermunicipal (hospital i altres recursos socio-sanitaris, infraestructures ferroviàries, etc.). Un altre aspecte rellevant és el potent teixit comercial, que històricament ha conferit a Reus una capacitat considerable d'atracció de la població dels municipis veïns. També trobem el Tecnoparc Reus; parc empresarial de base tecnològica que, junt amb el teixit industrial i empresarial, fan de Reus una ciutat vertebradora del desenvolupament econòmic del territori. De la mateixa manera, és clau comptar amb equipaments com la Fira de Reus, que pot esdevenir un pol d'atracció d'esdeveniments amb projecció econòmica.

En relació a la centralitat metropolitana, als espais de participació s'explica que la ciutat té una **història comercial** i una **tradició emprenedora** que encara té molt de pes i que, per això, Reus encara té l'encàrrec d'apropar certs **productes i serveis al territori**.

Tot i així, s'adverteix que una **aposta** excessiva pel **sector serveis** ha deixat de banda el sector industrial. En aquest sentit, es considera que caldrà apostar per recuperar la **diversificació empresarial** i recuperar les empreses que han marxat.

També pel que fa a centralitat, es destaca que la **localització** de Reus i les **infraestructures** properes són característiques de la ciutat i poden incidir positivament en la creació d'ocupació.

“La localització és boníssima: estem a 15 minuts de l'aeroport de Reus i a 1 hora del Prat, a prop de la platja, de BCN.”

Ja per acabar, un element decisiu per a la projecció exterior és el **turisme**; un aspecte en què Reus tampoc no es queda enrere. El patrimoni arquitectònic vinculat al modernisme, la tradició gastronòmica o la potencialitat comercial que ja hem esmentat en són els eixos principals.

Finalment, com a punt de millora, cal tenir en compte que als espais de participació s'afirma que la promoció de la ciutat encara té marge de millora i que podria generar encara més atracció. Així, es planteja que hi ha elements que es podrien incorporar a la promoció de la ciutat com, per exemple, l'entorn vinícola de la ciutat.

6. CIUTAT AMB TALENT

6.1 Instrucció i alfabetització

El **nivell d'instrucció** (2011) és **inferior al de Catalunya**; i, malgrat que l'analfabetisme s'ha reduït dràsticament, **la bretxa digital** preocupa.

Les **dades d'instrucció** de la població més recents (que daten de 2019) mostren que la majoria de la població reusenca compta amb estudis de la primera etapa d'educació secundària, igual que al Baix Camp. No obstant això, el percentatge de persones amb **ensenyament universitari** és de **6 punts** percentuals **inferior a la mitjana catalana**. Hi ha molts factors que poden influir-hi, però les persones que van participar al 'Pla local de joventut' (2016) indiquen que el cost dels estudis pot ser determinant, ja que impedeix que qui té pitjors condicions socioeconòmiques accedeixi a estudis universitaris, o bé obliga a compaginar estudis i treball, dificultant el seu èxit acadèmic.

En parlar d'alfabetització, les dades de persones que no saben llegir ni escriure han anat a la baixa en les darreres dècades: de 8.801 persones el 1986 a 2.075 el 2011 (IDESCAT, 2011). No obstant això, als espais de participació s'exposa la necessitat d'incorporar dos conceptes: **analfabetisme funcional** i **alfabetització digital**.

En relació a l'**analfabetisme funcional**, malgrat que no es disposa de dades, es considera interessant incorporar el concepte que defineix la UNESCO i que introdueix altres dimensions a més dels estrictes coneixements de la lectoescriptura. De fet, la definició d'analfabetisme funcional es concreta com la incapacitat per a utilitzar la lectura i l'escriptura a un nivell bàsic que permeti el desenvolupament normal dins de la societat, malgrat haver après a llegir.

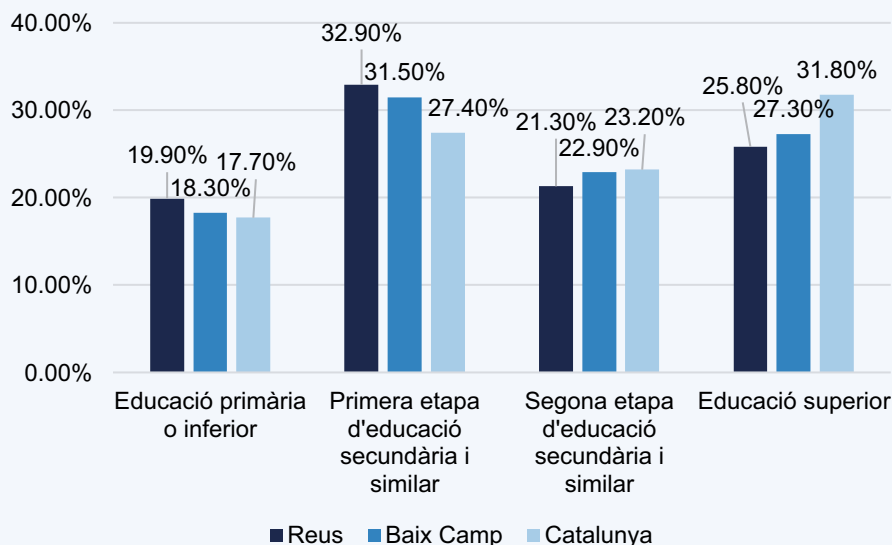
Pel que fa a l'**alfabetització digital**. Actualment, no disposem de dades, però es manifesta que la bretxa digital afecta especialment persones grans, persones d'origen migrant i persones amb ceguesa. En aquest sentit, cal tenir en compte que l'origen de la bretxa digital no és el mateix en el cas de les persones grans, que en el de les persones d'origen migrant, que en el de les persones amb ceguesa.

Al llarg de les sessions de participació, s'afirma que les tecnologies cada cop són més imprescindibles: per realitzar tràmits bancaris, comunicar-se amb l'administració, comprar, etc. S'alerta que, arran de la COVID-19, aquest procés s'ha accelerat. Aquesta progressiva digitalització de moltes tasques quotidianes està generant un nou eix de desigualtat a la ciutat que cal abordar.

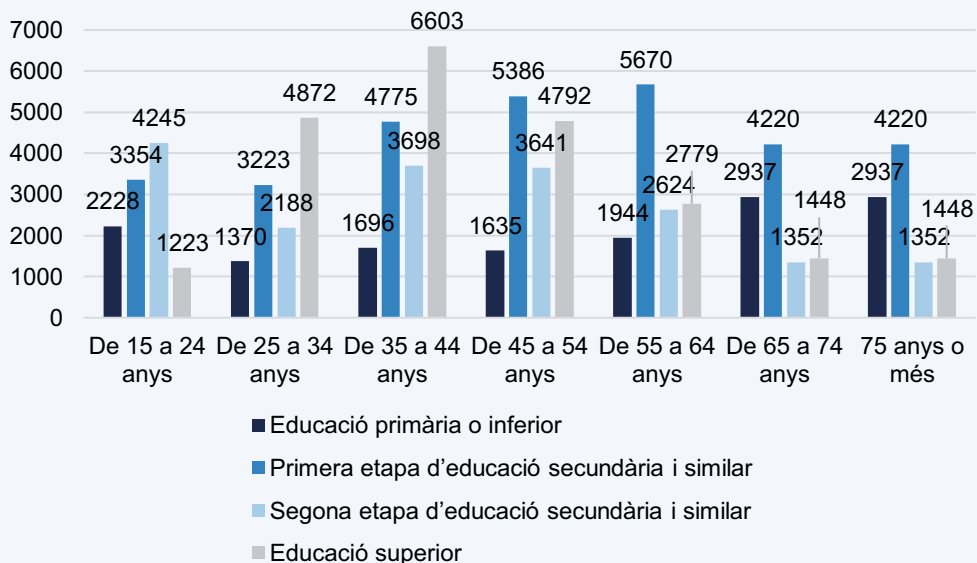
En relació a segments d'edat i sexe, les darreres dades disponibles a l'IDESCAT (2019), mostren que entre els **25 i els 44 anys** la majoria de persones que viuen a Reus tenen un **nivell d'instrucció superior** (graus superiors de formació professional, graus universitaris, màsters i doctorats). En contraposició, dels 45 fins a més de 75 anys, el **nivell d'instrucció** majoritari se situa a la primera etapa d'educació secundària i similar.

Gràfic 27. Nivell d'instrucció Reus - Baix Camp - Catalunya (Idescat, 2019)

Gràfic 28. Nivell d'instrucció per segments d'edat (Idescat, 2019)

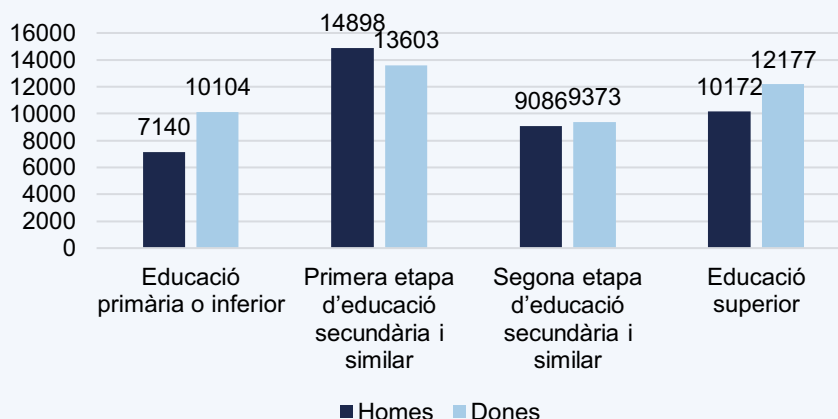

Pel que fa al sexe, les **dones** destaquen tant en nivell d'instrucció alt, com en nivell d'instrucció baix. De fet, la majoria de persones que viuen a Reus amb un nivell d'instrucció d'educació superior i segona etapa d'educació secundària són **dones**. Alhora, també se situen per damunt dels homes pel que fa a nivell d'instrucció primària o inferior.

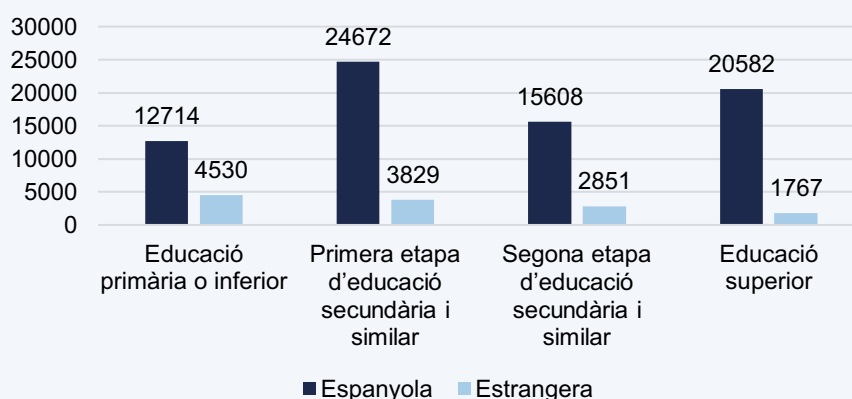
Per últim, en relació a la nacionalitat, el nivell d'instrucció que concentra un major nombre de persones de nacionalitat estrangera és **l'educació primària o inferior**, seguida de la primera etapa d'educació secundària o similar. En canvi, pel que fa a la població amb nacionalitat espanyola, el nivell d'instrucció majoritari és la primera etapa d'educació secundària o similar, seguirà de l'educació superior.

Gràfic 29. Nivell d'instrucció per sexe (Idescat, 2019)

Gràfic 30. Nivell d'instrucció per nacionalitat (Idescat, 2019)

Als espais de participació es narra que totes aquestes informacions són fonamentals i per tal de poder abordar l'estratègia de formació bàsica de Reus, a través de la formació de persones adultes i en concret del **CFA Escola Marta Mata** com a centre de titularitat municipal.

6.2 Educació formal

• Escoles bressol

La **xarxa d'escoles bressol** municipal rep **bones valoracions**, tot i que es considera que cal ampliar-ne la cobertura perquè l'oferta privada té un preu molt elevat.

Reus disposa d'una xarxa de **6 escoles bressols municipals**, 1 escola pública de la Generalitat, 2 escoles privades subvencionades i 9 escoles privades. Als espais de participació se sosté que si es compara el cens d'infants de 0-3 amb la xifra de nens/es que van a la llar d'infants es fa evident que hi ha un decalatge important. Així doncs, es considera que hi ha una **manca de places** públiques, tot i que es valora l'evolució que s'ha fet en aquest camp.

Entre les persones que coneixen el seu funcionament, es destaca que ofereixen un molt bon servei i que ha millorat en els darrers anys. Malgrat això, es planteja que encara no es compta amb un servei ben adaptat a les **necessitats d'infants amb diversitat funcional**. En aquest sentit, es posa de manifest que els centres mostren molt bona predisposició, però no disposen de prou recursos tècnics, econòmics, ni formatius per poder fer-ne una bona atenció. A tall d'exemple, s'exposa que la preparació es redueix a la formació que ofereix el CDIAP tres cops l'any. Si bé és un dèficit que es manté al llarg del període educatiu, s'alerta que l'etapa 0-3 està especialment descuidada.

Fora de la xarxa municipal, als espais de participació s'exposa que el **preu** de les llars d'infants és molt elevat. Des de Serveis Socials s'ofereixen subvencions, però tot i així s'argumenta que és un element generador de desigualtats amb conseqüències sobre la conciliació, les tasques de cura que han d'assumir dones i, indirectament, explica la incorporació parcial de les dones en edat de maternitat al mercat laboral. Per acabar de comprendre l'abast d'aquesta necessitat, al capítol de dades demogràfiques hem exposat les característiques generals de la població de Reus. En el cas de la població infantil, hem destacat com la població infantil va a la baixa. A banda d'aquesta dada, és important ressaltar que, a nivell territorial, la **població infantil es concentra** especialment en les **àrees amb menor renda mitjana**, ja que són les que concentren taxes superiors de natalitat (Ajuntament de Reus; Càtedra d'Inclusió social, URV, 2020).

• Educació obligatòria

L'**oferta educativa** a Reus és bona, però compta amb un gran repte: la **segregació escolar**.

En relació a l'**oferta d'educació obligatòria**, la ciutat disposa de suficients centres i places; de fet, els darrers informes parlen de sobre-oferta (Jaume Bages i Departament de joventut, 2016; Ajuntament de Reus i Càtedra d'Inclusió social, URV, 2020). Malgrat que Reus compta amb 27 centres públics, el pes de l'educació privada o concertada és significatiu, concentrant el 40% de l'alumnat en la majoria de cursos d'educació infantil i primària (Ajuntament de Reus i Càtedra d'Inclusió social, URV, 2020).

Una preocupació que es reitera a les diagnosi locals és el **fracàs escolar i l'absentisme**. Una segona debilitat que s'arrossega des de fa més d'una dècada és la **segregació escolar** que, tot i les millores en el model de zonificació escolar, segueix tenint marge de millora, ja que hi ha importants diferències entre centres (Ajuntament de Reus, 2021a; Ajuntament de Reus, 2010a; Jaume Bages i Departament de joventut, 2016; Ajuntament de Reus i Càtedra d'Inclusió social, URV, 2020). La segregació escolar es repeteix a múltiples diagnosi i, a més, ha ocupat part dels debats dels espais de participació.

Als espais de participació s'argumenta que les institucions i la ciutadania tenen la responsabilitat compartida pel que fa a la segregació escolar. Per il·lustrar-ho, s'explica que són moltes les famílies que decideixen canviar les filles i els fills d'escola o bé matricular-los lluny del seu barri per evitar que estiguin en escoles amb una elevada multiculturalitat. Per contra, també es planteja que hi ha escoles on famílies i centre s'han aliat per apropar el centre educatiu al barri, fer xarxa i combatre la segregació.

Per últim, volem destacar el paper de l'escola com a espai de transformació social. El 'Pla Municipal de Polítiques LGTBI+' (Ajuntament de Reus, 2019c) reivindica la seva funció de transmissió de valors i en la lluita contra els estereotips de gènere. Ara bé, també alerta que encara són espais que **invisibilitzen el col·lectiu LGTBI+** i que tenen camí per recórrer en **l'actuació davant l'assetjament**.

• Educació post-obligatòria

L'oferta educativa post-obligatòria és àmplia, tot i que hi ha la percepció que l'oferta de cicles formatius s'haurà d'ampliar per absorbir la tendència cap a les **formacions professionalitzadores**.

Quant a l'oferta, als espais de participació es destaca que és una **gran fortalesa** de la ciutat, ja que es compta amb opcions de batxillerat, cicles formatius diversos i estudis universitaris. En aquest sentit, es cobreixen diferents nivells formatius; fet que no es dona a totes les ciutats. Malgrat això, s'identifiquen algunes mancances en l'oferta formativa. En primer lloc, es planteja que en tota la demarcació de Tarragona no es disposa d'estudis post-obligatoris artístics.

En segon lloc, es comenta que està havent-hi un canvi de tendència en les prioritats del les joves, en favor dels **estudis professionalitzadors**, com els cicles. Davant d'aquesta tendència, es planteja que no hi ha prou varietat de cicles formatius i que, com s'ha vist al capítol de *Ciutat d'oportunitats*, no s'acaba d'ajustar a les necessitats del mercat. De fet, aquest darrer aspecte cada cop preocupa més a joves, que volen escollir estudis que coincideixin amb les necessitats del mercat laboral (Jaume Bages – Planificació estratègica i desenvolupament local; Departament de joventut, 2016).

Seguint amb l'oferta de cicles formatius, un aspecte que genera debat és si **l'oferta de cicles formatius és suficient** per absorbir aquest augment de demanda. Mentre hi ha qui comenta que el curs 2021/2022 hi ha joves que es van quedar sense places; d'altres sostenen que hi ha cicles que no van omplir-se. S'identifiquen com a possibles causes la manca de places, però també la manca d'orientació, atès que el jovent desconeix quina oferta hi ha i com inscriure-s'hi, sobretot aquells en què les famílies no estan molt implicades en el procés formatiu.

A banda de l'oferta formativa, als espais de participació també es comenta que els/les joves no disposen d'un accés fàcil a la **informació sobre l'oferta educativa** post-obligatòria existent i, encara menys, a les oportunitats laborals que els brindarà cada estudi.

“Quan algú diu que no sap què estudiar, demostra que no hi ha informació sobre on buscar i què buscar.”

Finalment, les persones participants als espais de participació plantegen que el **cost dels estudis** pot ser un entrebanc a l'hora d'accedir a la formació post-obligatòria. Aquesta situació s'agreuja si els estudis escollits són fora de la ciutat, ja que llavors s'hi afegeixen els costos de transport o d'habitatge; o bé quan es tracta d'estudis privats.

“Hi ha moltes famílies que no es poden permetre tenir persones a les universitats tants anys.”

• La innovació en l'educació

Als espais de participació es posa sobre la taula que és central apostar per la innovació dins del sistema educatiu, des dels centres infantils, primària i secundària, fins la innovació a les universitats. És necessari, s'afirma, per millorar l'educació, però també per educar infants en la innovació.

En aquest camp, es detecta una **gran diversitat entre centres educatius**, que avancen a ritmes i cap a direccions diferents. Aquest desequilibri es relaciona amb diferents factors.

S'exposa que no hi ha una **coordinació sistematitzada** entre centres; fet que facilita que cadascú evolucioni cap a direccions diferents i que no es comparteixin bones pràctiques. Molt lligat al factor anterior, s'explica que no hi ha una **alineació entre els diferents nivells educatius**. Finalment, també es planteja que caldria fer aliances entre diferents espais educatius, des dels centres d'educació primària, fins a la universitat. A continuació, es recullen els principals recursos i programes vinculats a l'educació. A part d'aquests recursos, a Reus s'ofereixen una llarga llista d'activitats que es poden trobar al recull d'Activitats i Recursos Educatius (ARE).

6.3 Educació no formal

L'educació no formal la configuren una multiplicitat de cursos i institucions. Entre ells, l'**Institut Municipal de Formació i Empresa** o la xarxa de **Centres Cívics** en serien clars exemples. Tot i que no es disposa d'un seguiment tan exhaustiu del funcionament de l'educació no formal, el jovent de la ciutat planteja que l'oferta és poc coneguda entre la ciutadania (Jaume Bages i Departament de joventut, 2016).

En el marc de l'**educació en el lleure**, als espais de participació s'explica que la ciutat compta amb una xarxa àmplia d'agrupaments escoltes i esplais. El seu funcionament és molt bo i la tasca que duen a terme és molt important. Això ho demostra el fet que hi hagi molta demanda.

Tot i així, s'exposa que des de les institucions no se'ls ha posat fàcil disposar **d'espais de trobada** on dur a terme les seves activitats, ja sigui a l'espai públic o en espais tancats. Així, es relata que s'ha fet fora a esplais i caus de places i parcs mentre els infants jugaven.

D'altra banda, es destaca que els **tràmits burocràtics** són una trava important a l'hora de desenvolupar la seva tasca, com ja s'ha recollit a l'eix *Ciutat per gaudir*. De fet, s'explica que hi havia una coordinadora d'esplais i escoltes des d'on s'organitzaven trobades per a infants, que s'ha convertit en un espai de gestió de subvencions municipals. Un altre element que dificulta la tasca dels esplais i escoltes és la manca d'equipaments propis on desenvolupar la seva activitat, de

fet, s'explica que els agrupaments que estan en espais cedits es troben en una situació d'inestabilitat que els aboca a desaparèixer.

Al espais de participació també s'explica que en el cas d'infants amb discapacitat, les escoles acaben fent una tasca molt important. En paraules d'una participant, *"quan el nen està dins del sistema educatiu, hi ha molts engranatges"*. Ara bé, en període de vacances, **no hi ha oferta d'activitats de lleure** generalista adaptada per a **infants amb discapacitat**. Només existeixen casals específics adreçats a infants amb discapacitat; una opció que segrega i marca els infants com els *"rars"*. Per contra, es percep que els casals generalistes no disposen de les eines, ni atenció especialitzada que els permeti apuntar-s'hi. En conseqüència, s'afirma, són moltes les famílies que durant el període d'estiu o Nadal tenen els infants a casa mirant la tele perquè no poden fer res més.

"El món del lleure és part de l'educació, els infants amb necessitats especials tenen dret com tots els altres infants a accedir-hi."

Tot i així, als espais de participació també s'explicita que hi ha **casals municipals temàtics** enriquits amb temes específics que són de fàcil accés i que tenen places per a infants amb necessitats especials. En aquest sentit, a més, s'afirma que s'ha creat una plataforma única d'inscripcions a l'oferta de lleure per facilitar l'accés a la ciutadania.

6.4 Talent Local

Aquest subapartat es conforma a partir de les informacions extretes als espais de participació. En aquests espais s'explica que apostar pel talent local és clau per fer de Reus una ciutat referent en múltiples camps. S'assenyala que com més s'activa el talent, més possible és que n'emergeixi de nou i es consolidi. Per això, es considera que cal identificar les fuites o barreres de talent.

Una primera barrera per al talent, s'explica, té a veure amb **desigualtats socials**: socioeconòmiques, de gènere o geogràfiques. Així, per exemple, s'explica que les persones amb pitjors condicions socioeconòmiques tenen més dificultats d'accés a l'educació superior i a desenvolupar el seu talent en l'àmbit que desitgen.

En segon lloc, es destaca que **l'orientació educativa i professional** és clau per detectar i acompanyar el talent. En aquest punt, com ja s'ha comentat a l'apartat d'educació, es percep que hi ha un clar marge de millora.

A banda de les barreres que dificulten la progressió del talent, també ha emergit una concepció interessant que posa en entredit els intents de retenir el talent. De fet, s'explica que s'ha de donar la volta a la lògica de retenció del talent. Se sosté que **no s'ha de retenir el talent** perquè Reus no pot competir amb ciutats com Barcelona o l'estranger. Per això, la bona estratègia seria deixar-lo marxar, que es formi i, posteriorment, atreure'l amb l'ham de la qualitat de vida.

“El talent no s’ha de retenir. Si vols talent, l’has de deixar marxar per formar-se, per aprendre, ja sigui a Barcelona, Pequín, etc. Aspirar que torni amb 25-30 anys és difícil. Hem d’aspirar a que tornin quan són més grans, volen casar-se, tenir família, etc.”

En aquests espais s’explica que una de les millors característiques de Reus és que hi ha molt bona **qualitat de vida** i que això pot ser un atractiu per atraure talent, que actualment no s’està utilitzant.

“Jo era de Barcelona i sabia que hi havia una ciutat que es deia Reus i prou. I ara m’encanta. Ja havia oblidat que hi havia comerç de proximitat, menjar a un bon restaurant, etc.”

Es considera que per aconseguir que el talent torni a la ciutat cal que hi mantingui un **vincle**, un lligam; cosa que ara mateix no s’aconsegueix. Aquest vincle actualment hi és per la família o amistats però es podria millorar, engegant algun tipus de comunicació periòdica, que informi d’oportunitats a la ciutat.

Tot i així, s’adverteix que malgrat disposar d’elements atractius a la ciutat com la qualitat de vida, n’hi ha d’altres que **difículten** el retorn a la ciutat de moltes persones que marxen a estudiar a la universitat fora de Reus i no tornen, com poden ser el **preu dels lloguers** o les **condicions laborals** de les ofertes professionals.

Finalment, pel que fa a atracció i retenció del talent, es considera que caldria donar més valor a la **universitat** de la ciutat, com a element d’**atracció** de noves iniciatives.

6.5 Producció cultural

• Estat de la producció cultural

El mapa cultural de Reus s’articula en bona mesura entorn el **teixit associatiu cultural**; tan sols cal recordar que és el segon àmbit amb més entitats registrades a la ciutat. Ja hem vist, al capítol *Ciutat per gaudir*, el gran nombre de programació cultural a la ciutat.

El pes de les entitats culturals és clau en la història i l’actualitat cultural de la ciutat, i atorga a Reus un rol referent en l’àmbit de la cultura popular. Com recull la diagnosi del darrer Pla estratègic de ciutat ‘Reus Demà’ (Ajuntament de Reus,

2010), el teixit associatiu cultural es pot classificar en tres tipologies d'entitats. Primer, aquelles vinculades a la cultura popular tradicional (la Carrutxa, Xiquets de Reus, entre altres). Segon, aquelles vinculades a la promoció del que es podria anomenar alta cultura; vinculades històricament a la burgesia local, que ara han esdevingut, també, promotores de les tradicions locals (El Centre de Lectura, o la Societat el Círcol, entre altres). Finalment, en les últimes dècades, s'ha incorporat un tercer eix amb entitats promotores de la cultura alternativa i contemporània.

A banda de les entitats constituïdes, als espais de participació s'explica que Reus té un bon nombre **d'artistes i entorns culturals** actius en la producció cultural en diferents disciplines: fotografia, cinema, pintura, música, etc.

Tot i així, des dels espais de participació es planteja que hi ha una manca de **coordinació** entre els múltiples agents vinculats a l'àmbit cultural. Això inclou des de col·laborar en l'elaboració de projectes, generar sinergies entre col·lectius que produeixen cultura, fins a articular la programació, sigui quina sigui la disciplina artística. D'aquesta manera, es reforçaria la xarxa de producció cultural local i es potenciaria la projecció de la ciutat com a referent cultural. Hi ha qui recorda que s'està treballant en l'articulació del Consell de la cultura, que estava previst al PAM. Aquest fet genera bones valoracions, però hi ha qui alerta que cal garantir que hi siguin representades totes les disciplines.

Per tancar aquest apartat, no podem obviar una de les aportacions dels espais de participació, que planteja que hi ha certs col·lectius que són poc visibles en l'escena cultural, com ho són el **col·lectiu LGTBI+, la població jove i el col·lectiu migrant**.

• Promoció de la producció cultural

Un cop realitzada una panoràmica a la producció cultural, cal parlar de com la ciutat promou la creació. Als espais de participació s'han identificat diferents aspectes amb marge de millora que caldria tenir en compte.

En primer lloc, es fa referència a la **formació en creació artística**. Si bé a l'apartat anterior, hem parlat de formació professional, als espais participatius es planteja que hi ha una manca de formació cultural de forma transversal. Així doncs, no només cal introduir continguts als centres educatius, sinó que es considera rellevant que qualsevol persona, independentment de la seva edat, pugui formar-se en aquest àmbit.

En segon lloc, es planteja que no es compta amb un **acompanyament institucional** constant que faciliti la promoció de la producció cultural. Hi ha qui considera que és degut al fet que es tracta d'iniciatives privades, d'altres sostenen que des del Departament de Cultura no es dona a l'abast. En tot cas, es planteja que sobretot les persones que tot just estan començant ho tenen molt complicat per aconseguir el suport institucional.

“La ciutat et reconeix quan ja ets reconegut o mort. Cal alguna entitat que reconegui el talent que ja té la ciutat.”

Concretament, també es fa referència als ajuts econòmics. En aquest cas, algunes persones comenten que hi ha subvencions generalistes que, si disposen de barems molt rígids, deixen fora el món artístic. Per contra, també es posa en valor que s'hagin ofert ajuts per fer front a la situació derivada de la Covid-19, als quals s'han pogut adherir entitats vinculades a la producció cultural.

Per últim, es detecta una manca d'**equipaments** públics on desenvolupar la producció cultural i exhibir-la. Es troba a faltar un centre d'arts i cultura, que concentri la producció cultural de la ciutat. No obstant això, també hi ha veus que consideren que la ciutat ja compta amb molts espais privats i que la solució podria passar per establir convenis i compartir espais ja disponibles.

6.6 Patrimoni

En relació al patrimoni de la ciutat, l'anàlisi d'informes i els espais de participació han fet emergir tres elements centrals: les entitats de cultura popular, de qui ja hem parlat; el patrimoni urbà; i el patrimoni rural.

Pel que fa a les entitats de **cultura popular**, són claus en la història i actualitat de la ciutat i atorguen a Reus un rol referent en aquest àmbit. Malgrat això, als espais de participació s'adverteix que actualment les entitats culturals no estan arribant a tothom, destaquen sobretot la distància amb el col·lectiu de persones migrades, les persones amb diversitat funcional i amb les persones joves.

De fet, en relació a l'accessibilitat als balls de cultura popular es destaca que cal treballar en un **model d'inclusió** que provoqui que la cultura sigui un **reflex de la societat**, que és diversa. Un dels elements que es posa de manifest en aquesta línia és la necessitat **d'apropar la festa als barris**, més enllà del centre de la ciutat.

En relació al patrimoni urbà, destaca el **patrimoni modernista i noucentista**. Als espais de participació s'expressa que gran part del patrimoni urbà de la ciutat es troba en **males condicions** i que calen més tasques de manteniment preventives enlloc de reactives, quan els edificis ja estan molt malmesos.

S'explica també que hi ha molts edificis patrimonials que són privats i que no més s'obren un cop l'any, a través de la iniciativa **Reus ocult**. Es considera que s'hauria de realitzar de forma més regular.

Finalment, destaca la preocupació per la **manca de vinculació** entre iniciatives, es considera que caldria sumar els diferents elements patrimonials i culturals de la ciutat i fer arribar la informació sobre tot el patrimoni de Reus en el seu conjunt. Es posa l'exemple de la **ruta modernista**, com a pol d'atracció de turistes, que es podria aprofitar per compartir altres informacions (com la programació teatral de la ciutat). En aquest sentit, s'exposa que cal aprofitar els elements que funcionen i rendibilitzar aquells que no es coneixen tant.

Pel que fa al patrimoni rural, destaca el catàleg de masos i camins rurals. A més, hi ha tot un seguit de denominacions d'origen que són, d'una banda, elements rellevants pel patrimoni i, d'altra banda, són una fortalesa en termes d'oportunitats laborals i de dinamització del territori des d'una perspectiva ecològica i sostenible. Finalment, la ciutat comptarà amb un parc agrari que fomentarà el coneixement de l'activitat agrària.

7. ANÀLISI DE L'ACCIÓ MUNICIPAL

Al llarg del procés d'elaboració de la diagnosi, s'han analitzat múltiples plans, informes i diagnosis. Aquesta anàlisi ha permès recollir les principals polítiques locals en relació a les diferents àrees sectorials que configuren l'Ajuntament de Reus. A continuació, es presenta un breu recull de la trajectòria de l'acció municipal en relació a les diferents àrees sectorials. L'estructura d'aquest annex s'ha articulats prenent com a referència l'organització del Pla d'Acció Municipal.

7.1 Progrés social

7.1.1 Igualtat i diversitat

En els darrers 20 anys, **les polítiques de gènere han evolucionat**, passant **de mesures assistencialistes, a la incorporació de polítiques transversals**. Més recentment, s'ha iniciat la implementació de polítiques LGTBI+ per combatre les **desigualtats per raó d'identitat de gènere, orientació sexual o expressió de gènere**.

L'evolució en matèria de polítiques LGTBI+ i polítiques de gènere a Reus és innegable (veure il·lustració 3). Si fem una retrospectiva, podríem analitzar les polítiques locals en tres grans fases, que no estan clarament delimitades, però permeten analitzar la seva evolució. Les primeres mesures adoptades per l'ens local eren **mesures** essencialment **proteccionistes o assistencialistes**, que depenien de Serveis Socials. L'atenció es focalitzava en les dones, amb accions per facilitar la incorporació al mercat laboral o promocionar la seva presència pública. Una de les accions a destacar d'aquesta etapa és la inauguració del Casal de les Dones l'any 2000.

La segona fase es caracteritza per començar a caminar cap a les **polítiques transversals**. Es crea la regidoria d'igualtat, el primer 'Pla de polítiques d'igualtat' (2007) i el Consell Municipal per a la Igualtat (2008). La població objectiu segueixen sent les dones, però s'incorporen altres eixos de discriminació amb el concepte de la interseccionalitat. Malgrat que no hi ha mesures municipals adreçades al col·lectiu LGTBI+, entitats d'aquest àmbit comencen a realitzar accions i s'incorporen al Consell Municipal. Finalment, es dissenyen accions transversals, però la seva incorporació depèn de la decisió de cada departament. Com a il·lustració anecdòtica, el Pla estratègic de ciutat 'Reus demà', esmenta que el Pla de polítiques d'igualtat aporta eines pels departaments que "vulguin desenvolupar actuacions en matèria de gènere i igualtat d'oportunitats" (Ajuntament de Reus, 2010).

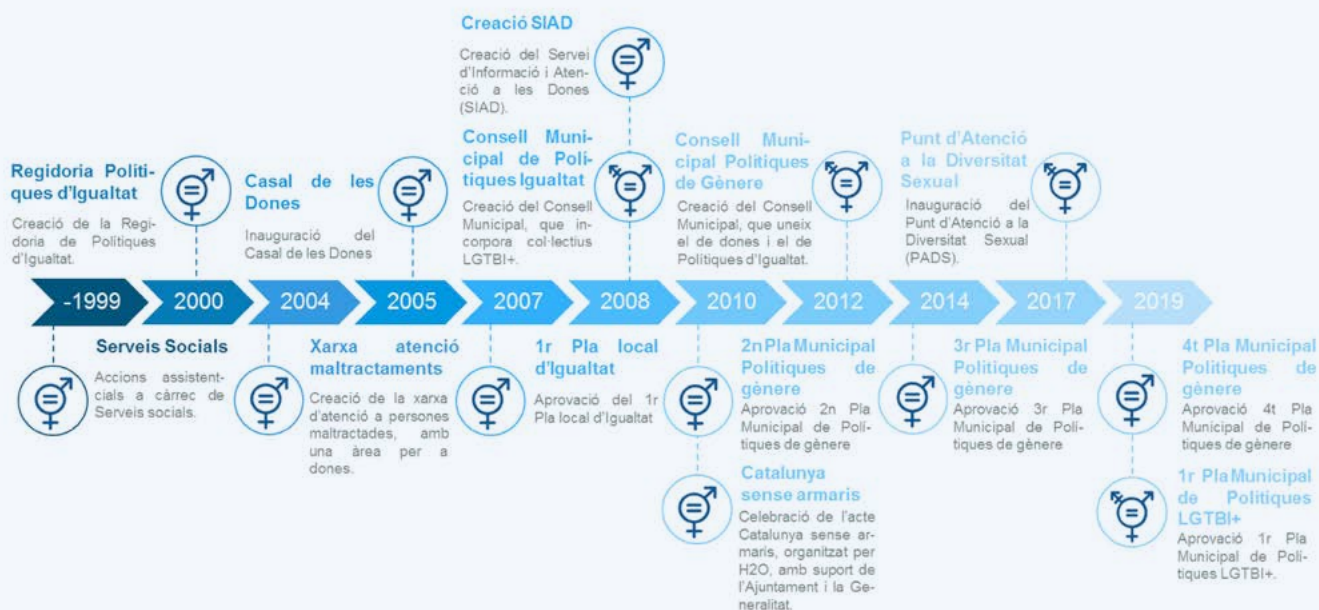
La tercera fase es distingeix per la **incorporació de polítiques LGTBI+** que treballen per a la igualtat i contra la discriminació per raó d'identitat de gènere, orientació sexual o expressió de gènere. Les polítiques tradicionalment de gènere i les LGTBI+ s'ubiquen al mateix departament i s'adopten conceptes com

la lluita contra el cisheteropatriarcat. La conseqüència és l'elaboració del primer 'Pla Municipal de Polítiques LGBTI+' (Ajuntament de Reus, 2019c), i la incorporació d'accions adreçades a aquest col·lectiu en el darrer 'Pla Municipal de Polítiques de Gènere' (Ajuntament de Reus, 2019a). A més, la població objectiu ja no són tan sols les dones, ni el col·lectiu LGBTI+ (que són qui pateix situacions de desigualtat), sinó la ciutadania i l'entorn que sostenen el sistema cisheteropatriarcal. Pel que fa la transversalitat, esdevé una obligació més dels departaments i del mateix ajuntament, que elabora un 'Pla d'Igualtat Intern' (2019). A tall d'exemple, el darrer PAM està perfectament alineat, i incorpora objectius directament adreçats a la promoció de la igualtat i la lluita contra les discriminacions, així com accions transversals en els diferents àmbits que inclou (Ajuntament de Reus, 2019).

Taula 4. Mapa d'actius en igualtat

Actiu	Descripció
Servei d'Informació i Atenció a les Dones	Atenció social, legal i psicològica, especialment per a dones que viuen un procés de separació i/o violència masclista.
Punt d'Atenció a la Diversitat Sexual	Atenció sobre diversitat sexual, orientació sexual i identitat o expressió de gènere.
Casal de les Dones	Espai de foment de la participació de dones, a més d'actuar com a observatori de necessitats.

Il·lustració 5. Evolució de les polítiques de dones i polítiques LGBTI+

7.1.2 Diversitat funcional

Per donar resposta a aquestes situacions, l'Ajuntament compta amb el **Programa transversal de persones amb discapacitat**, que vehicula les principals accions municipals (atenció a les persones, coordinació interdepartamental o amb entitats i agents socials). A més, documents de **planificació transversals**, també incorporen objectius per fer de Reus una ciutat accessible. Aquest és el cas del PAM, o del catàleg de propostes 'Eix 2015' (Cambra de comerç, 2015), que apostava per impulsar la marca 'Reus ciutat accessible', promocionant el turisme especialitzat per a persones amb discapacitat. Per últim, entre els projectes guanyadors dels darrers pressupostos participatius s'hi compta el projecte '**Reus Ciutat Inclusiva**', que té l'objectiu d'elaborar una diagnosi de l'accessibilitat de l'entorn urbà i definir itineraris accessibles (incorporar rajoles guia, revisió de voreres i obstacles, etc.). Aquest darrer projecte evidencia que la ciutadania és activa i participa en el disseny de polítiques locals en el camp de la diversitat funcional. A banda dels pressupostos participatius, cal ressaltar el **Consell Municipal de la Discapacitat**, que aglutina unes 11 entitats de persones i familiars de persones amb algun tipus de discapacitat.

Taula 5. Mapa d'actius en diversitat

Actiu	Descripció
Oficina del referent en discapacitat	Servei d'orientació per donar a conèixer els serveis existents per a persones amb discapacitat.
Bonificació targeta de transport urbà	Bonificació per a les persones amb discapacitat que permet viatjar de forma gratuïta o amb descompte.
A l'estiu...Supera't!	Casal d'estiu esportiu adaptat per joves amb TEA i altres trastorns del neurodesenvolupament.
Teatre per a tothom	Programa per fomentar l'accés a la cultura local de les persones amb discapacitat.
Circuit de psicomotricitat	Dues zones de jocs adaptats de psicomotricitat amb exercicis per a persones amb mobilitat reduïda.
Punt TIC a la Biblioteca Central	Punt d'accés amb la interfície i programari necessari perquè persones amb discapacitat puguin utilitzar recursos digitals.
Teleassistència	Atenció permanent a distància per a persones majors de 65 anys o amb discapacitat física.
Servei de menjar a domicili	Coordinació amb el menjador social, per garantir una alimentació sana i equilibrada a persones vulnerables amb dificultats permanents o transitòries de mobilitat reduïda.

7.1.3 Cicle de vida

• Infància, joventut i famílies

Les **polítiques de joventut** ja **tenen un recorregut** considerable i estan **centralitzades**. En canvi, les **polítiques adreçades a la infància** són més **recents**, depenen de **diferents àrees** i no és fins els darrers anys que han virat cap a la perspectiva de drets de la infància.

Per una banda, l'aposta municipal per endegar **polítiques centrades en la infància** és molt recent, tal com passa a la resta de Catalunya. És l'any 2016 que s'impulsa, des de l'àrea de Benestar social, la primera planificació estratègica centrada estrictament en aquesta població a través del '**Pla d'Infància i Adolescència per a la Igualtat d'Oportunitats**' (PIAIO); una eina que coordina el treball transversal de les àrees, recursos i professionals d'atenció a la infància i l'adolescència. Del PIAIO en penja la **Taula Local d'Infància**, un òrgan on es coordinen les àrees i agents que intervenen en situacions de risc o desemparament (Policia local i Mossos d'Esquadra de la Generalitat de Catalunya). Tot i que aquestes polítiques han estat clau per abordar les necessitats de la infància, han rebut algunes crítiques. Així, s'alerta que segueix vigent certa perspectiva adultcèntrica i que hi ha una manca de lideratge perquè hi ha moltes àrees implicades i cap n'és la responsable directa (Ajuntament de Reus; Càtedra d'Inclusió social, URV, 2020).

És en els darrers 2 anys que s'albira un canvi clar de paradigma. Ha augmentat la consciència social sobre els drets de la infància, i s'han impulsat noves polítiques centrades en la perspectiva dels drets, com és l'adhesió a les **Ciutats amigues de la infància i l'adolescència** i la voluntat del **PAM** per donar resposta a les necessitats esmentades. De fet, mentre que en el darrer Pla estratègic de ciutat de 2010 ('Reus Demà'), la infància només s'associa a l'educació, el lleure i els maltractaments; la planificació més recent al PAM presenta els infants com a subjectes de dret (Ajuntament de Reus, 2010d; Ajuntament de Reus, 2019b). Per això, treballa per la igualtat d'oportunitats, i l'acompanyament a una criança positiva, situant les famílies al centre de les polítiques. Les línies de treball marcades pel PAM ja han començat a materialitzar-se, per exemple, amb l'aprovació del nou '**Pla d'Infància i Adolescència**' (PLIA, 2021-2024), que també és un dels requisits per a l'adhesió a ciutats amigues de la infància. La perspectiva de drets és el punt de partida d'aquest document de planificació, que treballa per projectar una ciutat que tingui en compte l'infant, que lluiti per la reducció de les desigualtats i que incorpori la seva mirada en la presa de decisions.

Per altra banda, l'acció municipal adreçada a la **joventut** té més recorregut. Un dels moments clau és la creació de la **Regidoria de Joventut** (2008) i la inauguració del **Casal Jove** l'any 2011. A diferència del que passa amb infància, el lideratge de les polítiques de joventut està força centralitzat en una sola àrea. En termes de planificació estratègica, Reus ha comptat ja amb dos plans locals de Joventut des del 2012. Ambdós plans, en coherència amb el que recull el PAM (2019), estan guiats per dos propòsits principals: impulsar l'emancipació de les persones joves i fomentar la seva participació en tot el que els envolta. Per últim, el PAM incloïa l'objectiu d'elaborar un nou pla 2020-2024, que està en procés d'elaboració.

De forma transversal, cal mencionar el '**Pla de Família**', que s'aprovarà molt probablement durant l'any 2022. Al partir de la unitat familiar, aquest pla abordarà

les necessitats vinculades a la infància, l'adolescència i la joventut des d'una mirada més global i transversal.

Finalment, com es veurà al capítol de participació, Reus disposa de mecanismes per tal que la ciutadania pugui intervenir en la definició de les polítiques locals. En primer lloc, cal mencionar els **pressupostos participatius**, en què habitualment guanyen projectes adreçats a la població infantil i juvenil.

En segon lloc, és necessari destacar el paper del **teixit associatiu** vinculat a la infància, a la joventut i a les famílies (AMPAs, esplais o escoltes, etc.); que han esdevingut un dels pilars socials de l'atenció i el suport a aquesta població. Aquestes entitats fan d'enllaç entre escoles i famílies, i són la via d'informació de moltes unitats familiars. Aquests dos mecanismes són força adultcèntrics, ja que qui té el poder de decisió són joves-adults o adults.

Finalment, els espais on infants i joves poden dir la seva són el **Consell d'Infants** i el **Consell de Joventut**. Malgrat que les diagnosi existents recalquen la voluntat i interès de participar d'aquests col·lectius, s'assenyala que els consells esdevenen espais eminentment informatius, sense prou incidència en les polítiques públiques.

Taula 6. Actius adreçats a la infància, adolescència i famílies

Tipus	Actius	Descripció	Tipus	Actius	Descripció
Generalistes	Mas Pintat. Centre d'Atenció a la infància i a les Famílies	Espai municipal de suport a famílies, que ofereix acompanyament a la criança, espai d'interacció entre famílies i per a associacions.	Atenció a necessitats socioeducatives	Serveis d'Intervenció Socioeducativa (SIS)	Servei preventiu que ofereix a) atenció diürna a infants de 3-16 anys; b) suport a famílies amb infants 0-3 en situació de risc; c) intervenció amb famílies i infants en situació de risc; c) acompanyament per a adolescents en situació de risc.
	Casal de Joves La Palma	Espais per a activitats culturals i lúdiques (espai d'assaig, per entitats); amb recursos i servei d'informació i assessorament (ocupació, emprenedoria, formació, etc.).		Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA)	Ofereix suport i assessorament a altres serveis i equipaments, i atén casos de màxima complexitat que no poden ser atesos pels canals habituals dels Serveis Socials d'Atenció Primària.
	Centres escolars	Una seixantena centres de formació per a persones de 0-17 anys.		Servei d'Integració en Família Extensa (SIFE)	Servei que contempla les tasques derivades de valoració i formació per a l'acollida de menors per part de família extensa. L'objectiu és donar resposta a necessitats de menors tutelats que requereixen una atenció alternativa a la seva família d'origen.
	Biblioteques	Compten amb el Programa Biblioteca infantil per potenciar la lectura en família i oferir activitats de lectura.		Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP)	Detecció i atenció a infants de 0-6 anys amb desajusts del desenvolupament.
	Centres cívics	Dins dels centres cívics, s'ofereixen activitats orientades a la infància i l'adolescència (dibuix, escacs), així com l'Espai de Joc Obert.		T'ajudem a créixer	Subvencions per a escola bressol.
	71 zones de jocs infantils	Es disposa de 70 zones de joc infantils i dos parcs amb àrees de joc per a infants amb discapacitat.		Ajuts per a l'assistència al menjador escolar.	Subvencions per a alumnat d'ensenyament obligatori i segon cicle d'educació infantil de centres públics i concertats.
	Bus a peu	Foment dels desplaçaments a peu fins els centres escolars a partir de la creació d'itineraris segurs amb la col·laboració d'AMPAs i centres educatius. Es tracta d'un projecte endegat al curs 2006-2007 i pioner a Catalunya i l'Estat.			
	Targeta Jove	Carnet gratuït amb avantatges i descomptes en activitats culturals, establiments comercials i transport públic per a infants i joves de 12 a 30 anys.. A 2019, compta amb 2.200 expedicions, malgrat que la població jove desconeix molts dels seus avantatges.			
	Activitats d'estiu	Diverses activitats per a infants i adolescents (Planet Reus, Emociona't amb l'estiu educatiu i de lleure, etc.).			
	Fem coral	Aprenentatge de música i cant coral per a alumnat de primària de Reus i municipis propers.			

Il·lustració 6. Evolució de les accions vinculades a la infància i la joventut

• Persones grans

L'acció municipal adreçada a donar resposta a les necessitats de les persones grans està distribuïda entre diferents regidories i àrees tècniques, en funció de la temàtica. Mentre que l'atenció a persones grans dependents es gestiona des de Serveis Socials; com veurem més endavant, des d'educació es gestiona l'aula d'extensió universitària; o des de participació, la relació amb les associacions de persones grans.

Malgrat aquesta descentralització, en els darrers anys hi ha hagut una aposta per intentar comptar amb una planificació que abordi les necessitats de les persones grans de forma més focalitzada. El primer intent va ser la creació del **'Pla municipal de la gent gran'** (2018-2019). En segon lloc, trobem el **'Pla de Família'** que, com ja hem mencionat, s'està impulsant aquest 2021 i recollirà aspectes vinculats a persones grans des de l'òptica familiar. Finalment, aquest 2021 s'està treballant en l'elaboració del **'Pla d'envelliment actiu i saludable'**, que és el document de planificació més ambiciós per avançar en les polítiques per a persones grans. En aquest cas, l'aposta des de la perspectiva de l'envelliment actiu és sinònim d'un treball transversal per millorar la qualitat de vida de les persones grans des de la millora de la salut, la participació i la seguretat.

Precisament, aquest darrer pla, exposa que un dels reptes que té l'acció municipal és **donar a conèixer els serveis existents** entre les persones grans. S'especifica que, tot i que existeixen molts recursos, serveis i fins i tot xarxes de voluntariat i acompanyament a les persones grans, sovint es desconeixen (Ajuntament de Reus, 2021a).

A continuació, es recullen els principals recursos i serveis adreçats al col·lectiu de persones grans.

Taula 7. Recursos i serveis adreçats a les persones grans

Tipus	Recurs, servei o programa	Descripció
Culturals i lúdics	5 Casals municipals de gent gran	Espais de lleure per a persones majors de 60 anys amb múltiples activitats (gimnàstica, informàtica, idiomes, etc.)
	Targeta Daurada	Targeta per a persones majors de 65 anys que ofereix gratuïtat en diversos serveis i descomptes en activitats culturals.
	Fira de la Gent Gran	Certamen amb mostra de serveis i productes per a persones grans, així com activitats lúdiques.
	Horts urbans	De les 35 parcel·les disponibles, 10 es destinen a les persones grans.
	Aules d'extensió universitària	Programa de formació per a persones grans impulsat conjuntament amb la Universitat Rovira i Virgili.
	Centres cívics	La xarxa de centres cívics està formada per 6 equipaments de proximitat, que ofereixen punts de trobada per promoció la participació ciutadana, i facilitar l'accés al coneixement i la cultura.
Assistencials i sanitaris	Servei de Teleassistència	Es compta amb 6 serveis d'atenció permanent a distància per a persones majors de 65 anys o amb discapacitat física.
	Servei d'Atenció Domiciliària (SAD)	Es compta amb 6 serveis que ofereixen suport per realitzar les activitats bàsiques de la vida diària a domicili.
	Banc d'Ajudes Tècniques (BAT)	Servei d'assessorament gratuït per a adaptacions domiciliàries i accessibilitat (Fundació Pere Mata); i lloguer assequible d'ajudes tècniques que no compten amb subvencions.
	Centres de dia	Es compta amb 10 centres que ofereixen servei d'acolliment residencial diürn per a persones majors de 65 anys que requereixen assistència en les activitats de la vida diària.
	Centres residencials	Es compta amb 6 centres residencials
	Centres sociosanitaris	Reus compta amb 3 centres sociosanitaris
	Guaita veí	Xarxa d'acció comunitària que té com a finalitat detectar, reduir i prevenir situacions de vulnerabilitat, de risc d'aïllament i d'exclusió social de les persones grans i a pal·liar els efectes negatius de la solitud no volguda.
	Programa Individual d'Atenció (PIA)	Instrument emprat pels i les professionals per determinar les modalitats d'intervenció més adequades a les necessitats de les persones d'entre els serveis i les prestacions econòmiques previstes pel seu grau de dependència.
	Escola de cuidadors	Projecte que dona suport a les persones cuidadores no professionals i voluntàries que es dediquen a cuidar persones que es troben en situació de dependència o amb malalties cròniques avançades.

7.1.4 Cohesió social i benestar

L'acció municipal per lluitar contra les desigualtats es caracteritza per la col·laboració **intersectorial**, **intermunicipal** i amb la **ciutadania**. Reus és **pionera** en els **programes de gestió alimentària responsable**.

La principal eina de planificació de l'acció municipal és el '**Pla d'Inclusió Social**'. Entre les seves línies d'acció, destaquen els programes d'accés a l'alimentació, que són pioners a Catalunya. Concretament, cal destacar el programa de Gestió alimentària responsable que recupera aliments per reduir el malbaratament i els distribueix mitjançant una xarxa col·laborativa d'empreses, entitats i l'Ajuntament. També cal mencionar la creació de l'**observatori de la inclusió social**; així com les **accions comunitàries**, en què s'implementen intervencions en col·laboració amb els agents del territori per fomentar la cohesió en barris concrets de Reus.

Atès que les desigualtats socials concerneixen a diferents àmbits, l'acció municipal en aquest camp es caracteritza per la intersectorialitat. Una eina que permet coordinar els diferents agents relacionats amb la intervenció social són les taules de coordinació. A Reus, cal destacar la **Taula de la Pobresa Energètica de Tarragona i Reus** que, a més, és un espai intermunicipal.

A més a més de les línies d'acció estables, per fer front a la crisi derivada de la **COVID-19**, s'ha aprovat un pla de reactivació socioeconòmica titulat 'Reactivem Reus' (Ajuntament de Reus, 2020a). Amb aquest pla s'han activat accions per a l'àmbit social i assistencial, com ara un pla de xoc alimentari, o bé l'allotjament temporal de persones sense llar.

Per acabar, com ja s'ha entrevist, en les qüestions vinculades a la cohesió social i el benestar, la ciutadania és clau i hi participa a través de diferents mecanismes. En primer lloc, s'ha de mencionar la **Xarxa d'aliments**; una eina de coordinació entre entitats i serveis socials per fer un seguiment dels ajuts d'aliments que s'atorguen. En segon lloc, algunes de les qüestions vinculades a la cohesió social i el benestar es treballen de forma transversal en diferents **Consells Municipals**. Per exemple, Consell Municipal de la Gent Gran treballa les relacions intergeneracionals o la solitud.

A continuació, es recullen els principals recursos, serveis i programes que treballen per la cohesió social i el benestar a Reus.

Taula 8. Mapa d'actius per a la cohesió social i el benestar

Tipus	Actiu	Descripció
Recursos i serveis	Serveis socials	Ofereix programes i serveis per millorar les condicions de vida, reduir les desigualtats i augmentar l'autonomia de les persones.
	Serveis d'Intervenció Socioeducativa (SIS)	Servei preventiu que ofereix a) atenció diürna a infants de 3-16 anys; b) suport a famílies amb infants 0-3 en situació de risc; c) intervenció amb famílies i infants en situació de risc; c) acompanyament per a adolescents en situació de risc.
	Servei d'Atenció Domiciliària (SAD)	Es compta amb 6 serveis que ofereixen suport per realitzar les activitats bàsiques de la vida diària a domicili.
Programes	Gestió alimentària responsable	Programa per a la recuperació d'aliments frescos i cuinats per a persones amb pocs recursos econòmics a Reus, que es distribueixen per mitjà de la Xarxa d'aliments.
	Menjador social	Forma part del programa de Gestió alimentària i està gestionat per Càrites. Compta amb serveis com Servei d'àpats a domicili per a persones vulnerables, o tallers de cuina
	Ajuts per a l'assistència al menjador escolar.	Subvencions per a alumnat d'ensenyament obligatori i segon cicle d'educació infantil de centres públics i concertats.
	Xarxa Esport als barris	En el marc de les accions comunitàries, es tracta d'un programa d'Integració a través de l'esport per a la inclusió social dels infants, adolescents i joves a través de la pràctica esportiva.
	Subvencions contra la pobresa energètica	Subvenció per a famílies en situació de necessitat socioeconòmica disponible durant el període hivernal.
	Punt d'Assessorament Energètic	Servei d'assessorament per reduir el consum del subministres d'aigua, elèctric o de gas.
	T'ajudem a créixer	Subvencions per a escola bressol.

7.1.5 Salut en totes les polítiques

L'acció municipal en salut és **pionera**, i en els darrers anys ha adoptat l'estratègia de **Salut en Totes les Polítiques**.

Reus és un dels municipis precursors en l'acció municipal en salut a Catalunya. Ja l'any 2010, es va elaborar el primer 'Pla de salut pública' de la ciutat de Reus. Aquest pla ja incorporava l'anàlisi de determinants de la salut, com són els hàbits i estils de vida. Però el que dona el tret de sortida a les polítiques tal i com les coneixem és l'aprovació per Ple de *l'aplicació de la Salut en Totes les Polítiques i Salut comunitària local* l'any 2016. Seguidament, s'elabora el '**Pla local de salut**' (2019), que consolida un canvi de paradigma en les polítiques de salut locals, partint del concepte de determinants socials de la salut. Aquest canvi comporta necessàriament l'adopció de l'estratègia de **Salut en Totes les Polítiques** i la certesa que la salut no pot dependre, només, dels serveis sanitaris.

Amb el 'Pla local de salut' s'estableixen nous objectius de prevenció i promoció de la salut que amplien les accions que s'implementaven fins al moment. Així, a les tasques de **protecció de la salut** i de **promoció de la salut** (prevenció de drogues, salut sexual i reproductiva, alimentació, etc.) se sumen accions transversals que treballen des de l'estabilitat econòmica, passant pel context comunitari o el medi ambient. Val a dir que amb el Pla local de salut s'acompleixen moltes de les propostes plantejades per la Cambra de Comerç de Reus al catàleg de propostes 'Eix 2015'.

A banda del Pla local de salut, Reus compta amb planificació específica en l'àmbit del consum de drogues. El darrer '**Pla local de drogues**' data del 2016-2020; i es tracta d'un pla que adoptava una perspectiva intersectorial, que incorporava tant una aproximació de prevenció, com de reducció de riscos i de danys. Aquest any 2021, s'ha iniciat l'elaboració de la diagnosi que ha de servir de base per a l'elaboració del nou Pla.

Finalment, a nivell de participació, Reus compta amb el **Consell Municipal de Salut**, que es va crear el 2016 i ha estat responsable de l'impuls del pla de salut.

A continuació, recollim el mapa d'actius en salut.

Taula 9. Mapa d'actius en salut

Temàtica	Actiu
Generalistes	4 Centres d'Atenció Primària
	5 centres sociosanitaris
	2 centres hospitalaris
Salut mental i consum de substàncies	3 Centres de salut mental
	Servei d'Addiccions i Salut Mental de Reus – Centre d'Atenció i Seguiment (CAS)
	PIX (Programa d'Intercanvi de Xeringues)
	Programa de Drogodependències en Educació Secundària (Predes)
Sexualitat i reproducció	Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIR) del Cap Sant Pere

Il·lustració 7. Evolució de les accions vinculades a la salut

7.1.6 Educació

La **política educativa** de Reus, que inclou l'Oficina Municipal d'Escolarització, l'Observatori d'educació o el Pla Educatiu d'Entorn, és pionera. A més, fa més d'una dècada que hi ha uns **eixos de treball coherents compartits** per tot l'ens local.

Per donar resposta a les necessitats educatives, Reus es va dotar de l'**Oficina Municipal d'Escolarització** l'any 2004. Aquest òrgan pioner permet la coordinació amb el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, atès que ambdós són corresponsables de les polítiques d'educació. Seguint amb aquesta estela precursora, es va elaborar el '**Pla Educatiu d'Entorn de Reus**' (2004) per coordinar-se amb diferents agents locals. Aquest pla aposta per dinamitzar la comunitat educativa des de múltiples àmbits tant formals, com informals: cultural, esportiu, de lleure, teixit associatiu, etc. Recentment, s'ha elaborat un **Pla d'Absentisme Escolar**, que es proposa posar en valor i donar impuls a l'adscripció única de primària-secundària a la ciutat, amb l'objectiu d'assolir la continuïtat pedagògica entre centres. Finalment, en relació a plans i eines específiques en matèria educativa, cal destacar que recentment s'ha aprovat el **Pla Local d'Educació**.

Més recentment, el desembre de 2020, s'ha inaugurat l'**Observatori d'educació** per tal de monitoritzar necessitats com les esmentades; una acció que estava contemplada al recent PAM (2019) i que oferirà evidències per a la presa de decisions en matèria educativa.

A més de les polítiques sectorials, cada cop són més els **documents de planificació transversal** que incorporen accions educatives. Des del 'Pla Municipal de polítiques LGTBI+' (Ajuntament de Reus, 2019c), que emplaça a convertir els centres educatius en espais segurs per a tots els col·lectius i compromesos amb la visibilització i sensibilització; passant pel 'Pla d'Igualtat' (Ajuntament de Reus, 2019a) que aposta per la coeducació; el Pla local de Joventut (2016) que aposta, per exemple, per potenciar serveis d'orientació acadèmica; o bé el 'Pla local de Salut', que advoca per la creació del Consell Educatiu de Ciutat. A nivell més es-

tratègic, la **darrera dècada de polítiques locals ha estat força coherent**. Si ens remuntem al 2010, 'Reus demà' posava sobre la taula la urgència de treballar per una escolarització equilibrada, amb lliure elecció i garantir l'escolarització de tota la població, independentment del seu origen. Mentre que la lliure elecció s'ha assolit, els altres objectius segueixen sent una part cabdal dels documents de planificació més recents (com el PAM, 2019).

En relació al **Consell Educatiu de Ciutat**, cal esmentar que ha estat creat recentment a partir de la transformació del Consell Escolar Municipal. Aquest nou Consell és més ampli i compta amb una major representació, amb la voluntat de desenvolupar una mirada 360 de ciutat educadora. El reglament d'aquest Consell s'ha aprovat darrerament.

A banda del mencionat fins ara, a Reus, com a la resta de Catalunya, cada cop es valora més el paper fonamental de l'educació no formal per a tota la població, i no només la jove. En aquesta línia, el PAM (2019) –com ja feia 'Reus demà', 2010– es proposa promoure la formació al llarg de la vida.

Finalment, Reus compta amb el **Consell Escolar Municipal** (CEM) que, com ja s'ha dit anteriorment, és el primer de la ciutat, inaugurat el 1998. Aquest òrgan agrupa la comunitat educativa de la ciutat (Ajuntament de Reus, mares i pares, alumnat, professionals de l'educació, etc.).

A continuació, es recull el mapa d'actius en educació:

Taula 10. Mapa d'actius relacionats amb l'educació

Tipus	Recurs, servei o programa	Descripció
Recursos	Escoles bressol municipals	Reus compta amb 6 escoles bressol municipal per a infants de 0-3 anys. 1 escola bressol pública de la Generalitat, 2 escoles bressol privades subvencionades i 9 escoles bressol privades.
	Centres d'educació infantil, primària i secundària obligatòria	Reus compta amb 27 centres públics, 9 centres concertats i 1 privat.
	Centres d'educació especial	Reus compta amb 2 centres públics i 1 privat.
	Centres de formació de persones adultes	Reus compta amb 2 centres públics (CFA Escola Marta Mata, de titularitat municipal i CFA Reus, que depèn de la Generalitat de Catalunya) i 1 privat (Aula Centre de Formació).
	Centres d'ensenyament d'estudis reglats post-obligatoris	Reus compta amb 9 centres públics d'estudis reglats post-obligatoris, d'entre els quals l'Escola d'Art i Disseny i amb 4 centres d'ensenyament privats.
	Aules d'extensió universitària	Programa de formació per a persones grans impulsat conjuntament amb la Universitat Rovira i Virgili.
	Centre de Normalització lingüística	Servei que ofereix cursos de català i assessorament lingüístic a empreses i entitats, així com actuacions per fomentar l'ús de la llengua catalana.
	Escola Oficial d'Idiomes	Centre públic destinat a l'ensenyament de llengües (anglès, francès i alemany) a població adulta.
	Conservatori de música	Centre públic que ofereix educació musical per aproximar la música als infants, així com cursos d'estudis musicals professionalitzadors per a població jove i adulta.
	Mas Pintat. Centre d'Atenció a la infància i a les Famílies	Espai de suport a famílies, que ofereix acompanyament a la criança, espai d'interacció entre famílies i per a associacions. El PAM recalca la importància de fomentar la parentalitat positiva i oferir suport a les famílies, i proposa l'ampliació d'aquest recurs.
Programes i serveis	Universitat Rovira i Virgili (URV)	Al campus de Reus s'hi troben la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials, l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura (ETSA), la Facultat de Medicina i Ciències de la Salut i Centre d'Estudis Superiors de l'Aviació.
	Activitats d'estiu	Diverses activitats per a infants i adolescents (Planet Reus, Emociona't amb l'estiu educatiu i de lleure, etc.).
	Fem coral	Aprenentatge de música i cant coral per a alumnat de primària de Reus i municipis propers. (Diuen que és una ARE més). No entenc gaire...
	T'ajudem a créixer	Subvencions per a escola bressol.
	Ajuts per a l'assistència al menjador escolar.	Subvencions per a alumnat d'ensenyament obligatori i segon cicle d'educació infantil de centres públics i concertats.
	Patis oberts	Iniciativa municipal recollida al PAM que suposa la obertura dels centres educatius fora de l'horari escolar com a espais de joc de la ciutat.

7.1.7 Política lingüística

Ja fa anys que l'Ajuntament de Reus va apostar d'una manera clara i decidida per la normalització del català com a llengua d'ús habitual a l'Administració municipal i com a llengua de relació amb la ciutadania. En un primer moment, les actuacions van venir per part del **Servei Municipal de Català**, que més tard es va convertir en el **Centre de Normalització**, l'any 1991, situat en dependències municipals.

Es va elaborar un **reglament d'ús de la llengua catalana (RULC)** a l'Ajuntament de Reus l'aplicació correcta del qual és a càrrec d'una comissió de seguiment, i es va començar a treballar en la planificació de cursos adreçats al personal municipal, a més d'oferir un servei d'assessorament lingüístic a la ciutadania.

Més tard, les necessitats de la corporació i la voluntat política d'aprofundir en el procés van portar a crear la **Regidoria de Política Lingüística**, l'any 1998, amb pressupost i personal específic; una regidoria que ha establert una línia molt positiva de col·laboració i coordinació amb el CPNL a través del Centre de Normalització Lingüística de l'Àrea de Reus Miquel Ventura.

Un exemple clar va ser la creació el mateix any 1998 del **Servei d'Assessorament Lingüístic a l'Ajuntament**, el SAL, des d'on es revisa documentació que generen els departaments municipals i s'atenen consultes sobre drets i recursos lingüístics. Després de tots aquest anys de funcionament, l'Ajuntament de Reus no només ha mantingut intacta la seva voluntat de treballar específicament per i per a la llengua catalana sinó que la reafirma.

La política lingüística municipal es treballa des de tres eixos diferenciats:

Taula 11. Eixos treball política lingüística

Eix	Descripció
Assessorament lingüístic	<p>El SAL és un servei d'assessorament lingüístic adreçat al personal de l'Ajuntament que compta amb la col·laboració d'estudiants en pràctiques de Filologia Catalana de la URV. Atén consultes lingüístiques, sobre recursos i sobre drets lingüístics i fa revisió i correcció de textos.</p> <p>En aquests anys s'han atès més de 975 consultes lingüístiques, 234 consultes sobre recursos lingüístics, 95 sobre drets lingüístics, i s'han revisat més de 32.698 pàgines que corresponen a uns 4.167 documents.</p>
Formació lingüística i de sensibilització	<p>D'una banda, es treballa per planificar i incorporar al pla de formació municipal accions que permetin una adequació lingüística del personal de l'Ajuntament i dels seus organismes autònoms: cursos sobre el llenguatge administratiu, el català en l'atenció al públic, els recursos lingüístics a la xarxa, els canvis de la nova Gramàtica o sobre l'espai lingüístic personal.</p> <p>D'altra banda, es vetlla per cobrir una oferta formativa anual per a població autòctona, estrangera i nouvinguda mitjançant l'oferta formativa del CNL que, amb participació municipal, ofereix cursos de català per a persones adultes i assessorament lingüístic a empreses i entitats, a més de dur a terme actuacions de foment d'ús de la llengua catalana.</p>
Dinamització lingüística i de sensibilització	<p>Es planifiquen i executen accions diverses per difondre i fomentar l'ús de la llengua catalana entre la població de la ciutat com a eina integradora i de cohesió social. De les actuacions que s'han dut a terme durant aquests anys en destaquen diversos projectes, alguns resultat del Premi d'Idees per Promoure l'Ús del Català, (anteriorment Premis Reus Teresa Miquel i Pàmies i Jordi Costa Riera) convocat per la Regidoria de PL i el CNL.</p>

A banda dels eixos d'intervenció recollits, el Pla d'Acció Municipal 2019 – 2023, recull una línia d'acció dins de l'eix “Progrés social. Cohesió social i benestar” que es proposa l'impuls de l'ús del català com a llengua de cohesió social i de relació entre l'administració i la ciutadania.

7.1.8 Cultura

Ja hem anat explicant la tasca institucional per promocionar la cultura a Reus, que s'impulsa des de l'**Institut Municipal Reus Cultura**, creat el 2017, a partir de la fusió de l'Institut Municipal d'Acció Cultural (IMAC) i l'Institut Municipal de Museus de Reus (IMMR). Aquest òrgan neix amb l'objectiu d'optimitzar els recursos i de centralitzar en un únic organisme la gestió de les accions, equipaments i recursos culturals.

L'acció municipal també compta amb diferents documents de planificació que apunten l'estratègia a seguir en el camp cultural. Entre ells, trobem '**Pla Especial de Protecció del Patrimoni Històric, Artístic i Natural de Reus**' (2015), que neix amb l'objectiu de revitalitzar el patrimoni de la ciutat. Aquest document respon a unes de les demandes del darrer Pla estratègic de ciutat 'Reus Demà' (2010), que reclamava potenciar el patrimoni històric com a estratègia de projecció exterior. A més, hi ha diferents plans transversals, com ara 'Eix 2015' o el 'PAM' (2019), que reclamen consolidar els actius existents, promoure la formació i creació artística, així com la participació i assistència als esdeveniments culturals.

Finalment, en termes de participació, és evident que la cultura reusenca depèn de la participació ciutadana, tant per a la seva organització, com per al seu gaudi. Tot i així, el 'PAM' recull l'objectiu de crear el **Consell Municipal de la Cultura**. Aquest espai d'interlocució pot ajudar a solucionar algunes crítiques que es queixaven de cert dirigisme i poca coordinació o sinergies entre teixit associatiu i la institució municipal.

Taula 12. Mapa d'actius culturals

Tipus	Actiu	
Equipament	Teatre Fortuny	Museu d'Arqueologia Salvador Vilaseca
	Teatre Bartrina	Museu d'Art i Història de Reus
	Teatre Bràvium	Centre de la Imatge Mas Iglesias de Reus
	Teatre de l'Orfeó Reusenc	Arxiu Històric Municipal i Comarcal
	Teatre La Salle	Sala Santa Llúcia
	Teatre de l'IES Baix Camp	Biblioteques (7)
	La Palma	
Recursos	Escola i conservatori de Música	
	Escola d'Art i Disseny de Reus	
	Escola de Dansa del Centre de Lectura	
Festivals	Trapezi – fira del circ de Catalunya	Festival Memorimage
	Cos – Festival Internacional de Moviment i Teatre Gestual	Festival Reus Blues
	Reggus	
Festes tradicionals	Festa Major de Sant Pere	Carnaval
	Festes de Misericòrdia	Cicle de Nadal

7.1.9 Esports

La gestió d'equipaments, projectes i programes esportius recau, en bona mesura a l'empresa municipal **Reus Esport i Lleure SA** (RELLSA).

En termes de planificació estratègica, les **polítiques estan força alineades**. Hi ha un clam general per treballar perquè l'entorn faciliti l'activitat física i fomentar l'ús de zones es o d'espai públic. Aquest objectiu es planteja tant al 'PAM' (2019), el 'Pla local de Joventut' (2016), com al catàleg de propostes de la Cambra de Comerç 'Eix 2015'. A més, el 'PAM' (2019) preveu la millora de la xarxa d'equipaments; una proposta que ja estava present al darrer Pla estratègic de ciutat 'Reus Demà' (2010). Una altre objectiu del 'PAM' que també respon a una de les necessitats esmentades és impulsar polítiques adreçades a reduir desigualtats en l'accés a la pràctica esportiva.

Finalment, cal destacar la recent creació aquest 2021 de l'**Oficina de l'Esport Femení**, que té com a objectiu promocionar i impulsar l'activitat física i l'esport femení. Precisament, aquesta oficina ha de treballar per reduir la divisió sexual que hem vist en l'apartat anterior.

A continuació, es recull un resum dels equipaments esportius de Reus:

Taula 13. Mapa d'actius esportius

Actius
1 pista d'atletisme
8 camps de futbol
32 pistes pàdels
12 pavellons
52 piscines a l'aire lliure
9 piscines cobertes
62 pistes poliesportives
18 camps poliesportius
106 sales esportives
2 frontons
29 pistes de tenis
13 pistes de petanca
44 espais singulars
76 altres espais

7.2 Espai urbà

7.2.1 Habitatge

En relació a la resposta institucional, cal destacar que la trajectòria de les polítiques d'habitatge a Reus parteix del 2009, moment en què s'aprova el **'Pla Local d'Habitatge de Reus 2009 – 2016'**. Al 2013 es valora que el Pla està desactualitzat, i que les línies d'actuació i la diagnosi del pla vigent fins al moment no recullen la realitat social i econòmica del moment. És per això que es fa una revisió del 'Pla Local d'Habitatge 2009 – 2016', s'elabora una nova diagnosi del context actualitzada amb la nova situació i s'elabora el **'Pla Local d'Habitatge de Reus 2014 – 2021'**, vigent en aquest moment.

Pel que fa a la pobresa energètica, no existeix actualment cap document de planificació en aquest àmbit. Tot i així, com ja hem destacat prèviament, Reus forma part de la **Taula de la Pobresa Energètica de Tarragona i Reus**; espai a través del qual es planifiquen accions i es dissenyen intervencions de forma coordinada i conjunta.

Finalment, cal destacar la recent creació del **Consell Municipal de l'Habitatge** (2020), que agrupa ciutadania, entitats, col·lectius, agents econòmics i socials, així com representats de l'Ajuntament per debatre i formular propostes sobre política municipal d'habitatge.

A continuació, es recull el mapa d'actius vinculats a l'habitatge del municipi:

Taula 14. Mapa d'actius vinculats l'habitatge

Tipus	Actiu	Descripció
Habitatge	Oficina d'Habitatge	Servei d'atenció a la ciutadania amb demandes i necessitats vinculades a l'habitatge.
	Borsa de lloguer assequible	Servei per donar resposta a les dificultats d'accés a l'habitatge.
	Mesa d'emergència habitacional	Coordinació entre serveis i recursos municipals per tal d'estudiar i resoldre situacions vinculades a problemàtiques amb l'habitatge, com per exemple, els desnonaments.
	Habitatge d'inclusió	Habitatges de l'Agència d'Habitatge de Catalunya gestionats per Serveis Socials de Reus, que presta acolliment a famílies en situacions d'emergència habitacionals.
	Prestacions econòmiques d'especial urgència en l'àmbit de l'habitatge	Subvencions econòmiques destinades a possibilitar la permanència a l'habitatge. Hi ha tres modalitats, prestació per al pagament del deute de quotes d'amortització i hipotecària; prestació per al pagament del deute de rendes de lloguer; i, prestació al lloguer per a persones que han perdut l'habitatge conseqüència d'un procés de desnonament o d'execució hipotecària.

Taula 14. Mapa d'actius vinculats a l'habitatge (Continuació)

Tipus	Actiu	Descripció
Pobresa energètica	Taula de la Pobresa Energètica de Tarragona i Reus	La Taula de la Pobresa Energètica de Tarragona i Reus és un espai de planificació, coordinació, disseny d'intervencions de diagnosi, anàlisi, debat, recerca d'alternatives i proposta de solucions que garanteixin l'accés al consum energètic de les famílies amb vulnerabilitat. Els ajuntaments de Tarragona i Reus treballen de manera conjunta el tema de la pobresa energètica i tenen connexió estreta amb la Taula del Govern de la Generalitat.
	Subvenció unificada pobresa energètica + aigua i escombraries	Subvencions econòmiques per pal·liar les situacions de pobresa energètica a la ciutat.
	Ajudes familiars – Aigües de Reus	Bonificacions i ajuts oferts per Aigües de Reus.
	Suport i assessorament en eficiència energètica	Tallers d'eficiència energètica coordinats des del Pla Local d'Inclusió Social, amb la participació de la Regidoria de Medi Ambient i Ocupació i Aigües de Reus. Auditories d'eficiència energètica a les llars.

7.2.2 Seguretat ciutadana

En primer lloc, en matèria de protecció civil, actualment, es compta amb el '**Document Únic de Protecció Civil Municipal**'. Però la trajectòria pel que fa a la protecció civil municipal s'inicia el 1992, moment en què es va nomenar el tècnic de protecció civil municipal. Des de llavors, es van anar aprovant diversos manuals en el marc del 'Pla de Protecció Civil de Reus' (veure il·lustració 7). A més, en l'actualitat es compta amb '**Pla d'Actuació Municipal en Emergència Nuclear**', que recull riscos i actuacions en diferents situacions de perillositat; com accidents de transport de mercaderies perilloses o emergències sísmiques.

En segon lloc, quant a la seguretat viària, destaquen l'aprovació al 2007 del "**Pla de Seguretat Viària de Reus**", així com la tasca de conscienciació de la Guàrdia Urbana a través de la **Unitat de seguretat viària**. És rellevant destacar que arran de les accions previstes al Pla de Seguretat Viària, els darrers anys s'han implantat mesures que han contribuït a pacificar el trànsit de la ciutat: mesures físiques a la via pública, com la millora de la senyalització o el redisseny de punts conflictius, i mesures adreçades a la ciutadania, com campanyes de prevenció i educació, la formació o el control, entre d'altres.

Finalment, Reus compta amb una **Comissió Municipal de Protecció Civil**; un òrgan que vetlla per la prevenció i la seguretat del municipi i estableix la coordinació entre serveis municipals i administracions.

Il·lustració 8. Evolució acció municipal en seguretat ciutadana

7.2.3 Mobilitat

Les actuacions municipals a Reus en matèria de mobilitat han estat diverses i tenen el punt de partida l'any 2000 amb la configuració del pacte per a la mobilitat a Reus. És destacable també l'aprovació l'any 2009 del 'Pla Local de seguretat viària', i l'inici de la planificació del 'Pla de mobilitat urbana 2010 – 2017' l'any 2010. Pla que va ser revisat i adequat a la realitat del context l'any 2014.

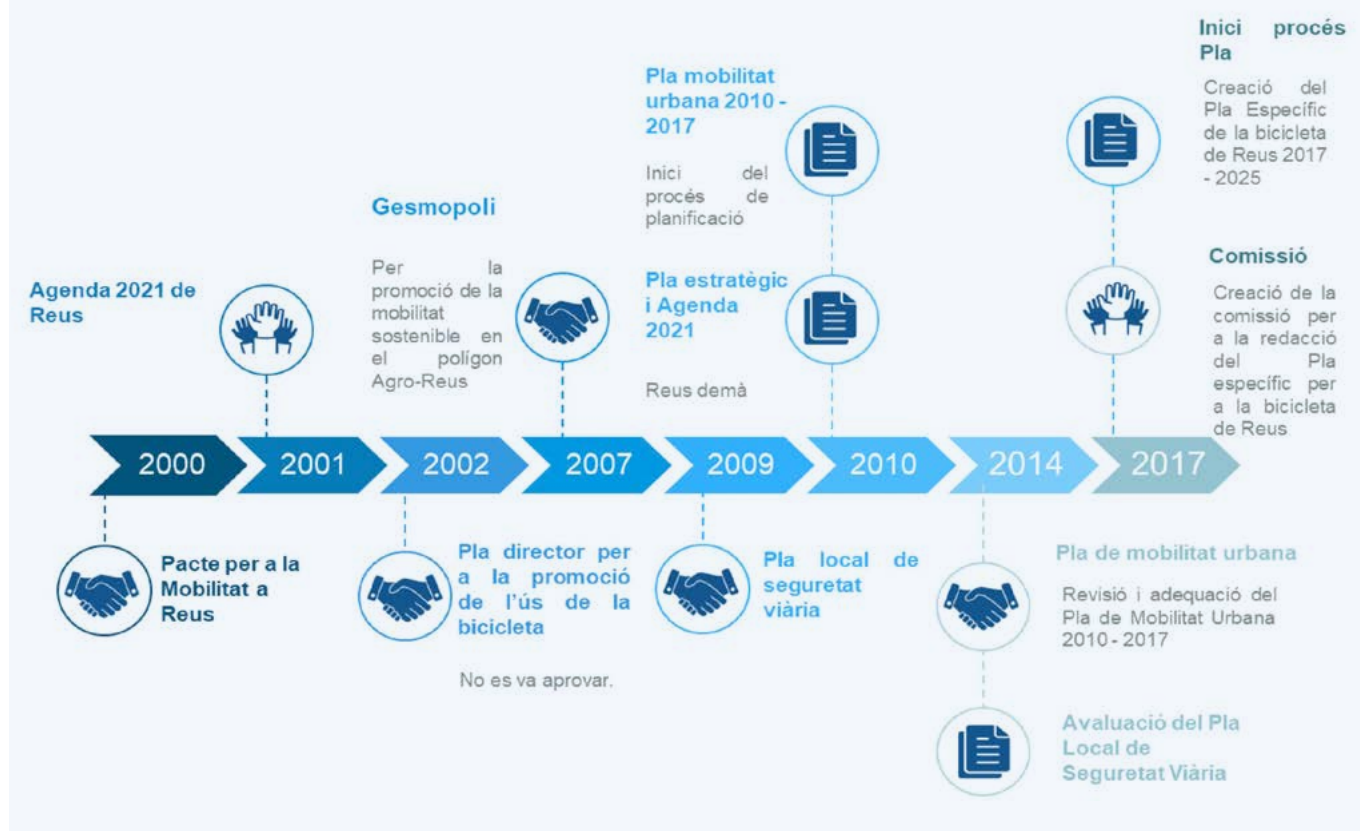
Aquest any 2020 s'ha iniciat la revisió del '**Pla de mobilitat urbana**', on s'hi inclourà el '**Pla Específic de la bicicleta de Reus 2017 – 2025**', aprovat entre el 2017 i el 2018. Aquest 2021, també s'ha iniciat la redacció de l'Ordenança de mobilitat urbana, que es preveu aprovar l'any 2022. Per últim, aquest any també s'ha creat la **Comissió especial de mobilitat sostenible**, que agrupa grups polítics amb representació al consistori, i compta amb la participació d'organitzacions i persones expertes en l'àmbit en funció de les necessitats de la comissió.

Per últim, es recullen els principals actius de mobilitat de la ciutat:

Taula 15. Actius per a la mobilitat

Tipus	Actiu	Descripció
Ciclistes	Carril bici	Reus compta amb més de 20km de carril bici.
	Aparcaments de bicicleta	Reus compta una xarxa extensa d'aparcaments de bicicleta.
Transport públic	Reus transport	Empresa municipal que gestiona 12 línies d'autobús que cobreixen la trama urbana de Reus. A més, compta amb un portal web i una aplicació mòbil, on s'actualitzen els horaris i serveis.
	Línies de transport públic urbà i interurbà	11 línies de transport públic urbà i 40 línies de transport interurbà, amb 6 operadors diferents. 1 estació d'autobús.
	Ferrocarril	Circulació de trens de mitjana distància de les línies – Barcelona – Reus – Saragossa i Barcelona – Reus – Lleida.

Il·lustració 9. Evolució de l'acció municipal en mobilitat

7.2.4 Medi ambient i sostenibilitat

Les competències vinculades al medi ambient es concentren en la Regidoria de Recursos Humans i Medi Ambient, que executa les polítiques vinculades amb el medi natural i rural: animals de companyia, animals urbans, plagues, recursos mediambientals, promoció de la sostenibilitat, entre altres.

En segon lloc, pel que fa als subministres, cal fer referència a l'**Agència Local de l'Energia de Reus**, que té com a objectiu principal millorar la qualitat de la ciutat a través de l'impuls de l'ús racional de l'energia, la promoció de l'estalvi, l'eficiència energètica i les energies renovables. Per això, una de les accions que es durà a terme els pròxims anys serà la Instal·lació Solar Tèrmica; un pla que permet dotar de subvencions la població per les instal·lacions d'energia solar tèrmica i fotovoltaica.

En tercer lloc, l'Ajuntament de Reus es va comprometre al Pacte d'Alcaldes al 2009 i va presentar el '**Pla d'Acció per l'Energia Sostenible**' el 10 de desembre de 2010, validat per la Comissió Europea. Amb això, van signar per reduir les emissions de CO₂ un 20% l'any 2020. A l'índex català de qualitat de l'aire, la contaminació atmosfèrica ha disminuït notòriament durant l'any 2020 (Associació Empresarial Química de Tarragona, 2020), però podria estar influït pel indicador del confinament total produït per la Covid-19. En aquest punt cal citar **Aigües de Reus**, l'empresa municipal responsable de la gestió, abastiment i administració de l'aigua potable de la ciutat. En aquesta mateixa línia, recentment s'ha apostat per la creació de **Reus Energia**, una comercialitzadora pública, que s'in-

corporarà com una nova divisió interna de Reus Serveis Municipals. Aquesta empresa energètica municipal té entre els seus objectius d'impulsar les energies renovables.

Per últim, el '**Pla de Salut de Reus**' també és un dels programes que s'encarrega de mantenir l'estat del medi ambient a la ciutat. Un dels seus objectius està relacionat amb la gestió del risc per a la salut derivat dels animals domèstics, dels animals de companyia, dels animals salvatges urbans i de les plagues. D'aquest es deriva la necessitat de promoure les conductes cíviques i el respecte per l'entorn entre la ciutadania (a diferents nivells: residus i escombraries, mobiliari urbà, animals de companyia, soroll...). També es dedueix d'aquest pla la manca de promoció i ús de les energies renovables.

Com a recursos i serveis disponibles respecte al **tractament del medi ambient a la ciutat**, a continuació es recull un mapa d'actius:

Taula 16. Mapa d'actius de medi ambient i sostenibilitat

Recurs, servei i programa	Descripció
Recollida de residus	Servei municipal de gestió de residus domèstics i de comerç; i servei de recollida de piles, medicaments, mobles i deixalleries.
Jornades amb escoles	Facilitació de materials a l'escola per treballar contingut relacionat amb la sostenibilitat i el medi ambient.
Agendes i calendaris escolars	Recurs d'educació ambiental dirigit a l'alumnat de secundària per d'educar en desenvolupament sostenible.
Compostatge casolà	Ajuda des de l'ajuntament oferint compostadors per facilitar el compostatge domèstic i que la ciutadania pugui gestionar les seves restes orgàniques.
Gots i renta gots	Gots reutilitzables de polipropilè als espais on es fan festes.
Contenidors per a recollida selectiva	Servei exclusiu de recollida dirigit a actes que es realitzin a la ciutat per realitzar la recollida selectiva de residus.
Adhesiu: Publicitat no	Adhesiu per evitar rebre publicitat gratuïta a disposició de la ciutadania per eliminar el paper produït per la publicitat innecessària.
Punt de mesura d'emissions i immissions	Punt de mesura d'emissions i immissions de gasos d'efecte hivernacle i contaminants. S'està mirant d'instal·lar més sensors per poder fer la diagnosi corresponent per assolir els compromisos europeus de reducció d'aquests gasos i mitigar el canvi climàtic.

7.3 Desenvolupament econòmic

7.3.1 Progrés socioeconòmic i ocupació

Aquest apartat inclou l'acció municipal tant encarada a promoure l'economia local, l'emprenedoria i l'empresa, com a promoure el progrés socioeconòmic.

A Reus, part de l'acció municipal es lidera des de l'**Institut Municipal de Formació i Empresa Mas Carandell**, que dissenya i executa polítiques actives d'ocupació. Al 2019 van plantejar el '**Projecte Espais d'Acció col·lectiva Reus**'. Aquest projecte entoma les bases marcades pel PAM i es proposa treballar per reformular el model de coordinació entre Ajuntament, ens dependents i teixit econòmic. A més, també aposta pels Espais de cocreació (EAC), com a estratègia per generar projectes que incideixin en el desenvolupament socioeconòmic inclusiu i sostenible. Finalment, també planteja accions adreçades a oferir recursos i eines innovadores per millorar l'ocupació.

Precisament els EAC han permès la realització d'una diagnosi i una posterior '**Estratègia de Desenvolupament Socioeconòmic i d'Ocupació de Reus**', aprovada aquest 2021 i impulsada des de la Regidoria d'Empresa i Ocupació de l'Ajuntament de Reus amb la col·laboració de Mas Carandell. Es tracta d'una eina de planificació estratègica per al període 2021-2030 que serà el pilar de les polítiques de desenvolupament econòmic i reducció de les desigualtats i precarietat laboral. L'estratègia s'articula entorn les sis línies d'actuació següents: a) la millora del posicionament de les empreses al territori; b) el foment de l'emprenedoria; c) l'adaptació i millora de la indústria local davant els canvis; d) el suport a les petites empreses locals; e) la generació d'ocupació de qualitat; f) l'adequació i millora de l'oferta formativa del territori.

Finalment, cal destacar que, per fer front a la crisi derivada de la Covid-19, com s'ha comentat a l'apartat de Cohesió social, s'ha aprovat el Pla de Reactivació Socioeconòmica '**Reactivem Reus**' (Ajuntament de Reus, 2020a).

Taula 17. Programes i accions impulsats per la Regidoria d'Empresa i Ocupació

Programes i accions	Descripció
Cooperativa de cures	Servei per donar sortida i suport a les persones que es dediquen al sector de cures, molt demandat durant la pandèmia, d'una manera professional i no precària.
Reus Compra Responsable	Sistema de repartiment a domicili que es fa en bicicletes i amb treballadors provinents de situació vulnerable.
Reus és Comerç	Projecte per aproximar a l'alumnat, als més joves del municipi, allò que aporta el comerç local i de proximitat. Un dels objectius és transmetre els valors de comprar a la ciutat i que després siguin ells els que comparteixin aquest missatge a la resta de la societat. Consta de visites guiades en comerços.
Reactivem Reus	Pla de xoc per combatre els efectes nocius que ha tingut la pandèmia en diferents àmbits de la ciutat de Reus: econòmics, socials, culturals, etc.
Reus Espais Vius	Projecte per reocupar comercialment l'eix del raval Sant Pere i Robuster i que es vol 'exportar' a altres punts de la ciutat.

7.3.2 Projectió de ciutat

En relació a la política municipal vinculada a la projecció de ciutat, si ens remuntem a l'anterior Pla estratègic de ciutat **'Reus Demà'** (Ajuntament de Reus, 2010d), ja trobem un eix adreçat a promoure la relació de Reus amb el seu entorn. L'acció que preveia aquest pla s'articulava a partir de diferents línies: la creació d'una marca de ciutat; la seva promoció interna i externa; i la col·laboració amb institucions supramunicipals i municipis de l'entorn. A més, en relació al desenvolupament econòmic, proposava facilitar la internacionalització de les empreses.

Un altre document que va en aquesta línia és **'Eix 2015'**; un catàleg de propostes plantejades per la Cambra de Comerç de Reus. Un dels seus eixos es titula, precisament, "lideratge i atracció". Per una banda, en relació amb el turisme. Així, planteja la necessitat d'ampliar fires i festivals per allargar l'estada de visitants; potenciar els mercats; així com coordinar-se amb municipis de la Costa Daurada i l'interior per generar paquets turístics integrats. Per l'altra, aquest document també aposta per la internacionalització a partir d'estratègies com plans de màrqueting o la promoció del Tecnoparc.

Més recentment, és al **'PAM 2019-2023'**, on es percep de forma més clara la voluntat d'impulsar estratègies per projectar la ciutat. En primer lloc, és el primer document que apunta que cal potenciar Reus com a referent en polítiques públiques, ampliant les relacions intermunicipals i internacionals. En segon lloc, de forma similar a **'Reus Demà'**, s'aposta per les aliances amb l'entorn, així com la promoció de la ciutat a l'exterior. Ara bé, en aquest cas, s'afegeix la voluntat de potenciar el valor turístic i cultural de la ciutat i de consolidar la marca Gaudí. En tercer lloc, a diferència dels documents anteriors, el **'PAM'** capgira la lògica de promoció empresarial. En comptes de focalitzar-se en la internacionalització, se centra en facilitar la creació i atracció d'empreses innovadores i vinculades a les sectors econòmics emergents.

Finalment, la ciutat compta amb el **'Pla d'Actuació de l'Agència Reus Promoció'**, que s'actualitza anualment i que integra 4 àmbits d'actuació: comerç i restauració local, turisme i patrimoni, productes del territori i promoció de ciutat. Cadascun d'aquests àmbits s'implementa en base a diversos programes i projectes, com la Marca Gaudí, el **'Pla de Màrqueting Turístic'** o el **'Pla d'esdeveniments de la ciutat'**.

Taula 18. Actius per a la promoció de la ciutat

Recurs, equipament o projecte	Descripció
La Ruta Gaudí	Recurs turístic destinat a conèixer les obres de Gaudí de forma integrada: Gaudí Centre, la seva casa natal i escultura, l'Església Prioral de Sant Pere, l'institut Salvador Vilaseca i el Santuari de Misericòrdia.
Ruta del Vermut de Reus	Activitats destinades a promocionar la <i>capital del vermut</i> : visites a vermuteries emblemàtiques, Museu del Vermut, passeig teatralitzat, ruta històrica, etc.
Ruta del Modernisme	Passeig pel centre amb itinerari de 26 edificis modernistes amb la possibilitat de visita guiada.
Museus i centres d'art de Reus	Equipaments culturals formats pel Museu de Reus, l'espai expositiu de la Bòbila de Sugranyes, el Centre d'Imatges Mas Iglesias i el Refugi Antiaeri de la Patcada.
Marca Gaudí	Programa que integra la Ruta Gaudí (mentada anteriorment), el projecte de modernització del Gaudí Centre i la Xarxa Gaudí.
Visit Reus	Projecte de comercialització turística de la ciutat, que ofereix la polsera turística i l'APP mòbil.
Oficines de Turisme	Servei d'informació turística.

7.4 Gestió, planificació i organització

7.4.1 Participació ciutadana

En el marc de la participació, cal parlar de la participació ciutadana, entesa com la intervenció dels veïns i veïnes en la gestió de la ciutat a través de mecanismes institucionals. En aquest camp, l'Ajuntament de Reus és pioner, ja que va ser un dels primers d'aprovar un reglament de participació a Catalunya l'any 1986. A més, cal destacar els **12 consells municipals** que s'han posat en funcionament, des de la creació del Consell Escolar Municipal l'any 1999 fins al més recent Consell Municipal de l'Habitatge (2020).

En la darrera dècada, s'han iniciat diferents processos per impulsar la participació i actualitzar el model de participació existent. Aquest esforç es reflecteix, primerament, en els diferents **processos participatius** engegats des del 2012 (veure Il·lustració 11). En segon lloc, cal destacar que l'any 2017 es va inaugurar la **plataforma digital 'Reus Participa'**, un espai on la ciutadania pot mantenir-se informada, participar en actuacions municipals i fer-ne el seguiment.

Seguidament, l'any 2019, es va aprovar un **nou reglament de participació ciutadana**. Aquest document és especialment rellevant, tenint en compte que ja al pla estratègic de ciutat 'Reus Demà' de l'any 2010 s'assenyalava que el reglament del 1989 s'havia de renovar perquè els mecanismes que preveia havien quedat "*temporalment desfasats*" (Ajuntament de Reus, 2010a). A tall d'exemple, s'indicava que hi havia una manca de participació de les entitats als Consells Municipals, que no assolien, per tant, el seu potencial. Com mostra la taula, el reglament estableix el funcionament d'una desena de mecanismes de participació institucional que actualitzen el model de participació ciutadana de Reus.

Finalment, en els propers anys, el desplegament del nou reglament, junt amb el nou 'Pla estratègic de participació' aprovat aquest 2021, haurien de facilitar una comunicació transparent i fluïda amb la ciutadania, incrementar la seva participació en la presa de decisions i consolidar espais de participació continus.

Taula 19. Mecanismes de participació ciutadana

Mecanisme	Utilitat
Petició ciutadana	Proposar actuacions o millores sobre serveis públics en nom d'entitats, col·lectius o a títol individual.
Iniciativa popular	Proposar un acord, actuacions o projectes de reglament en matèria de competència municipal per part de persones físiques, entitats i associacions.
Consulta popular	Recollir l'opinió sobre una temàtica de forma referendària o no referendària.
Audiència pública	Espai de trobada amb responsables municipals per rebre i debatre informació sobre accions o programes municipals.
Ple	Intervenir al Ple incorporant un punt de l'ordre del dia o per mitjà dels precs i preguntes en nom d'una entitat, col·lectiu o a títol individual.
Comissió informativa	Intervenir en una comissió a demanda de la presidència.
Òrgans estables de participació	Espais regulars de trobada de grups municipals, cos tècnic, ciutadania, entitats i altres agents rellevants per recollir i debatre opinions i propostes sobre les actuacions municipals entorn una temàtica o un àmbit territorial.
Processos participatius	Identificar necessitats, generar debat i recollir propostes sobre una determinada actuació municipal.
Registre ciutadà	Comptar amb un llistat de les persones interessades en participar en la gestió participativa de la ciutat.

Bibliografia

Agència Local de l'Energia de Reus, Ajuntament de Reus. (2010). *Pla d'acció per a l'energia sostenible*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus (2007). *Pla d'Inclusió social*. Recuperat 2 de novembre de 2020, de <https://www.reus.cat/serveis/pla-local-d-inclusio-social>

Ajuntament de Reus. (2010a). *Diagnosi Reus demà – Pla estratègic. Agenda 21*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2010b). *Pla municipal de participació ciutadana*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2010c). *Pla de mobilitat urbana de Reus 2010-2017*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2010d). *Reus Demà. Pla estratègic. Agenda 21*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2012). *Síntesi: Anàlisi i Diagnosi de la Mobilitat a Reus*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2014a). *Pla de polítiques de gènere 2014-2018*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2014b). *Diagnosi del pla local d'habitatge 2014-2021*. Recuperat de <http://www.reus.cat/serveis/diagnosi>

Ajuntament de Reus. (2018a). *Mapa Instal·lacions Esportives del Municipi (MIEM)*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2018b). *Els hàbits esportius dels ciutadans de Reus*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2019a). *4t Pla municipal de polítiques de gènere 2019-2023*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2019b). *Pla d'Acció Municipal Reus 2019-2023*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2019c). *Pla municipal de polítiques LGTBI+*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (2020, 31 març). Notes de premsa. Reus.cat. Recuperat de <https://www.reus.cat/es/node/73002>

Ajuntament de Reus. (2020a). *Reactivem Reus. Pla de Reactivació Econòmica i Social*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus (2020b). *Pla educatiu d'entorn*. Recuperat 4 de desembre de 2020, de <https://www.reus.cat/serveis/pla-educatiu-dentorn>

Ajuntament de Reus (2020c). *Document únic de protecció civil municipal de reus. DUPROCI*M. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus (2021a). *Informe de resultats sessions de treball diagnosi. Pla de Família Reus*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus (2021b). *Estratègia de desenvolupament socioeconòmic i d'ocupació de Reus*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (s.d.a). *Anàlisi territorial i dels desplaçaments*. Ajuntament de Reus.

Ajuntament de Reus. (s.d.b). *Observatori de la gent gran*. Ajuntament de Reus.
Ajuntament de Reus. (s. d.c). Reus Open Data. Recuperat 15 de novembre de 2020, de <https://opendata.reus.cat/>

Ajuntament de Reus; Càtedra d'Inclusió social – Universitat Rovira i Virgili (2020). *Diagnosi de la situació de la infància i l'adolescència de Reus*. Ajuntament de Reus (no publicat)

Arquitectura i Urbanisme, Ajuntament de Reus. (2014). *Pla local d'habitatge 2014-2021*. Ajuntament de Reus.

Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Reus. (2015). *Eix 2015. Catàleg de propostes*. Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Reus.

D-Cas (2021). *Pla d'envelliment actiu i saludable de Reus. Informe demogràfic, social i econòmic*. Ajuntament de Reus.

Departament de Polítiques d'Igualtat de Gènere (2020). *Memòria 2020*. Ajuntament de Reus.

Departament de Salut, Generalitat de Catalunya. (2018). Recuperat de http://salutweb.gencat.cat/ca/el_departament/estadistiques_sanitaries/enquestes/esca/resultats_enquesta_salut_catalunya/

Departament de Salut pública, Ajuntament de Reus; Estratègic.(2018). *Pla de salut de Reus 2018-2022*. Ajuntament de Reus.

Departament de Territori i Sostenibilitat, Generalitat de Catalunya (2017). *Anàlisi sistemes zones verdes/Espais lliures*, https://territori.gencat.cat/web/.content/home/06_territori_i_urbanisme/07_observatori_territori/informes_estudis/urbanisme/potencial_planejament/Sistema-de-zones-verdes.pdf

Episteme. (2020). *Diagnòstic del fenomen de consum de drogues a Reus*. Regidoria de Salut Pública i Ciutadania.

Episteme. (2021). *Pla sobre drogues de Reus*. Regidoria de Salut Pública i Ciutadania.

Equip de Gènere de la Direcció General de Serveis Socials, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. (2020). Dossier formació. La perspectiva de gènere i l'atenció a les violències masclistes dels serveis socials. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Fundació IMFE Mas Carandell (2021). *Informació de l'activitat. Gener a agost de 2021*. Ajuntament de Reus.

Generalitat de Catalunya. (s. d.). Idescat. Estadística oficial de Catalunya. Recuperat 5 de novembre de 2020, de <https://www.idescat.cat>

Jaume Bages – Planificació estratègica i desenvolupament local; Departament de joventut. (2016). *Pla local de Joventut. Reus 2016-2020*. Ajuntament de Reus.

Notus; Institut Municipal de Formació i Empresa. (2019). *Projecte Espais d'acció col·lectiva Reus 2019*. Institut Municipal de Formació i Empresa.

Institut Municipal de Formació i Empresa. (2021). *Informació de l'activitat de l'institut. Gener a setembre de 2021*. Ajuntament de Reus.

Oficina de l'Habitatge de Reus. (2014). *Revisió del Pla Local d'Habitatge de Reus 2014-2021*. Ajuntament de Reus.

Regidoria d'Empresa i Ocupació, Ajuntament de Reus. (2020). *Consolidació i evolució dels sectors estratègics*. Ajuntament de Reus. (no publicat)

Regidoria d'Empresa i Ocupació, Ajuntament de Reus. (2020). *La governança de la planificació estratègica*. Ajuntament de Reus. (no publicat)

Regidoria d'Empresa i Ocupació, Ajuntament de Reus. (2020). *Potenciació de l'oferta formativa al territori*. Ajuntament de Reus. (no publicat)

Regidoria d'Empresa i Ocupació, Ajuntament de Reus. (2020). *Suport a microempreses i petites empreses*. Ajuntament de Reus. (no publicat)

Regidoria d'Empresa i Ocupació, Ajuntament de Reus. (2020). *Una mirada supramunicipal: concertació territorial*. Ajuntament de Reus (no publicat)

Regidoria de Salut, Ajuntament de Reus. (2016). *Pla municipal sobre drogues*. Ajuntament de Reus.

Regidoria de Benestar Social, Ajuntament de Reus. (2020). *Memòria de gestió tècnica Serveis socials*. Ajuntament de Reus.

Regidoria de Benestar Social, Ajuntament de Reus. (2020). *Memòria de la Regidoria de Benestar Social de l'Ajuntament de Reus*. Ajuntament de Reus.

AJUNTAMENT DE REUS

REUS
HORITZ
32